

๒๕๖ ๔๓๖

๓ ๗๖๔๐

๖.๖

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเรียนรู้และการปกครองและทัศนคติต่อบุคลิภาพประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ระหว่างการสอน
โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ

บริษัทยานิพนธ์

ของ

คุณศุภกมล เกษม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา

มกราคม ๒๕๓๘

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

194236

๒๕๖ ส.ค. ๒๕๓๘

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.สุนทร จันทรรตรี)
..... กรรมการ
(รศ.นิภา ศรีไพโรจน์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.สุนทร จันทรรตรี)
..... กรรมการ
(รศ.นิภา ศรีไพโรจน์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.รังสี เกษมสุข)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 13 เดือน พฤษภาคม..... พ.ศ. 2538

บริษัทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับพระราชทาน "ทุนภูมิพล" ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
มีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แก่มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อสนับสนุนการทํางานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระมหา
กรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

ประกาศขอบคุณการ

บริษัทยาโนพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้อย่างเรียบร้อย เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์สุนทร จันทรรักษ์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ที่ได้สละเวลา
อย่างมากในการให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของการ
ทำบริษัทยาโนพนธ์ ตลอดจนช่วยกระตุ้น ให้กำลังใจด้วยความเมตตาโดยตลอด และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ที่กรุณามาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่าบริษัทยาโนพนธ์
และได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ทำให้บริษัทยาโนพนธ์ฉบับนี้มีความประณีต สมบูรณ์
และมีคุณค่ายิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขเครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณะครู และขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
ชุมชนบ้านหนองไข่น้ำ โรงเรียนบ้านชีริก และโรงเรียนบ้านขาม อำเภอขามสะแกแสง
จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์พองาส ห่อทอง ที่ได้สละเวลาอย่างมาก
ในการอำนวยความสะดวก ติดต่อประสานงาน ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ
ด้วยความห่วงใยทุกขั้นตอนของการทำบริษัทยาโนพนธ์ อีกทั้งช่วยตรวจรู้ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง
และอาจารย์เกษร ข้างบาง อาจารย์จุไรรัตน์ เพิ่มสุข อาจารย์ทัศนีย์ เสรีทุกกะณะ
ที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ ช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกันตลอดช่วงเวลา
ในการศึกษาที่สถาบันแห่งนี้ และช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงความหมายของคำว่า "กัลยาณมิตร"
อย่างแท้จริง

ขอขอบคุณ อาจารย์อุไร - อาจารย์ชัยวุฒิ สันธวงศานนท์ และร้อยตำรวจเอกหญิง
จิตติมา โภณสันเทียะ ที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

บริษัทยาโนพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จลงได้เลย ถ้าปราศจาก อาจารย์รัฐดากา โภณสันเทียะ
และเด็กชายกิตติพงศ์ โภณสันเทียะ ภรรยาและบุตร ผู้ซึ่งส่งเสริม สนับสนุน และเสียสละ

อดทน ในสรรพสิ่งและสรรพปัญหาทั้งหลายทั้งปวง ในระหว่างที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ ตลอดจน
เป็นแรงบันดาลใจและกำลังใจอันสำคัญยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบความสำเร็จครั้งนี้ ให้เป็นความ
ภาคภูมิใจของภรรยาและบุตร ผู้เป็นสุดที่รักของผู้วิจัยตลอดไป

คุณคำและประ โยชน์ของบริษัทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
คุณพ่อประ เสริฐ - คุณแม่ทรัพย์ โจนสันเทียะ ผู้ให้ทั้งชีวิต สติปัญญา และความรัก ความเมตตา
ตลอดจนอบรมสั่งสอน และวางรากฐานการศึกษาที่ดีแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินกับบุคคล
และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

กุลิศ โจนสันเทียะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้ และ	
การปกครอง	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	60
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	63
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	64
ประชากร	64
กลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การสร้างและหาคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
แบบแผนการวิจัย	70

ระยะเวลาในการทดลอง	71
วิธีดำเนินการทดลอง	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 81
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	81
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	81
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	84
อภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้า	84
ข้อเสนอแนะ	91
 บรรณานุกรม	 93

ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	107
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ข้อมูล	112
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
ประวัติย่อของผู้วิจัย	232

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และ เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6	18
2	แบบแผนการทดลอง	71
3	การจัดเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใน 1 สัปดาห์	72
4	แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	79
5	แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับ กลุ่มควบคุม	80
6	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้ และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	113
7	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย	115
8	แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนสอนและหลังสอน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	116
9	แสดงคะแนนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก่อนสอนและหลังสอนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	119

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 16
- 2 แผนภูมิแสดงลักษณะที่เป็นรูปแบบของสถานการณ์จำลอง 29

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดการศึกษาจึงควรสอดคล้องกับระบอบการปกครอง โดยปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่เริ่มแรกเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา นั่นคือในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับและ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท และหน้าที่ของตน และให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อันจะส่งผลถึงความเจริญของประเทศชาติต่อไป ดังนั้นในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 ข : 1) โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ ทุกกลุ่มประสบการณ์สามารถสอดแทรกเรื่องประชาธิปไตยในกระบวนการเรียนการสอนได้ แต่มีกลุ่มประสบการณ์หนึ่งที่มีเนื้อหาบางส่วนที่เป็นประชาธิปไตยโดยตรง คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สุนทร จันทรศิริ, 2530 ก : 284)

ในปีการศึกษา 2527 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศนโยบายเร่งคุณภาพการศึกษา แล้วทำการประเมินคุณภาพทุกปีการศึกษา และในแต่ละกลุ่มประสบการณ์แยกเป็นรายสมรรถภาพ โดยในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแยกเป็น 6 สมรรถภาพ เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย คือ สมรรถภาพความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 15)

จากการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532 พบว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีคะแนนผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำ คือ เฉลี่ยเพียงร้อยละ 60.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถภาพ พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นสมรรถภาพที่ได้คะแนนเฉลี่ยเทียบ 10 อยู่ในระดับต่ำ คือ ได้เพียง 6.41 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 24 - 29) และโดยเฉพาะผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2535 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยเพียงร้อยละ 59.51 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำสุด เมื่อเทียบกับกลุ่มประสบการณ์อื่น ส่วนสมรรถภาพความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้คะแนนเฉลี่ยเทียบ 10 อยู่ในระดับต่ำ คือ ได้เพียง 5.58 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. 2536 : 13 - 17) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) และฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่กำหนดว่าต้องได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 17 ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 24) และสอดคล้องกับการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่สรุปว่า การเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ก : 10)

สมรรถภาพความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีเนื้อหาในเรื่องเกี่ยวกับพื้นฐานการเมืองการปกครอง กฎหมายพื้นฐานที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน สิทธิและหน้าที่ในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 11) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง หน่วยนี้อยู่ในหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 208 - 209 ; กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 ข : 52) การแก้ปัญหาคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถภาพนี้จึงควรกระทำตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษาโดยทั่วไป จะประสบผลสำเร็จ สัมเหลว หรือด้อยคุณภาพ มีสาเหตุส่วนหนึ่ง เกิดจากวิธีสอนของครูเป็นสำคัญ (จันทน์ พรายแย้มแซ. 2534 : 63 ; วาริ ธีระจิตร. 2534 ก : 53) สภาพการเรียนรู้การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาพบว่า การเรียนการสอนมุ่ง เน้นแต่เฉพาะ เนื้อหา มิได้มุ่ง เน้นการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ แก้ปัญหาเท่าที่ควร (เพราพรรณ โภกลมลาลัย. 2533 : 30) ซึ่งสอดคล้องกับ กันยารัตน์ ตรีงสกิจวงศ์ (2532 : 207) และกรมวิชาการ (2534 : 31) ที่พบว่า ครูยังใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย มีลักษณะที่เป็นเรื่องของนามธรรมมาก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สุชาติ โสมประยูร และสุดา พรหมวงศ์. 2532 : 474) จึงยากแก่เด็กวัยประถมศึกษาที่จะเข้าใจ เพราะระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยประถมศึกษาตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) อยู่ในระดับที่ 3 คือ การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (สุนทร จันทศรี. 2530 ก : 353 - 354) ดังนั้นการที่จะให้การเรียนการสอนก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีนั้น ครูจะต้องหาวิธีการที่จะทำให้นักเรียนที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด เพื่อที่จะได้เหมาะกับนักเรียนวัยประถมศึกษา (สุนทร จันทศรี. 2528 : 5) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่ทำให้นักเรียนกลายเป็นรูปธรรม โดยการจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดง ออกความเห็น หรือหาแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ (สำเร็จ เวชสุนทร. 2523 : 18 - 19) วิธีการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาที่ยังยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้ต่อไป และจากผลการวิจัยของ สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2525 : 57) พบว่าการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเหตุผลดังกล่าว การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จึงน่าจะเป็นการสอนที่ช่วยแก้ปัญหาการสอนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ให้เพิ่มขึ้นได้

ในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง นอกจากจะมุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว สิ่งที่เราให้ความสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน บุคลิกภาพประชาธิปไตย คือ บุคลิกภาพรูปแบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเหมาะกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย (ธงชัย ลักคนสุวรรณ. 2517 : 18) จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมที่มีวิถีชีวิต และการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกฝ่าย ทั้งครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน จะต้องช่วยสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กซึ่งจะเป็นพลเมืองในอนาคต ถ้าพลเมืองไม่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ถึงแม้จะพยายามอย่างไรการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นไม่ได้ (สุนทร จันทรศรี. 2530 ก : 248) และเรื่องนี้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2517 : 3) กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า การพัฒนาสังคมไทยไปสู่ระบอบประชาธิปไตยนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลิกภาพของคนไทยไปด้วย ซึ่ง สุนทร จันทรศรี (2530 ข : 16) กล่าวว่า การจะพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้ได้ผลนั้น ต้องพัฒนาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่เด็กนั้น ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติ เนื่องจากบุคลิกภาพมีพื้นฐานมาจากทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังและพัฒนามาตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ และบางอย่างพัฒนาเพื่อมาสู่ความมั่นคงในภายหลังหรือก่อตัวมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ทัศนคติเป็นสิ่งที่เร้าภายในที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไปในทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ของสังคม (เชิดศักดิ์ ไขวาลินธุ์. 2520 : 38 - 41) วิธีการหนึ่งที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับเด็ก คือ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในการสร้างและส่งเสริมให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย (สมพงษ์ พวงคำ. 2528 : 35)

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย โดยผู้เรียนจะได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น มีปฏิกริยาโต้ตอบกัน มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง (ทิศนา ขัมมณี. 2522 : 202) และผู้เรียนยังมิโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็น

อย่างไร ถูกต้อง แตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อน ๆ และครูผู้สอน (บุญทัน อยู่ชมบุญ. 2533 : 154) ทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่ถูกต้อง และมีคุณค่าในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยต่อไป นอกจากนี้การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ยังเห็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย กล่าวคือ จะให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยจัดเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5 - 6 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีประธาน เลขานุการ และสมาชิก โดยภายในกลุ่มจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน กระบวนการเรียนรู้คือการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม ร่วมกันคิด แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลงานของกลุ่มที่ดีที่สุด กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การรู้จักปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การเคารพความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การใช้ความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การเคารพในกติกาของสังคม (สุรชาติ มานิตย์. 2530 : 44 ; ปรียารรณ ทุมโฆสิต. 2532 : 100 - 101)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองจะยังไม่มีรายงานการวิจัยยืนยันได้ว่าจะสามารถส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่าเป็นประการใด แต่จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยหลายชิ้น พบว่า งานวิจัยที่มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหา ใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้การสอนดังกล่าวสอดคล้องกับบางส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผลงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ (ปิ่นประภา บุตรโสภา. 2523 : 81 - 82 ; ไพโรจน์ ดารามาศ. 2524 : 55 ; สมพงษ์ พวงคำ. 2528 : 61 - 62 ; ปรียารรณ ทุมโฆสิต. 2532 : 97 - 98) ดังนั้น การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จึงน่าจะเป็นการสอนที่สามารถพัฒนาทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับ การสอนแบบปกติ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วย การเมืองและการปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้เินเทศ การศึกษา ที่จะนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนนันทาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัด นครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไข่น้ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา มีห้องเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 49 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จับฉลากมา 1 โรงเรียน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีจับฉลากห้องเรียน เพื่อแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 1 ห้องเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งแบ่งเป็น

3.1.1 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วย

การเมืองและการปกครอง

3.2.2 ทักษะคิดต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ใช้เวลาในการทดลองสอน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที รวม 27 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

ได้แก่ เนื้อหานักกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งประกอบด้วย

5.1 ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

5.2 หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

5.3 หน้าที่การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

5.4 อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่งที่สอดคล้องและ เหมาะสมกับวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ ได้แก่

2.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การใช้ความรู้ความสามารถทำงานอย่างเต็มที่ ความพากเพียรพยายาม

2.2 ความมีใจกว้าง หมายถึง ความพร้อมที่จะรับความคิดเห็นหรือแนวทางการแก้ปัญหาอื่น ๆ การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ การอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลง การใช้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา การเสียสละและรู้แพ้รู้ชนะ

2.3 การคำนึงถึงผู้อื่น หมายถึง ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีใจกว้างที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่มุ่งหาผลประโยชน์ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตสำนึกสาธารณะ

2.4 การมีสามัคคีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น การช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ การรวมพลังทางความคิด ความกระตือรือร้นที่จะร่วมงานกับผู้อื่น

2.5 ความมีเอกศักดิ์แห่งตน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างกว้างขวาง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งตนเอง การมีความคิดอิสระ การกล้ารับผิดชอบ การมีความซื่อสัตย์สุจริต

2.6 ความริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดและทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ความคิดแรกเริ่มและไม่ซ้ำแบบใคร การริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ การสนใจในความคิดและผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น การประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ

2.7 การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพในกติกาของสังคม การปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ การใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ การใช้ทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. ทักษะจิตต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง ทักษะ ความรู้สึก ความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมอันแสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยอาจแสดงออกในลักษณะนิมิต (Positive) คือ พอใจ ชอบ เห็นด้วย สนับสนุน หรือในลักษณะนิเสธ (Negative) คือ ไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน หรือในลักษณะที่เป็นกลาง (Neutral) คือ ไม่แน่ใจ รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ โดยให้ความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด และสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา ของบทเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง แล้วให้ผู้เรียนได้เผชิญสภาพการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติ แสดง มีส่วนร่วมในการคิดและช่วยตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ซึ่งมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

4.1 ขั้นเตรียมการ ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติแล้วอธิบาย หรือมอบหมายบทบาทการแสดงให้นักเรียนเหล่านั้น ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2 ขั้นดำเนินการ กิจกรรม ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหาแก่นักเรียน โดยเล่าเหตุการณ์จากสถานการณ์หรือกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง นักเรียนแสดงบทบาทสมมติไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที นักเรียนแต่ละกลุ่มสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้แสดงบทบาท

4.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลอง แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลงานกลุ่มต่อครูและเพื่อนทั้งชั้น ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและแนวทางการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ครูโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา

4.4 ขั้นสรุป ครูและนักเรียนทั้งชั้น ร่วมกันสรุปให้เป็นหลักการเดียวกันและครูให้คำแนะนำเพิ่มเติม

5. การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้กิจกรรมการสอนวิธีบรรยาย อภิปรายซักถาม ศึกษาค้นคว้าจากหนังสืออ่านประกอบและเอกสารต่าง ๆ สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบกันตามที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำมาเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง
 - 1.1 ขอบข่ายและโครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 - 1.2 หลักสูตรและแผนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง
 - 1.3 ลักษณะการเรียนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.1 ประสิทธิภาพเป็นมาของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.2 ความหมายของสถานการณ์จำลอง
 - 2.3 ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.4 การสร้างสถานการณ์จำลอง
 - 2.5 วิธีเสนอสถานการณ์จำลอง
 - 2.6 กิจกรรมในสถานการณ์จำลอง
 - 2.7 ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - 2.8 ประโยชน์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
 - 4.1 ความหมายของทัศนคติ

- 4.2 องค์ประกอบของทัศนคติ
- 4.3 มิติของทัศนคติ
- 4.4 การเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
- 4.5 ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ
- 4.6 ทัศนคติกับกระบวนการเรียนการสอน
- 4.7 ประโยชน์ของทัศนคติ
- 4.8 การวัดทัศนคติ
- 4.9 ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทย
- 4.10 องค์ประกอบของบุคลิกภาพประจำชาติไทย
- 4.11 การพัฒนาบุคลิกภาพประจำชาติไทยในโรงเรียนประถมศึกษา
- 4.12 การพัฒนาทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทยด้วยการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง

ขอบข่ายและโครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 5 กลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

สำหรับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มที่ว่าด้วยกระบวนการที่เกี่ยวกับชีวิตและสังคม ซึ่งมีปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ชีวิตดำรงอยู่และดำเนินต่อไปด้วยดี ประสบการณ์ในกลุ่มจึงรวมเอาปัญหาและความต้องการของคนไทยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และ

อนาคตทุก ๆ ด้าน เช่น สุขภาพ ประชากร การเมืองการปกครอง สังคมศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น (สุนทร จันทรศรี. 2528 : 6)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีการจัดเนื้อหาสาระและการให้ความรู้เป็นไปในลักษณะผสมผสานวิชาความรู้ในด้านต่าง ๆ คือ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษาเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเบ็ดเสร็จ ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ดังที่ กรมวิชาการ (2521 : 17 - 18) กล่าวถึงเหตุผลในการจัดกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. ต้องการให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหา ให้สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมากกว่าจะแยกเรียนเป็นรายวิชา แล้วไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
2. ต้องการให้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ มากกว่าเรียนรู้เพื่อจำเนื้อหาวิชา เพราะชีวิตย่อมมีปัญหา ผู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้และมีความสุขจะต้องสามารถแก้ปัญหาได้ดี
3. ต้องการจะจัดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชาบางเรื่องที่ซ้ำกันบางวิชา เช่น เรื่องน้ำ ซึ่งมีทั้งในวิชาสุขศึกษา วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ก็ให้นักเรียนเรียนเพียงครั้งเดียวแต่ได้ครบถ้วนทุกอย่าง เป็นการท่นเวลาและสะดวกในการเตรียมอุปกรณ์และการเรียนการสอนด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : 127) ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ 7 ข้อ โดยเริ่มเน้นที่ตัวผู้เรียนและขยายออกเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมในสังคม และในที่สุดเน้นถึงบทบาทของผู้เรียนในฐานะ เป็นพลเมืองดีของชาติ ดังนี้

1. ให้มีความเข้าใจพื้นฐานและการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. ให้มีความรู้พื้นฐาน และความสามารถพอที่จะดำรงชีวิตได้
3. ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นทางธรรมชาติ เทคโนโลยี และทางสังคม

5. ให้ความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. ให้ความเข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยให้ตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามขอบเขตแห่งสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

7. ให้ความสำคัญในความเป็นไทยและความเป็นเอกราชของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15 - 16) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเมื่อเรียนจบหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามจุดหมาย 4 หมวด ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้ดังนี้

หมวดที่ 1 คุณสมบัติที่ต้องการเน้น ที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน คือ ความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ความมีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ อดทน การรู้จักคิดรู้จักวิจารณ์ และรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ความมีขันติธรรมต่อคำวิจารณ์ และความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือหมู่เหล่า ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น ตลอดจนการรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้

หมวดที่ 2 ความรู้และทักษะที่ควรรู้ในการดำเนินชีวิต ต้องการให้เป็นผู้ที่มีสุขนิสัยทางส่วนตัวและส่วนรวมดี รู้กฎหมาย มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ขั้นต้น เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะทำให้เป็นคนสมบูรณ์ มีความรู้กว้างขวางพอที่จะปรับตัวให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ ได้

หมวดที่ 3 ให้มีชีวิตที่สงบสุข ให้รู้จักตัดสินใจต่าง ๆ โดยสันติ รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สภาวะสังคมใหม่ ๆ การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมมีอิสระในการคิด แต่พร้อมที่จะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

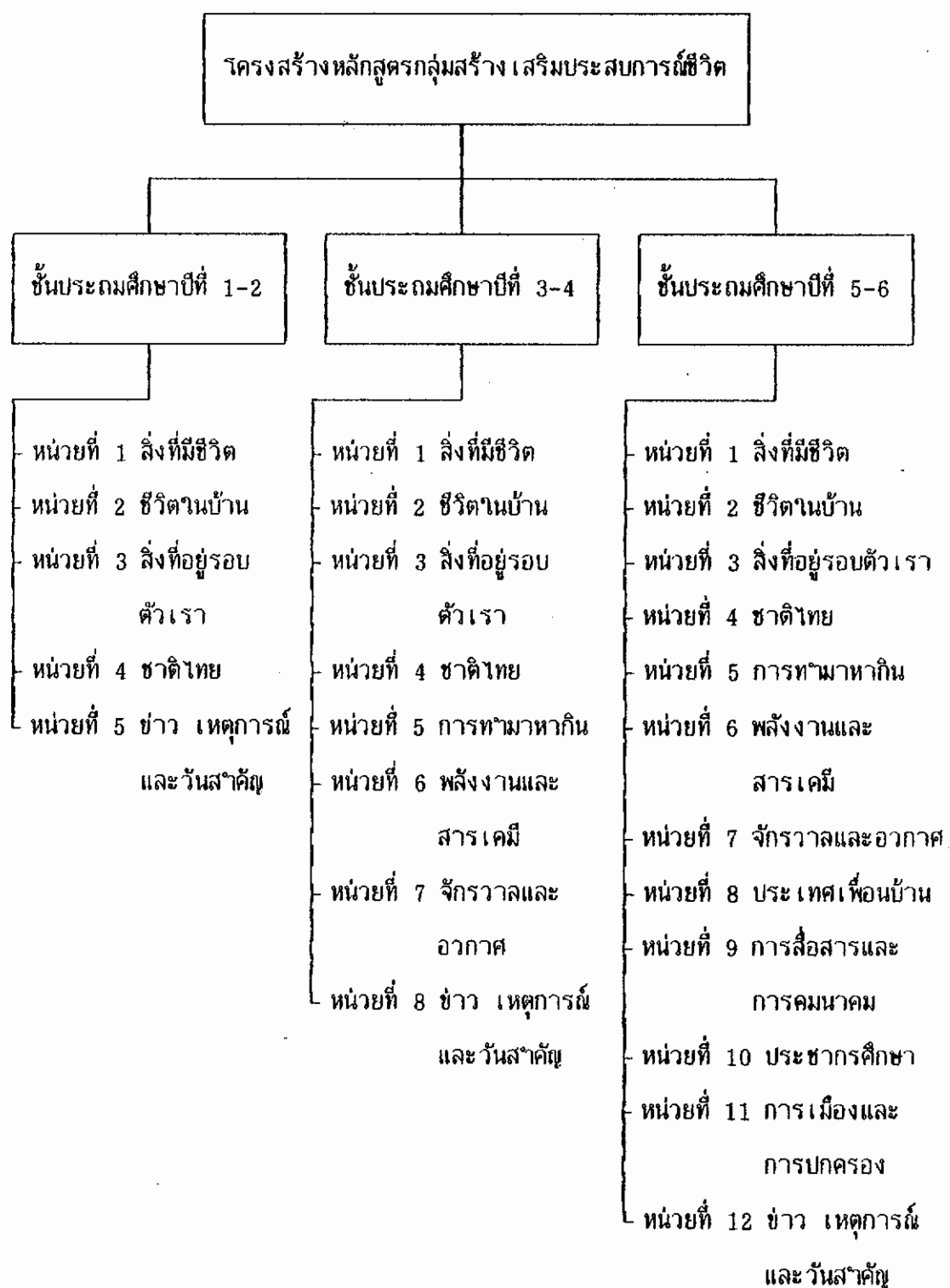
หมวดที่ 4 เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ ต้องการให้เป็นคนเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้คุณค่า ชื่นชม และรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ จนพัฒนาให้ก้าวหน้าออกไปได้ สำนึกในหน้าที่และสิทธิของตน รู้ความสำคัญของครอบครัว สังคมและท้องถิ่นของตน รู้ถึงความสำคัญระหว่างประเทศในภูมิภาคและโลก เพื่อให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน สามารถนึกกำลังสติปัญญา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อความเจริญและมั่นคงของประเทศ รู้คุณค่าของความเป็นไทย เป็นอิสระ และภูมิใจที่เกิดในแผ่นดินไทย

การจัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตนั้น สุนน อมรวิวัฒน์ (2534 : 15) ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตโดยตรง ได้แก่ สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางสังคม การทำมาหากิน ฯลฯ

2. เนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีผลหรืออิทธิพลต่อจิตใจ และชีวิตของเรา เช่น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เทคโนโลยี จักรวาลและอวกาศ พลังงานและสารเคมี ฯลฯ

เนื้อหาทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น ต่างก็มีความสำคัญในการเตรียมประสบการณ์ชีวิต และจะต้องนำมาจัดผสมผสานอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน โดยมุ่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การจัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงไม่ได้แยกเป็นรายวิชา แต่จะจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนจะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหา มาบูรณาการกัน แล้วแบ่งเป็น 12 หน่วย โดยกำหนดให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 เรียน 5 หน่วย ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนทั้งหมด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 เรียน 8 หน่วย ใช้เวลาประมาณร้อยละ 20 ของเวลาเรียนทั้งหมด และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เรียน 12 หน่วย ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 25 ของเวลาเรียนทั้งหมด ซึ่งลักษณะการจัดเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เริ่มจากเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน และขยายวงกว้างออกไปสู่ชุมชน ชาติ ประเทศเพื่อนบ้าน โลก และจักรวาล ตามวัยและระดับชั้น ดังโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีลักษณะเฉพาะ ดังที่ สุนทรวิวัฒน์ (2530 : 320 - 321) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดำรง พัฒนา และแก้ปัญหาชีวิตของบุคคลบวกกับความรู้ ทักษะและเจตคติ ที่จะทำให้บุคคลสามารถสัมพันธ์ ปรับตัว และใช้ประโยชน์สูงสุดจากสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นสังคมมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และเทคโนโลยี
2. บูรณาการเนื้อหาที่สัมพันธ์กันเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน โดยจัดเนื้อหาเป็นหน่วย 12 หน่วย คือ สิ่งที่มีชีวิต ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทย ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ การทำมาหากิน พลังงานและสารเคมี จักรวาลและอวกาศ ประเทศเพื่อนบ้าน การสื่อสารและการคมนาคม ประชากรศึกษา การเมืองและการปกครอง
3. ลักษณะของเนื้อหาขั้นต้น จะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก จึงเป็นลักษณะของเนื้อหากว้าง ๆ ส่วนขั้นสูงขึ้นไปมาลงประสบการณ์จะขยายออกไปไกล เนื้อหาจะมีลักษณะที่ต้องเรียนละเอียดและเฉพาะ เรื่องมากขึ้น
4. ครูสามารถใช้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นแกนกลางที่จะสัมพันธ์ประสบการณ์ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เข้าด้วยกัน เป็นหลักสูตรบูรณาการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำรง พัฒนา และแก้ปัญหาชีวิตนั้น เราจะทิ้งหลักของศีลธรรมและคุณธรรมไปไม่ได้ นอกจากนั้น เจตคติและความสามารถพื้นฐานในการประกอบอาชีพ รวมไปถึงความสามารถในการสื่อความหมายและการคิดคำนวณ ก็ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการของชีวิตด้วยเช่นกัน
5. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีลักษณะที่ยืดหยุ่นสามารถปรับได้แก่ทั้งที่เป็นเนื้อหาและประสบการณ์อันเป็นแกนกลางสำหรับผู้เรียนทุกคน และประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

หลักสูตรและแผนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง

เมื่อพิจารณาโครงสร้างและเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะเห็นว่า หน่วยการเมืองและการปกครอง ถูกจัดเนื้อหาแยกออกเป็นหน่วยหนึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

ความที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวง
ศึกษาธิการ. 2530 : 208 - 209)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

หน่วยที่ 11

การเมืองและการปกครอง

จุดประสงค์

1. ให้เด็กมีความรู้พื้นฐานทางการเมือง การปกครอง และให้มีความสนใจให้ความ
ร่วมมือต่อกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง
2. ให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนตามหน้าที่ในฐานะ เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี
3. ให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในสถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาบันการปกครอง
อย่างถูกต้อง

ตาราง 1 จุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และ เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความคิดรวบยอด/หลักการ	เนื้อหา
หน่วยย่อยที่ 1 พื้นฐานทาง การเมือง		
1. บอกอำนาจและหน้าที่ของ สภาแต่ละประเภทได้	1. ทุกระดับการปกครองต้อง มีผู้นำหรือหัวหน้าเป็นผู้ รับผิดชอบ	1. การปกครองของชุมชนและรัฐ 1.1 สภาตำบล สภาเทศบาล สภาจังหวัด สภาผู้แทน ราษฎร

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความคิดรวบยอด/หลักการ	เนื้อหา
2. บอกหน้าที่และคุณสมบัติที่ดี ของผู้ว่า ผู้ตาม ระดับ ครอบครัว ชุมชนและรัฐได้	2. อำนาจอธิปไตยเป็นสิ่งที่ จำเป็นในการปกครอง ประเทศตามระบอบ ประชาธิปไตย	1.2 ผู้มีหน้าที่ในการปกครอง ของชุมชนและรัฐ - ผู้ใหญ่บ้าน - กำนัน - นายกเทศมนตรี - นายอำเภอ - ผู้ว่าราชการจังหวัด - นายกรัฐมนตรี
3. ปฏิบัติตนในฐานะ เป็นผู้ตาม ที่ดีระดับครอบครัวได้		2. หน้าที่และคุณสมบัติของผู้ว่า ผู้ตามที่ดี
4. อธิบายถึงอำนาจอธิปไตย ในการปกครองประเทศ ได้		3. อำนาจอธิปไตยในการ ปกครองประเทศ
		หน่วยย่อยที่ 2 สถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบัน การปกครอง

ตาราง 1 (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความคิดรวบยอด/หลักการ	เนื้อหา
5. อธิบายคำว่าสถาบัน พระมหากษัตริย์ และ บอกหน้าที่ของสถาบัน พระมหากษัตริย์ได้	สถาบันพระมหากษัตริย์และ สถาบันการปกครอง เป็นสิ่ง จำเป็นในการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยที่มี	1. สถาบันพระมหากษัตริย์ 2. สถาบันการปกครอง 2.1 รัฐสภา 2.2 คณะรัฐมนตรี 2.3 ศาล
6. บอกส่วนประกอบของ สถาบันการปกครองได้	พระมหากษัตริย์เป็นประมุข	
7. อธิบายหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลได้		
หน่วยย่อยที่ 3 กัยต่อการ ปกครองระบอบ ประชาธิปไตย		
8. บอกภัยต่าง ๆ ที่มีต่อ การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยได้	การปกครองไม่ว่าในแบบใด ย่อมมีภัยต่อการปกครองใน แบบนี้ทุกแบบ	

จากการศึกษาแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ารูปแบบของแผนการเรียนรู้แต่ละหน่วยจะประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ คือ ความคิดรวบยอด/หลักการ จุดประสงค์ คุณสมบัติที่ต้องการเน้น เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วิธีวัดผล หนังสืออ้างอิง และภาคผนวก

ส่วนรายละเอียดของแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเมืองและการปกครอง มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2528 : 368)

หน่วยที่ 11

การเมืองการปกครอง

(เวลา 23 คาบ)

สภาพ/ปัญหา และความต้องการ

พลเมืองไทยโดยทั่วไปมีปัญหาและความต้องการดังต่อไปนี้

1. ขาดความรู้พื้นฐานทางการเมืองการปกครองและขาดความสนใจในการให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมการเมืองการปกครอง
2. ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี

ความคิดรวบยอด/หลักการ

การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำหรือหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบ และในการปกครองประเทศต้องอาศัยอำนาจอธิปไตย โดยบางชนต้องรู้จักสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางการเมืองการปกครอง
2. ให้มีความสนใจและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง
3. ให้มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดี

เนื้อหา

1. ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย
2. หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม
3. หน้าที่การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น
4. อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ

ลักษณะการเรียนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : ด - ค)

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะ เนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานกลุ่ม ฯลฯ
3. ผู้สอนควรจะคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสรียนทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะ เฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
4. เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอนให้โรงเรียนหรือท้องถิ่น กำหนดช่วงตารางเวลาเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบ เป็นช่วงสั้นหรือยาวได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะ เนื้อหาและกิจกรรม

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนการสอนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังนี้

วารี ธีระจิตร (2534 ข : 218) ได้กล่าวถึงแนวคิดและประเด็นสำคัญในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. การสอนควรก่อให้เกิดความมีชีวิตชีวา ไร้ใจ ไม่เฉื่อยชา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว หรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง
2. การสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน ได้แสดงบทบาทตามหน้าที่และตำแหน่งที่ตนได้รับ ตลอดจนได้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. ผู้สอนควรมีวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ตามที่ตนเองและผู้อื่นมองเห็น เพื่อหาทางปรับปรุงบุคลิภาพ และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

4. การสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะผู้เรียนจะเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดี ก็โดยอาศัยความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ที่แก่กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางปัญญา ความคิดเห็นให้กว้างขวางออกไป

หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง มีลักษณะเนื้อหาไปทางวิชาสังคมศึกษา ซึ่ง สุนทร จันทรศรี (2528 : 5) ได้กล่าวว่า บทเรียนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาต้องมีลักษณะเฉพาะของตน เพื่อให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น ดังนี้

1. มีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ วัตถุ เช่น ของจริง ของจำลอง หรือรูปภาพ และกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม เช่น บทบาทสมมติละครหุ่น เป็นต้น ที่เด็กในวัยประถมศึกษาจะสามารถเรียนรู้ได้ สังคมศึกษามีลักษณะเป็นนามธรรมมาก เพราะเป็นเนื้อหาทางด้านจิตใจ ครูผู้สอนจะต้องพยายามแปรเปลี่ยนมาเป็นรูปธรรมให้ได้

2. มีความสนุกสนาน ทำให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษา อยากเรียนและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนว่ามีประโยชน์ สามารถนำไปใช้นอกห้องเรียนได้ ผู้เรียนที่พอใจบทเรียนมีความสุขในการเรียนย่อมเรียนได้ดีกว่าผู้เรียนที่เบื่อหน่ายหรือไม่ชอบบทเรียนนั้น โดยเฉพาะในเด็กวัยประถมศึกษาที่มีความคิดยังไม่ลึกซึ้งจนเห็นคุณค่าของความยากลำบากตรากตรำ และวัยของเขาที่ยังอ่อนเกินไปที่จะต้องมานั่งเคร่งเครียดกับบทเรียน

3. มีระยะเวลาสั้นพอเหมาะกับความสนใจของเด็กในวัยนี้ ที่ไม่สนใจสิ่งใดเป็นเวลานานเท่าผู้ใหญ่

4. เนื้อหาและกิจกรรมอยู่ในวัยที่เด็กระดับประถมศึกษาจะเรียนรู้และกระทำได้ ตรงกับชีวิตจริง ๆ ของเด็กและบุคคลในสังคมนั้น จนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและดำรงชีวิตในสังคมได้

นอกจากนั้น เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพ (2534 : 10 - 11) ได้กล่าวถึงเทคนิควิธีสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา ไว้ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ไปหานามธรรม และสอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปหาไกลตัว ซึ่งจะทำให้เด็กเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

2. สอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติ การกระทำด้วยตนเอง ด้วยการใช้ประสาทสัมผัสมากที่สุด

3. สอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทุกครั้ง อาจจะเป็นการแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล การอภิปรายร่วมกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น

4. สอนโดยสร้างความสนใจเรื่องที่เรียนด้วยการใช้สื่อประกอบ โดยใช้อุปกรณ์หลาย ๆ รูปแบบไม่ซ้ำซาก แต่ต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

5. สอนโดยการให้แรงเสริมทางบวก หลีกเลี่ยงการลงโทษ

6. สอนโดยเลือกเหตุการณ์ที่ก้าวย่างในความสนใจของคนทั่ว ๆ ไปมาโยงสัมพันธ์กับเรื่องที่สอน

7. สอนโดยใช้สถานที่ภายนอกห้องเรียนบ้าง เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอน รวมทั้งฝึกให้นักเรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียน อันเป็นทักษะทางสังคมด้านหนึ่ง

8. สอนให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ในข้อมูลต่าง ๆ ฝึกให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่มีเหตุผล

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้ใช้จุดประสงค์และความต้องการของชีวิตเป็นแนวกำหนดและผสมผสานประสบการณ์อย่างได้สัดส่วนพอเหมาะ สมดุล และกลมกลืนกัน ในส่วนของเนื้อหาได้นำเอาเรื่องที่เกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันมาจัดเป็นหน่วยประสบการณ์ เริ่มต้นจากตัวผู้เรียนและขยายวงกว้างออกไป มีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับปรุงได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติ ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสภาพแวดล้อม แล้วนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนมาใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม อันจะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนี้ได้อย่างมีความสุข และโดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องการเมืองและการปกครอง นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างมากเรื่องนั้น เพราะเป็นการปลูกฝังความรู้เรื่องประชาธิปไตยและวิถีชีวิตประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ประวัติความเป็นมาของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่วางการทหารนำมาใช้ก่อนนางการอื่น โดยนำมาใช้กับการซ้อมรบรุกบของทหารที่จะส่งไปสู้สมรภูมิ โดยใช่วิธีการหรือยุทธวิธีเดียวกับการรบในสนามจริง แต่แตกต่างกันตรงที่ใช้กระสุนปลอม (สุภา กิจจาทร. 2519 : 194)

การใช้สถานการณ์จำลองในวงการศึกษ เริ่มขึ้นครั้งแรกโดยโครงการที่มีชื่อว่า "Jefferson Township School District" จุดประสงค์ของโครงการนี้ เพื่อฝึกผู้ที่จะเป็นผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา มีผู้เข้ารับการอบรมครั้งนี้จำนวน 232 คน ในการอบรมจะนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่เกิดขึ้นจริง มาสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมฝึกแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งผลปรากฏว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความสนใจและพอใจในการที่ได้ตัดสินใจอย่างมีอิสระ ได้เรียนรู้วิธีการต่าง ๆ ที่จะเป็นแนวทางแก้ปัญหาก่อนที่จะออกไปปฏิบัติงานจริง ๆ เกิดความรู้สึกที่เป็นจริงเป็นจังและมีสัมพันธภาพระหว่างกันขึ้นในห้องเรียน (Tansey and Unwin. 1969 : 9)

ความหมายของสถานการณ์จำลอง

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลอง ไว้ดังนี้

เบค และมอนโร (Beck and Monroe. 1969 : 45) กล่าวว่า ความหมายดั้งเดิมของสถานการณ์จำลอง คือ ความหลอกลวง หรือการแสดงผิด แต่ปัจจุบันสถานการณ์จำลองหมายถึง กระบวนการซึ่งอยู่ในรูปแบบคล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบภาวะหรือเพื่อการสอน

ชูลท์ (Schultz. 1972 : 4) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลอง หรือกระบวนการต่าง ๆ ให้คล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้อยู่ในสถานการณ์ได้ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ครุฑแซงค์ (กรมการฝึกหัดครู. 2519 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Cruichshank. 1972) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์หรือผลของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์จำลองนี้จะรวมไปถึง เรื่องจำลอง ภาพจากทีวีทัศน์ และการเล่นละครด้วย

ทิศนา แคมมณี (2522 : 202) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การจำลองสถานการณ์ หรือการสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น และให้มีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง เพราะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับมากเกินไป

สำเริง เวชสุนทร (2523 : 18 - 19) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การจำลองสถานการณ์ หรือสภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริง หรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่ป็นจริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดง ออกความเห็น หรือหาแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในสภาพที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา และเลือกหลักการหรือทฤษฎีมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาของเขา

สุนทร จันทรศรี (2530 ก : 393) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริงให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้น

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การจัดเลียนแบบสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้กระทำ เพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้นราวกับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเองโดยตรง และผู้เรียนยังมีโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้อง ผิดแตกต่าง หรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อน ๆ และผู้สอน

วารี กิระจิตร (2534 ก : 191) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การจำลองสถานการณ์ที่เป็นจริงมาไว้ในห้องเรียน โดยจัดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการเรียนและสถานการณ์นั้นจะต้องง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน

เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพ (2534 : 82) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า หมายถึง การสร้างสถานการณ์จริงหรือเลียนแบบสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วนำมาให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ ศึกษา ปฏิบัติ แสดงออก เสนอความคิดเห็น หรือตัดสินใจในการเลือกแนวทางแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้แนวคิดที่ถูกต้อง และมีคุณค่าในการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

จากความหมายของสถานการณ์จำลองที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ โดยให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด ซึ่งจะทำให้บทเรียนเปลี่ยนเป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่าย แล้วผู้เรียนจะได้เผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติ แสดง มีส่วนร่วมในการคิดและช่วยตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลอง

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการใช้สถานการณ์จำลองไว้ ดังนี้

เทเลอร์ และวัลฟอร์ด (Tayler and Walford. 1974 : 48 - 49) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อเสนอสถานการณ์ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนให้แก่ผู้เรียน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเคยชินกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยใช้เวลาอธิบายที่เร็วกว่าปกติ
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางที่ถูกต้อง เช่นการเรียนรู้อย่างมีความผิดพลาด หรือจากความสำนึกของผู้เรียน

อึ้งซลี แจ่มเจริญ (2522 : 5) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักกับปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด และนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์และอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง คำนึงถึงสิทธิ และหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น

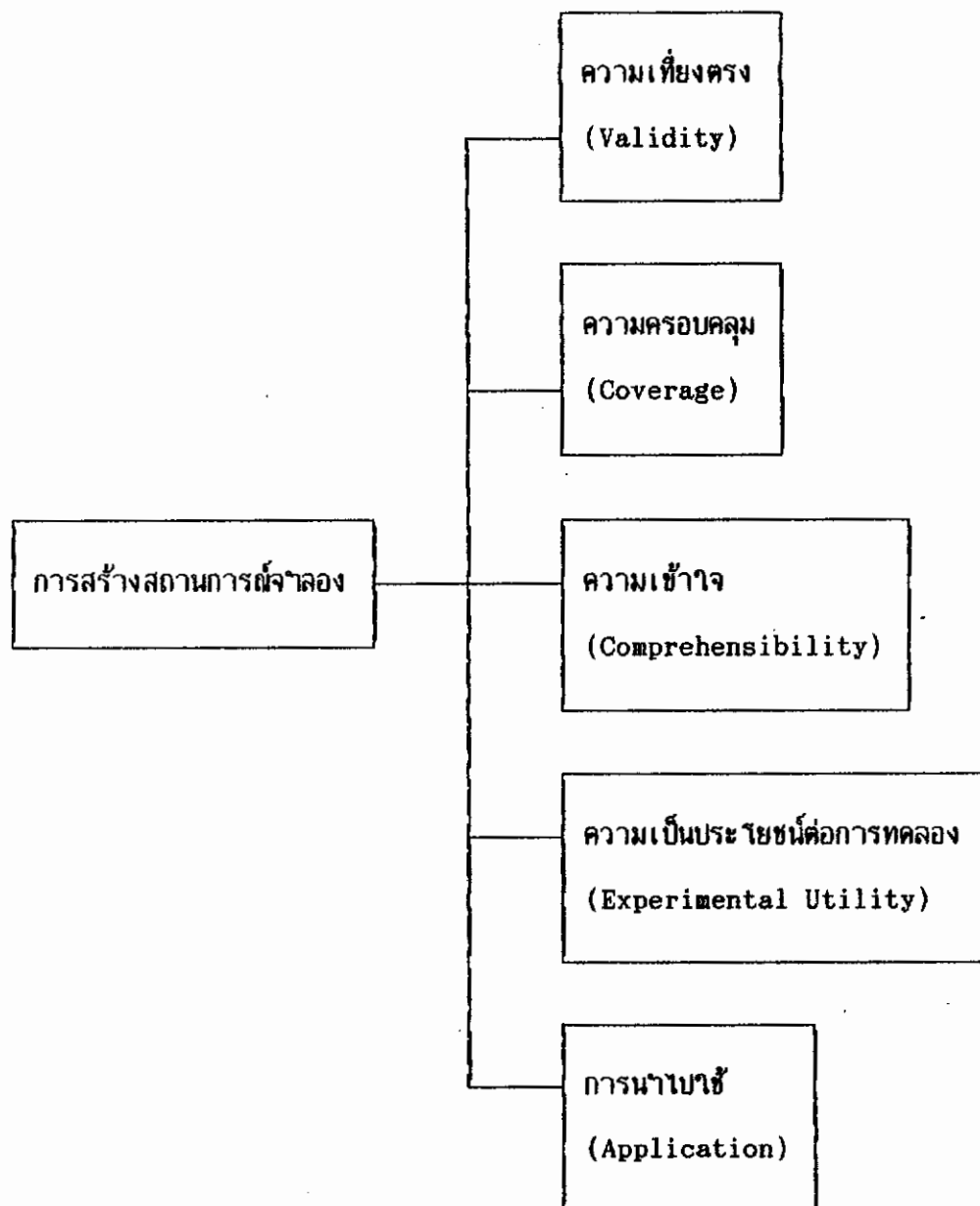
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนจากการที่ครูสอนแต่ผู้เดียวมาเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพร (2534 : 86) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด ใช้วิจารณญาณในการไตร่ตรอง และสามารถนำเหตุผลมาอภิปรายเพื่อประกอบการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียน ที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์จริงในสังคม โดยได้ศึกษาจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ใกล้ตัวก่อนการเรียนที่ไกลตัวออกไป
3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
4. เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สนึกถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของตนเองและผู้อื่น
5. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้องในการพัฒนาค่านิยมส่วนตัว และสังคม การพัฒนาทางจริยธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การสร้างสถานการณ์จำลอง

การเลือกรูปแบบในการสร้างสถานการณ์จำลอง อาจใช้การสรุปข่าว เหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ หรือการสร้างสถานการณ์ขึ้นเอง ให้คล้ายคลึงกับชีวิตจริงในสังคมก็ได้ โดยต้องทำให้เห็นความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งสถานการณ์จำลองที่จะเป็นรูปแบบได้ดี จะต้องมีลักษณะตามแผนภูมิดังต่อไปนี้ คือ

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงลักษณะที่เป็นรูปแบบของสถานการณ์จำลอง

การสร้างสถานการณ์จำลอง ต้องมีความเที่ยงตรง ที่จะสามารถใช้เป็นตัวแทนของสถานการณ์ในชีวิตได้ รวมทั้งมีความครอบคลุมต่อสิ่งสำคัญที่ควรเน้นในการดำเนินชีวิตจริงที่สามารถหาให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ไม่ซับซ้อนเกินไป เพื่อให้นักเรียนสามารถทดลอง ปฏิบัติแสดงบทบาท ศึกษาค้นคว้า อภิปราย สรุป ได้อย่างเกิดประโยชน์ที่สุด แล้วต้องมีส่วนสำคัญที่เชื่อมโยงกับการสามารถ

นาบาชานชีวิตจริงได้ (เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพร. 2534 : 85)

สุภา กิจจาทร (2519 : 196) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจะเป็นที่น่าสนใจหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. สถานการณ์นั้นเหมือนหรือใกล้เคียงกับความจริงมากเพียงไร
2. สถานการณ์นั้นสามารถคลุมไปถึงเหตุการณ์สำคัญที่เป็นจริงได้กว้างขวางเพียงใด
3. มีความง่ายที่ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพการณ์นั้นเพียงใด
4. ช่วยกระตุ้นให้ผู้อยู่ในสถานการณ์นั้นได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็นเครื่องมือตัดสินใจได้

เพียงใด

5. สามารถนำประสบการณ์จากการฝึกในสถานการณ์นั้นไปเป็นเครื่องช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้มากน้อยเพียงใด

สุพิน บุญชูวงศ์ (2536 : 84 - 87) กล่าวถึงกระบวนการสร้างสถานการณ์จำลองไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์

ก่อนสร้างสถานการณ์จำลอง ต้องศึกษาและสำรวจจุดประสงค์ว่าต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใดบ้าง แล้วศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่อได้พิจารณาและศึกษาเป็นอย่างดีแล้ว นำมาวิเคราะห์ว่าสถานการณ์นั้น จะมีผลต่อการเรียนรู้อะไร และให้ผลเสียอะไร สถานการณ์ที่นำมาวิเคราะห์นั้นใกล้เคียงกับความจริงแค่ไหน เพื่อให้สถานการณ์นั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด

2. ขั้นการกำหนดจุดประสงค์

ในการกำหนดจุดประสงค์นั้นมุ่งให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไร เมื่อนักเรียนเรียนรู้จากสถานการณ์แล้ว นักเรียนจะเป็นอย่างไร การสร้างสถานการณ์จำลองก็จะต้องสร้างให้ตรงกับจุดประสงค์

3. ขั้นการเลือกสถานการณ์

สถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถจำลองมาใช้ในชั้นเรียนต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ข้างต้น พิจารณาเลือกและสามารถนำสถานการณ์ที่เป็นจริงมาดัดแปลงให้เหมาะกับการใช้ชั้นเรียนโดยสถานการณ์จำลองนั้นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ ตัดสินใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะที่ต้องการที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง

การกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ดังนี้

- 4.1 การกำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง
- 4.2 กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน
- 4.3 เตรียมข้อมูล ข่าวนสารที่จำเป็น เนื้อหา
- 4.4 กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นเหมือนจริงในสังคม
- 4.5 ลำดับขั้นของเหตุการณ์ เวลา และปัญหาจากสถานการณ์
- 4.6 จบสถานการณ์ สรุป อภิปราย

5. ขั้นตอนการสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้ และสร้างกฎเกณฑ์

การสร้างและออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม เช่น บัตรคำ รูปภาพ บัตรคำสั่ง เป็นต้น สื่อการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดตามกิจกรรม ควรวางแผนเนื้อหาแต่ละขั้นตอนของการแสดงว่าต้องกำหนดการเล่นตามลำดับเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างไร

6. ขั้นตอนการทดลองใช้

เมื่อสร้างสถานการณ์เสร็จแล้ว ควรนำสถานการณ์จำลองนั้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นเพื่อตรวจข้อบกพร่อง ด้านวิธีการ ภาษา ตลอดจนการใช้สื่อและเงื่อนไขต่าง ๆ ว่า ควรแก้ไขและปรับปรุงในแง่ใดบ้าง เพื่อให้ได้สถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์ และเหมาะที่จะนำไปใช้กับนักเรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

วิธีเสนอสถานการณ์จำลอง

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2533 : 154 - 155) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หากจะทำให้เหมือนจริงไปทุกเรื่องอาจเป็นเรื่องยาก ผู้สอนอาจจะเลือกเอาวิธีที่ง่ายแต่บรรลุจุดประสงค์ได้เหมือนกัน ซึ่งมีให้เลือกหลายวิธี หรือหากจะใช้ทุกวิธีก็ได้ เพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ ซึ่งการเสนอสถานการณ์จำลองอาจทำได้ ดังนี้

1. เล่าให้ฟัง เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือใช้กรณีตัวอย่าง

2. ำให้ดูภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ
3. ำให้ดูภาพซึ่งเรียงตามลำดับเหตุการณ์
4. ำให้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
5. ำให้ดูจากสถานที่ที่ตกแต่งให้เหมือนสถานที่จริง และมีผู้แสดงบทบาทด้วย
6. ำให้ดูจากการแสดงบทบาทสมมติ

สุนทร จันทรศรี (2530 ก : 393 - 394) กล่าวว่า สถานการณ์ที่น่าเสนอแนะนี้จะต้องทำให้ใกล้เคียงความจริงที่สุด แต่ไม่ควรยากและซับซ้อนเกินความสามารถของผู้เรียนที่จะคิดแก้ปัญหา ความกระบวนความคิดต่อไปนี้

1. ปัญหาคืออะไร
2. หาสาเหตุของปัญหา
3. หาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ
4. คิดทางเลือกในการตัดสินใจที่จะเป็นไปได้หลาย ๆ ทาง
5. ตัดสินใจเลือกทางหนึ่งอย่างมีเหตุผลดีที่สุด
6. ลงมือแก้ปัญหาตามวิธีการที่เลือกไว้
7. การประเมินค่าของการตัดสินใจแก้ปัญหา
8. พิจารณาผลของการแก้ปัญหา เพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

กิจกรรมในสถานการณ์จำลอง

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จะเป็นรูปแบบในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน กิจกรรมสถานการณ์จำลอง จะประกอบด้วย การศึกษากรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ และการอภิปราย

การศึกษากรณีตัวอย่าง

เป็นการเสนอสถานการณ์รูปแบบหนึ่ง โดยผู้สอนจะกำหนดกรณีตัวอย่าง และหัวข้อประเด็นปัญหา ประมาณ 2 - 5 ปัญหา แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ซึ่งเนื้อหาของกรณีตัวอย่างนั้นจะรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือพฤติกรรมของบุคคล เพื่อให้

ผู้เรียนทุกคนได้ศึกษา แล้วเขียนตอบปัญหาตามแนวคิดของตน หรือของกลุ่ม จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนจะอภิปรายร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ข้อเสนอนั้น แล้วให้ผู้เรียนส่งรายงานหรือการแก้ปัญหาต่อผู้สอน

การแสดงบทบาทสมมติ

เป็นการนำเสนอสถานการณ์จำลอง ซึ่งจะกำหนดบทบาทของบุคคลที่จะต้องเลียนแบบไว้ในสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น แล้วมอบหมายบทบาทแก่ผู้เรียนที่จะแสดง โดยครูจะชี้แจงบทสัน ๆ เกี่ยวกับประวัติ อุปนิสัยภูมิหลัง ของบุคคลที่จะต้องเลียนแบบ ซึ่งผู้แสดงจะต้องใช้บุคลิกท่าทาง ตลอดจนการแก้ปัญหา ภายในเวลาประมาณ 6 - 8 นาที เมื่อการแสดงบทบาทสิ้นสุดแล้วให้ผู้เรียนที่ดูการแสดงบทบาทสมมติร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล เกี่ยวกับการแสดงบทบาทของเพื่อน ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้แสดงด้วย จากนั้นก็ให้ผู้แสดงแต่ละคนกล่าวถึงความรู้สึก และ เหตุผลที่ตนแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา

การอภิปราย

หลังจากทำกิจกรรมการศึกษากรณีตัวอย่าง และการแสดงบทบาทสมมติแล้วก็จะมีการอภิปรายร่วมกัน จากนั้นจึงจะนำไปสู่การสรุปแนวคิด โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะ ให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่มีคุณค่าทางจริยธรรมและมีคุณค่าทางสังคม เช่น การรู้จักประนีประนอม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ยอมรับผลจากการตัดสินใจของตนเอง มีความซื่อสัตย์ยุติธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นจุดเน้นที่สำคัญที่ผู้สอนจะต้องพยายามกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนให้เกิดขึ้น ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต (เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพร. 2534 : 82 - 83)

ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

จากการศึกษาขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองของ ปราชญา กล้าผจญ (2530 : 90) สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 76 - 77) เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพร (2534 : 86 - 91) พุทธาติ เพชรสภิต (2535 : 6 - 7) และดวงเดือน เทศวานิช (ม.ป.บ. : 106) พอสรุปได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนการสอน ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนแต่ละครั้งให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ แล้วอธิบายหรือมอบหมายบทบาทการแสดงให้นักเรียนเหล่านั้น

1.3 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 - 6 คน เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ชั้นดำเนินการกิจกรรม

2.1 ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหาแก่นักเรียน โดยเล่าเหตุการณ์จากสถานการณ์หรือกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง

2.2 นักเรียนแสดงบทบาทสมมติไปตามลำดับเหตุการณ์ที่เตรียมไว้ โดยใช้เวลาประมาณ 15 นาที

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้แสดงบทบาท

3. ชั้นวิเคราะห์และอภิปราย

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลอง แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม

3.2 แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานผลงานกลุ่มต่อครูและเพื่อนทั้งชั้น

3.3 ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและแนวทางการตัดสินใจในการแก้ปัญหา

3.4 ครูโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา

4. ชั้นสรุป

ครูและนักเรียนทั้งชั้น ร่วมกันสรุปให้เป็นหลักการเดียวกัน และครูให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ประโยชน์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ทเวลเกอร์ (สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา. 2525 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Twelker. 1969 : 64 - 70) ได้กล่าวถึงการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองว่าได้เปรียบวิธีสอนอื่นหลายประการ ดังนี้

1. สถานการณ์จำลองสามารถสร้างอารมณ์และสร้างทัศนคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้
 2. สถานการณ์จำลองสามารถรวมเอาพฤติกรรมที่จะชี้ความสามารถของผู้เรียนและความจำไว้ด้วยกัน คือ ผู้เรียนจะมีการพัฒนาการทั้งความจำและขีดความสามารถ
 3. สถานการณ์จำลองจะจูงใจให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมได้นาน
 4. ผู้เรียนจะสามารถเลือกสนองต่อสภาพการณ์ทางสังคมจากสถานการณ์จำลองได้
 5. สถานการณ์จำลองจะช่วยปรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้เข้ากันได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามต้องการ
 6. สถานการณ์จำลองจะดึงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้ทั้งในการทำแบบฝึกหัดและแม้แต่การเรียนเนื้อหาหลายอย่าง
 7. สถานการณ์จำลองสามารถที่จะชักจูงผู้เรียนให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้
- นอกจากนี้ สุนทร จันทรศรี (2530 ก : 394) ได้กล่าวถึงสถานการณ์จำลองว่ามีประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเผชิญปัญหามากมายในระยะเวลาอันจำกัด
2. ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว และให้ความร่วมมือกล้าแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยให้เกิดความร่วมมือโดยไม่คิดถึงการแข่งขัน
4. ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน แม้แต่ผู้ไม่กระตือรือร้น
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้พบกับสภาพการณ์ก่อนที่จะเกิดในชีวิตจริง
6. ช่วยแก้ปัญหาที่ยุกยากเป็นปัญหาที่ง่ายขึ้น
7. เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอน เป็นเพียงผู้แนะแนว
8. เป็นการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ

9. เป็นประโยชน์ต่อการให้เป็นแนวทางในการตัดสินใจต่าง ๆ

10. การตัดสินใจแม้จะผิดพลาดก็ไม่ทำให้เกิดเสียหายเกิดขึ้น

นอกจากนั้น เพชรรัตน์ จงนิมิตสภพร (2534 : 87 - 88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่จะสร้างและพัฒนาทักษะทางสังคม และพัฒนาการทางจริยธรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจคิดอย่างมีเหตุผล อันเป็นการเรียนรู้โดยตรงที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้
3. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และการอดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์
4. ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน รวมทั้งเป็นการเรียนจากประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
5. เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจไปพร้อม ๆ กัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2525 : 56 - 58) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการทำงานทากิน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม และโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 136 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 68 คน ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 68 คน ได้รับการสอนโดยไม่ใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งโรงเรียนแต่ละแห่งจะมีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธำรงค์ น่วมศิริ (2527 : 53) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนจริยศึกษาโดยการใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอน กับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 โรงเรียนจรมนุสรณ์ 1 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 33 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 17 คน ได้รับการสอนโดยการใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 16 คน ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จันทวิส พันธุ์สุข (2533 : 40) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความสนใจต่ออาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนบ้านบึงแดง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 10 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีความสนใจต่ออาชีพอิสระสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัชรินทร์ จัปเกตุ (2534 : 36) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเสี่ยสละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการพัฒนาความเสี่ยสละโดยการใช้สถานการณ์จำลอง กับการให้ข้อสนเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนอินทร์พรหมอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีคะแนนความเสี่ยสละต่ำ จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน ใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 15 คน ให้ข้อสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีความเสี่ยสละสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐรา ระภาพล (2535 : 55) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความมีวินัยในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการพัฒนาความมีวินัยในห้องเรียนโดยการใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีคะแนนความมีวินัยในห้องเรียนต่ำ จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 8 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีวินัยในห้องเรียนสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พฤษชาติ เพชรสกลิต (2535 : 57) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรม การแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมโดยการใช้อุปกรณ์จำลอง กับ การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร ที่มี เยาวชนปัญหาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรม การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน โดยแบ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 12 คน ใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 12 คน ใช้การอภิปราย กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีพฤติกรรม การแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองที่ 1 มีพฤติกรรม การแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมสูงกว่า กลุ่มทดลองที่ 2

พวงพยอม ชิตทอง (2536 : 39) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการประหยัด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้อุปกรณ์จำลอง กับ การสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียน เชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ได้รับ การสอนโดยใช้อุปกรณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม 8 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีการประหยัดสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เวย์ (Garvey. 1966 : 18) ได้รายงานผลการใช้อุปกรณ์จำลอง ประกอบการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยใช้อุปกรณ์จำลองประกอบการเรียน การสอน ร้อยละ 93 เห็นว่าวิธีสอนแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานและไม่เกิดความ เบื่อหน่ายในการเรียน

โพสท์มา (Postma. 1974 : 4712 - 4713-A) ได้ทำการศึกษาการสอนวิชา สังคมศึกษาโดยใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็น นักเรียนจำนวน 294 คน เป็นชาย 136 คน หญิง 158 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 152 คน กลุ่มควบคุม 142 คน มีครูประจำการเข้าร่วมสังเกตในครั้งนี้ 6 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่มีความคงทนในการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า นักเรียนมีเจตคติในทางบวกต่อวิธีสอนนี้ โดยมีความสนใจ เพลิดเพลินกับการได้ทำงานร่วมกัน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน อย่างกระตือรือร้น นอกจากนี้ครูประจำการที่เข้าร่วมในการสังเกตครั้งนี้ยังให้ความเห็นว่า มีความพอใจในการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เพราะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ที่เปิดโอกาส ให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของเขาเอง เป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้ได้แสดงออก ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่แตกฉานในการแก้ปัญหา

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219 - 235) ได้ทำการศึกษาการใช้สถานการณ์ จำลอง ซึ่งนำมาแสดงเป็นบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การทดลอง เป็นนักเรียนจำนวน 91 คน ในการแสดงบทบาทสมมตินั้นมีการใช้วิดีโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลอง มีความเชื่อฟัง เพิ่มขึ้นมากกว่า นักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า การสอน โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์ที่เป็นปัญหามาเข้าห้องเรียน โดยให้ ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในสังคมให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้บทเรียนเปลี่ยนเป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย แล้วผู้เรียนก็จะได้ฝึกคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจจากสถานการณ์ที่เขาเผชิญอยู่นั้น วิธีการนี้จะทำให้ ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียน อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป ซึ่ง จะเห็นได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง น่าจะเหมาะสมกับการเรียนการสอนในบทเรียน ที่เนื้อหา มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น เรื่องการเมืองการปกครอง จริยธรรม เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะนำการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มาทดลองสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ได้มีนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นิวคอมบ์ (Newcomb. 1950 : 128) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ อาจมากหรือน้อยก็ได้ ทัศนคติแสดงออกได้ทางพฤติกรรมซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ ชอบ เห็นด้วย ลักษณะ เช่นนี้เรียกว่า ทัศนคติเชิงนิมิตหรือเชิงบวก (Positive) อีกลักษณะหนึ่ง คือ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ลักษณะ เช่นนี้เรียกว่า ทัศนคติเชิงนิเสธหรือเชิงลบ (Negative)

กู๊ด (Good. 1959 : 48) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี อาจเป็นการเข้าหาหรือต่อต้านสภาพการณ์บางอย่างของบุคคล หรือสิ่งใด ๆ เช่น รักเกลียดกลัว พยายามหรือไม่พยายามต่อสิ่งนั้น

แม็คโดนัลด์ (McDonald. 1959 : 564) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความโน้มเอียงหรือความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมทางหนึ่งทางใด

ฟิชเบย์น (Fishbein. 1967 : 8) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง สภาพความพร้อมของสมอง และประสาท ซึ่งมีการจัดระบบประสบการณ์จากอิทธิพลภายนอก หรือภายในที่มีต่อบุคคลในการที่จะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และต่อสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น

ครูซ (Cruze. 1974 : 187) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ และทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ

เคนด์เลอร์ (Kendler. 1974 : 671) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคม หรือแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมต่อต้าน หรือสนับสนุนสภาพการณ์บางอย่าง เช่น บุคคล สถาบัน หรือแนวคิดบางอย่าง

เชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์ (2520 : 38) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางหนึ่ง อาจจะ เป็นไปบนทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้วิธีของสังคม ซึ่งทัศนคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นชัดเจนในกรณีสิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

สมศักดิ์ ลินธุระเวช (2522 : 11) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ท่าที ความคิดเห็น ความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ภายหลังจากการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น พฤติกรรมเช่นนี้อาจจะ ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกต และวัดได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งนั้น โดยอาจแสดงออกให้เห็นในลักษณะของความเชื่อ ท่าทาง ความคิดเห็น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ทัศนคติเชิงนิมมาน (Positive) เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. ทัศนคติเชิงนิเสธ (Negative) เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับทัศนคติเชิงนิมมาน เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ
3. ทัศนคติที่เป็นกลาง (Neutral) เป็นการแสดงออกในลักษณะ ไม่เป็นทั้งทัศนคติเชิงนิมมาน และทัศนคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 1) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่บ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 146) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น และความรู้สึกดังกล่าวจะ เป็นตัวกำหนดให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มของการตอบสนองต่อสิ่งนั้นในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นทางสนับสนุนหรือโต้แย้งคัดค้านก็ได้

สุณีย์ อีรคากร (2526 : 153) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง สภาพทางจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ อันทำให้บุคคลมีท่าทีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจแสดงออกมานทางที่ไม่พอใจหรือพอใจก็ได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 172) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วแสดงภาวะของร่างกายและจิตภายในด้านความพร้อมที่จะตอบสนองต่อบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ แสดงความพร้อมที่จะเข้าไปหาเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ หรือแสดงความพร้อมที่จะถอยหนีเมื่อเกิดความรู้สึกที่ไม่ชอบ

พรณี ช.เจนจิต (2528 : 288) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไป

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 : 12) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ศักยภาพภายในของบุคคล ที่มีแนวโน้มแสดงออกทางพฤติกรรมในทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือเป็นกลาง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2536 : 112) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

จากความหมายของทัศนคติที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาพของจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้น โดยอาจแสดงออกในลักษณะนิมาน คือ พอใจ ชอบ เห็นด้วย สนับสนุน หรือในลักษณะนิเสธ คือ ไม่พอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน หรือในลักษณะที่เป็นกลาง คือ ไม่แน่ใจ รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือไม่ชอบ ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถสร้างขึ้นได้ และเปลี่ยนแปลงได้

องค์ประกอบของทัศนคติ

รวีวรรณ อังคนรัญช์พันธุ์ (2533 : 12 - 13) ได้กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้เสนอองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. ทัศนคติมีสามองค์ประกอบ คือ

1.1 องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง องค์ประกอบด้านความเชื่อ ความรู้ ความคิด และความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

1.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกชอบ - ไม่ชอบ หรือทำที่ดี - ไม่ดี ที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

1.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม หมายถึง ความพร้อม หรือแนวโน้มที่บุคคลจะปฏิบัติต่อเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นสามองค์ประกอบ คือ เครทซ์ (Kretch) พรุทฟิลด์ (Prutchfield) พอลเลเชย์ (Pallachey) และทริแอนด์ส (Triandis)

2. ทัศนคติมีสององค์ประกอบ คือ

2.1 องค์ประกอบด้านสติปัญญา หมายถึง กลุ่มของความเชื่อที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติจะเป็นตัวส่งเสริมหรือขัดขวางการบรรลุถึงค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล

2.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมี เมื่อถูกกระตุ้นโดยเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นสององค์ประกอบ คือ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg) และแคทซ์ (Katz)

3. ทัศนคติมีองค์ประกอบเดียว คือ อารมณ์ ความรู้สึกในทางชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อเป้าหมายของทัศนคติ

นักจิตวิทยาที่สนับสนุนการแบ่งทัศนคติออกเป็นองค์ประกอบเดียว คือ เทอร์สโตน (Thurstone) อินสโก (Insko) เบม (Bem) ฟิชบายน์ (Fishbein) และไอเซน (Ajzen)

แนวทางการแบ่งองค์ประกอบของทัศนคติ 3 แนวทางดังกล่าว ปรากฏว่า แนวทางที่ได้รับความนิยมปัจจุบัน คือ แนวทางที่เห็นว่าทัศนคติมีองค์ประกอบเดียวเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึก

มิติของทัศนคติ

โดยทั่วไปจะเห็นว่าทัศนคติมีคุณสมบัติหลายอย่าง ถ้าพิจารณาในแง่มุมของมิติต่าง ๆ (Dimensions) จะมองทัศนคติได้เข้าจลึงซึ่ง มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงมิติของทัศนคติไว้ ดังนี้
 ฮอร์ และไรท์ (เชคส์คี้ โรวาซินส์. 2520 : 39 - 40 ; อ้างอิงมาจาก Shaw and Wright. 1967 : 3 - 14) ได้เสนอมิติของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นผลหรือขึ้นอยู่กับสิ่งที่บุคคลประสบ เป็นผลสิ่งเร้าแล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะแสดงพฤติกรรม
2. ทัศนคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงของทัศนคตินั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้งมาก ปานกลาง และน้อย นั่นคือ ทัศนคติจะมีทั้งทางบวกและทางลบ
3. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเอง หรือเป็นผลมาจากลักษณะ โครงสร้างภายในตัวของบุคคลหรืออวัยวะ
4. ทัศนคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม
5. ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกันอาจจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
6. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะที่คงที่ และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

สก็อตต์ นิยมญาติ (รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533 : 13 - 14 ; อ้างอิงมาจาก สก็อตต์ นิยมญาติ. 2524 : 56 - 57) ได้เสนอมิติของทัศนคติไว้อีกลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. ความเข้มข้น (Intensity) จะมองว่าทัศนคติมีความแข็งแกร่งมากน้อยแค่ไหน ทัศนคติของบุคคลมีความรุนแรงอย่างไร
2. ขนาด (Magnitude) จะมองว่าขนาดหรือขอบข่ายของทัศนคติมีความกว้างขนาดไหน
3. ความเด่น (Salience) จะมองว่ามีความเด่นอยู่ในความรู้สึกของบุคคลมากน้อยเพียงใด
4. ความเป็นแกนสำคัญของชีวิต (Centrality) จะมองว่าบุคคลจะใช้ทัศนคติใดเป็นหลักในการมองโลก มองชีวิต

5. ไตรมิติ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม จะมองทัศนคติในแง่ของความเชื่อ ความรู้สึก และพฤติกรรม

6. การสำนึก (Consciousness) จะมองว่าทัศนคติอยู่ในสำนึกหรือไม่ หรืออยู่ในสำนึกเพียงบางส่วน

7. ความมั่นคง (Stability) จะมองว่าทัศนคตินี้มีความทนทาน ยึดหยุ่น หรือยากต่อการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด

การเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ทัศนคติเกิดมาเนื่องจากการที่บุคคลได้ปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม นั่นคือ ทัศนคติเกิดเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ ซึ่ง ปราณี รามสูต (2528 : 187) ได้กล่าวว่าทัศนคติของบุคคลเกิดได้จากสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กหรือวัยต้น ๆ ของชีวิต
2. การศึกษาเล่าเรียน
3. ประสบการณ์ครั้งแรก ๆ ในสิ่งแวดล้อมหนึ่งของบุคคล
4. วัฒนธรรมภายในสังคม เช่น ความเชื่อทางศาสนา แนวคิด หรือในหลักการดำเนินชีวิตของสังคมนั้น ๆ การให้คุณค่าต่อสิ่งต่าง ๆ.
5. รับการถ่ายทอดมาจากบุคคลอื่น หรือจากสังคมที่บุคคลนั้น ๆ เข้าไปเป็นสมาชิกอยู่
6. สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
7. ทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมจะออกมาในรูปแบบนอกจากจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนตัวหรือบุคลิกภาพของผู้คนเองด้วย คือ ถ้าเป็นคนที่คล้อยตามคนอื่นโดยง่ายไม่เป็นตัวของตัวเอง สิ่งแวดล้อมก็ย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของเขามาก แต่ถ้าไม่ยอมรับความคิดเห็นของใคร เอาแต่ใจตัวเอง เป็นตัวของตัวเองมาก สิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อทัศนคติของเขาน้อย คือ ทัศนคติของเขามักโน้มเอียงไปตามความคิดเห็นดั้งเดิมของตัวเอง เช่น ถ้าเป็นคนมองโลกในแง่ดี ชอบผูกมิตรกับคนทั่วไป ก็มักจะมีทัศนคติในทางที่ดีกับเพื่อนหรือบุคคลที่อยู่รอบข้าง เป็นต้น

เนื่องจากทัศนคติบางอย่างไม่คงที่อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่ออยู่ภายใต้แรงกดดันต่าง ๆ กัน
 เคลแมน (Kelman, 1958 : 51 - 60) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการ
 เปลี่ยนแปลงทัศนคติมี 3 ประการ ดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะ
 ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการและพึงพอใจ เช่น การได้รับรางวัล หรือการยอมรับ
 จากบุคคลอื่น

2. การลอกเลียนแบบ (Identification) จะเกิดจากการที่บุคคลนั้นยอมรับอิทธิพล
 จากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อที่จะติดต่
 หรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี

3. การเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมกับความต้องการมีอยู่ภายในตัวเอง
 (Internalization) เกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เพราะเห็นว่า
 เหมาะสมกับระบบ ค่านิยม ที่มีอยู่ภายในของเขาเองสอดคล้องกับความต้องการซึ่งเป็นเบื้องหลัง
 อยู่แล้ว

ลักษณะทั่วไปของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่บ่งบอกลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ ของบุคคล ซึ่งอาจเป็นลักษณะที่
 ไม่แสดงออกมาภายนอกให้บุคคลอื่นหรือเข้าใจก็ได้ ซึ่ง ส.วาสนา ประมวลพจนานุกรม (2524 : 5)
 ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นการตระเตรียมหรือความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบ
 หรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งการตระเตรียมนั้นจะเป็นการตระเตรียมภายในของจิตใจมากกว่า
 ภายนอกที่จะสังเกตเห็นได้

2. สภาวะของความพร้อมจะตอบสนองนั้นเป็นลักษณะที่ซับซ้อนของบุคคลที่จะยอมรับหรือ
 ไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอารมณ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อธิบาย
 ไม่ค่อยได้และบางครั้ง ไม่มีเหตุผล

3. ทักษะคิดไม่ซับซ้อน แต่เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม

4. ทักษะคิดไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำงานหรืออธิบายทักษะคิดได้

5. ทักษะคิดเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีทัศนคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับอายุ ความเป็นปัญหา เป็นต้น

6. ทักษะคิดมีความคงที่และแน่นอนพอสมควรแต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อประสบสภาพแวดล้อมใหม่ที่เหมาะสมแตกต่างไปจากเดิม

ทัศนคติกับกระบวนการเรียนการสอน

ทัศนคติมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ครูต้องพัฒนาจิตใจของเด็กให้เกิดความรู้สึกในระดับทัศนคติ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกของเด็กด้วย ดังที่ สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2518 : 100 - 101) ได้กล่าวถึงลักษณะของทัศนคติที่สัมพันธ์กับเด็ก ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดประสบการณ์ของบุคคล ไม่ซับซ้อนเป็นสิ่งที่ดีตัวมาแต่กำเนิด คนเราได้รับทัศนคติจากประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็กยังอยู่ในวัยที่มีอายุน้อย

2. ทัศนคติเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่เด็กหรือบุคคลใช้พิจารณาสิ่งแวดล้อม นั่นคือ บุคคลพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในแง่ที่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะคนเรามีทัศนคติไม่เหมือนกัน เช่น บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนก็มองครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ บางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูก็มองครูเป็นผู้คอยจับผิด

3. ทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นสิ่งที่ถาวรหรือชั่วคราวก็ได้ ทัศนคติบางอย่างอยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนทัศนคติที่มั่นคงถาวรย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและ

บุคลิกภาพของบุคคลมากกว่าการเปลี่ยนแปลงย่อมมีได้ยากมาก อย่างไรก็ตามวิธีการแนะแนวที่ดีตลอดจนวิธีการสอนที่ดีของครู ย่อมทำให้เด็กเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

4. ทัศนคติมีผลกระทบต่อการเรียนของเด็กมาก ฉะนั้นถ้าเด็กคนใดมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนของครูและต่อครูแล้ว เด็กมักได้รับความสำเร็จในการเรียนนั้น ๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูและการสอนของครูแล้ว การเรียนของเด็กมักจะล้มเหลวเป็นส่วนใหญ่ เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความท้อถอยในการเรียนต่อ ผลที่สุดก็หาทางออกไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีโรงเรียน ขัดคำสั่งครู เป็นต้น

นอกจากนี้ ออลพอร์ท (Allport, 1940 : 418) ยังได้กล่าวว่า การเรียนการสอนมีส่วนช่วยได้มากในการสร้างทัศนคติของเด็ก เพราะทัศนคติของเด็กได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ และเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จ ทัศนคติจะค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น ดังนั้น ถ้าครูต้องการให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาหรือสิ่งใด ๆ ก็ควรจะต้องมีวิธีการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมด้วย

ประโยชน์ของทัศนคติ

กาญจนา ศาสตราจารย์ และนิศยา เสาวมณี (2524 : 227) กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. เป็นแรงจูงใจให้บุคคลปรับตัว เมื่อเรามีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเราย่อมเข้าหาสิ่งนั้น
2. ให้ความนิยมหรือให้ความชื่นชอบต่อเรื่องไปถึงสิ่งอื่น ๆ เช่น ถ้าเรามีทัศนคติว่าการเปลี่ยนแปลงสังคมต้องใช้เวลาอันดี ถ้าเราพบใครที่มีแนวคิดเช่นนี้เราก็จะชอบเขาไปด้วย
3. ช่วยให้เราตีความหมายของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ถ้าเรามีทัศนคติที่ดีต่อพ่อแม่ แม้บางครั้งพ่อแม่จะขัดใจเราแต่เราก็เข้าใจว่าพ่อแม่ทำกับเราด้วยความหวังดี

การวัดทัศนคติ

เชดสคัลด์ ไรวาสิษฐ์ (2520 : 41) ได้กล่าวถึงข้อตกลงเบื้องต้นในการวัดทัศนคติไว้ดังนี้

1. การวัดทัศนคติเป็นการศึกษาความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีลักษณะคงเส้นคงวา หรืออย่างน้อยเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่จะไม่เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหนึ่ง

2. ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ฉะนั้นการวัดทัศนคติจึงเป็นการวัดทางอ้อมจากแนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงออก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนที่คงที่ ไม่ใช่พฤติกรรมโดยตรงของมนุษย์

3. การศึกษาทัศนคติของบุคคลนั้นไม่ใช่เป็นการศึกษาแต่เฉพาะทิศทางทัศนคติของบุคคลเท่านั้น แต่ต้องศึกษาถึงระดับความมากน้อย หรือความเข้มของทัศนคตินั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ บุษธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531 : 180 - 181) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ต้องพิจารณาในการวัดทัศนคติซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อหา (Content) เนื้อหาหรือสิ่งเร้า เป็นสิ่งที่ต้องทำความเข้าใจเป็นอันดับแรกในการวัดทัศนคติ สิ่งเร้าที่จะใช้ไปกระตุ้นให้แสดงกิริยาท่าทีออกมานั้น จะต้องมีโครงสร้างกำหนดแน่นอน เป็นตัวแทนของทัศนคติที่ต้องการวัด

2. ทิศทาง (Direction) การวัดทัศนคติโดยทั่วไป กำหนดให้ทัศนคติมีทิศทางเป็นเส้นตรง และต่อเนื่องกันตามลักษณะเป็น ซ้าย - ขวา หรือบวก - ลบ กล่าวคือ จะมีกิริยา ท่าทีเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็นด้วยลงเรื่อย ๆ จนถึงมีความรู้สึกเฉย ๆ และลดต่อไป เป็นไม่เห็นด้วย และเพิ่มความไม่เห็นด้วยขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ลักษณะการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยนี้ ถือว่าเป็นเส้นตรงเดียวกันและต่อเนื่องกัน

3. ความเข้ม (Intensity) กิริยาท่าที หรือความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้า นั้น ถือว่ามีปริมาณน้อยแตกต่างกัน ถ้าความเข้มสูงไม่ว่าจะไปในทิศทางใดก็ตาม จะมีความรู้สึก หรือกิริยาท่าทีที่รุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มที่เป็นกลาง

สำหรับวิธีการวัดทัศนคตินั้น ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2518 : 117) ได้กล่าวว่า วิธีที่จะทราบว่ทัศนคติของใครที่มีต่อวัตถุ บุคคล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นอย่างไร อาจทำได้โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. ใช้แบบสอบถาม

2. ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึก

3. ใช้วิธีการสังคมมิติ

4. ใช้การให้สร้างจินตนาการ

ในการสร้างเครื่องมือนวัตกรรมนั้น จะต้องมีการสร้างมาตราส่วนประเมินค่านวัตกรรมออกมาเป็นตัวเลขต่าง ๆ หลายแบบ ซึ่ง บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2531 : 183) ได้กล่าวว่า มาตราวัดทัศนคติที่นิยมและรู้จักกันอย่างแพร่หลายมี 4 ชนิด คือ

1. มาตราวัดตามวิธีของเธอร์สตัน
2. มาตราวัดตามวิธีของลีเคอร์ท
3. มาตราวัดตามวิธีของกัตต์แมน
4. มาตราวัดตามวิธีของออสกูด

สำหรับมาตราวัดที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ มาตราวัดตามวิธีของลีเคอร์ท ซึ่งมีกระบวนการวัดไม่ยุ่งยากซับซ้อน

นอกจากนี้ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2523 : 87 - 88) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการสร้างข้อความวัดทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงข้อความที่กล่าวถึงอดีต
2. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง
3. หลีกเลี่ยงข้อความที่แปลความหมายได้มากกว่า 1 อย่าง
4. หลีกเลี่ยงข้อความที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด
5. หลีกเลี่ยงข้อความที่จะมีผู้เห็นด้วยทั้งหมด หรือไม่มีผู้ใดเห็นด้วยเลย
6. หลีกเลี่ยงข้อความที่มีคำประเภท "ทั้งหมด", "เสมอ ๆ", "ไม่เคย"
7. หลีกเลี่ยงการใช้คำที่กลุ่มตัวอย่างอาจจะไม่เข้าใจ
8. หลีกเลี่ยงข้อความที่จะครอบคลุมพิสัยของความรู้สึกได้กว้าง
9. ใช้ภาษาให้ง่าย ชัดเจน และตรงไปตรงมา
10. แต่ละข้อความต้องมีความคิดเดียว
11. ไม่ใช้ข้อความที่เป็นประโยคปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ
12. ใช้ข้อความสั้น ๆ เป็นประโยคง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
13. ระวังการใช้คำว่า "เท่านั้น", "เพียงพอ", "บ่อย ๆ"

ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ได้มีนักจิตวิทยา นักการเมืองการปกครอง และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

ชไนด์แมน (Schneideman. 1945 : 14 - 27) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ ที่บุคคลที่อยู่ในสังคมประชาธิปไตยควรมี คือ มีความซื่อสัตย์ มีความอดกลั้น มีความเป็นพลเมืองดี มีความรู้สึกผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความกรุณาปราณี มีความเคารพนับถือ ปรับตัวได้ดีต่อผู้อื่น และมีความยุติธรรมต่อผู้อื่น

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 219 - 220) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง โครงสร้างของลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นประชาธิปไตย (Democratic Character Structure) คือ เป็นมิตรกับคนทุกชั้น ทุกสถานะทางการศึกษา ทุกลัทธิการเมือง ทุกสีผิว และทุกเชื้อชาติ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ และปรารถนาที่จะเรียนรู้จากบุคคลเหล่านี้

บลัชและบามการ์ทเนอร์ (Blach and Baumgartner. 1956 : 57 - 60) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เหมาะสมที่จะอยู่ในสังคมประชาธิปไตย คือ มีจิตใจกว้างขวาง มีจิตวิสัยธรรม ปราศจากความลำเอียง ปราศจากลักษณะอนุรักษนิยม มีความร่วมมือ พิจารณาคนอื่น รู้จักกาลเทศะ และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ชัทซ์ (Schutz. 1958 : 28 - 29) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถที่จะควบคุมผู้อื่นและรับการควบคุมจากผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้นำก็ได้ เป็นผู้ตามก็ได้ และมีมโนภาพ (Concept) เกี่ยวกับตนเอง มีความสามารถ และมีความรับผิดชอบ

อีเบนสไตน์ (Ebenstien. 1962 : 141 - 149) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ลักษณะที่บุคคลสามารถกำหนดชีวิตของตนเอง มีความมั่นคงภายในตนเอง มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่คำนึงคนอื่นเมื่อเขาตัดสินใจผิดพลาด เน้นการทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานตามผู้นำคนเดียว มีทัศนคติว่าสตรีมีสถานภาพเท่าเทียมกับบุรุษ รักเพื่อนมนุษย์ ทรนรับสิ่งที่แตกต่างจากตนเอง เช่น ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา สีผิว ฐานะทางสังคม

หรือความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ แสดงความสามารถที่จะร่วมมือหรือแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ กับผู้อื่น สามารถระบายความก้าวร้าวอันเป็นผลจากความคับข้องใจไปในทางวิจารณ์เพื่อการสร้างสรรค์

เทรนดิส (Triandis, 1971 : 121) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทยว่า หมายถึง ลักษณะที่ตรงข้ามกับบุคลิกภาพอัศตชาติไทย คือ มีทัศนะว่าผู้นำบางครั้งก็ถูก บางครั้งก็ผิด เน้นความอบอุ่น และความรักในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทนรับสิ่งที่แตกต่างจากตนได้ สรรเสริญนักวิทยาศาสตร์ ศิลปิน และนักปฏิรูปสังคม

สาราช บัวศรี (2503 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทยว่า หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างบุคคลหรือน้ำใจที่บุคคลแสดงออกต่อกันใน 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

มิติที่ 2 การแลกเปลี่ยน การประสานงาน และการร่วมมือ

มิติที่ 3 การศรัทธาในวิธีการแห่งปัญญา

พจน์ สะเพียรชัย (2516 : 76) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยของคนที่ยึดมั่นในคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานของประจำชาติไทย คือ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความอดทนต่อการขัดแย้ง รู้จักประมาณตน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุมรอบรู้ในการแก้ปัญหา ยึดมั่นในหลักวิชาการที่ดีงาม และยุติธรรม มีความศรัทธาในการใช้ปัญญาความคิดที่มีเหตุผล ตลอดจนยอมรับนับถือในความเป็นมนุษย์ของทุก ๆ คน

วิรัช วิเชียรโชติ (2516 : 90) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ การมีวินัยในตนเอง มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ และความมั่นใจในตนเองสูง เน้นประสิทธิภาพในการทำงาน มีจิตใจกว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนเองได้ เป็นผู้มีความคิดอิสระและความคิดสร้างสรรค์ สามารถวางแผนสำหรับอนาคต เชื่อมั่นหลักของเหตุผล และการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

ธงชัย ลักคนสุวรรณ (2517 : 18) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประจำชาติไทยว่า หมายถึง บุคลิกภาพรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่งซึ่งเหมาะกับอุดมการณ์ประจำชาติไทย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความใจกว้าง การคำนึงถึงคนอื่น การมีสามัคคีธรรม ความมีเอกศักดิ์แห่งตน ความริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นพลเมืองดีในสังคม

ประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยเหล่านี้เป็นตัวการกำหนดวิถีการดำเนินชีวิต หรือกำหนดแนวทางในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของบุคคล

ปัญญา บุญเบี้ย (2518 : 8 - 9) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้เหมือนกับ ธงชัย ลักคนสุวรรณ เพียงแต่เพิ่มลักษณะนิสัยอีกลักษณะนิสัย คือ ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง

สันติ สุขทรัพย์ (2528 : 6) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่า หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่เกิดจากลักษณะ 3 ประการ คือ การเคารพซึ่งกันและกัน การแบ่งปันกัน การร่วมมือและการประสานงานกัน การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

องค์ประกอบของบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ปิ่นประภา บุตรโสภา (2523 : 46 - 47) ไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 27 - 28) สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 28) สุรชาติ มานิตย์ (2530 : 20 - 21) และ ปรียวารณ ทุมโหมสิต (2532 : 75 - 76) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัยที่เรียกว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตยไว้คล้ายคลึงกัน โดยมีแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนที่กล่าวไว้คล้ายคลึงกันมีดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การใช้ความรู้ความสามารถทำงานอย่างเต็มที่ ความพากเพียรพยายาม
2. ความมีใจกว้าง หมายถึง ความพร้อมที่จะรับความคิดเห็นหรือแนวทางการแก้ปัญหาอื่น ๆ การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ การอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลง การใช้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา การเสียสละและรู้แพ้รู้ชนะ
3. การคำนึงถึงผู้อื่น หมายถึง ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีน้ำใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่มุ่งทำลายผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตอาสาจิตธรรม

4. การมีสามัคคีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ การรวมพลังทางความคิด ความกระตือรือร้นที่จะร่วมงานกับผู้อื่น

5. ความมีเอกศักดิ์แห่งตน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างกว้างขวาง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งตนเอง การมีความคิดอิสระ การกล้ารับผิดชอบ

6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดและทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ความคิดแรกเริ่มและไม่ซ้ำแบบใคร การริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ

7. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพในกติกาของสังคม การปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ การใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ การใช้ทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา การสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย

ในลักษณะนิสัย ความมีเอกศักดิ์แห่งตน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ได้มีบางท่านได้ให้ความหมาย ซึ่งได้ครอบคลุมลักษณะนิสัยย่อยนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

1. การมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต และการกำหนดชีวิต อนาคตและโชคชะตาของตนเอง ในลักษณะนิสัย ความมีเอกศักดิ์แห่งตน

2. การสนใจในความคิดและผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น และการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ ในลักษณะนิสัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. การรู้จักคิดหาเหตุผล การกล้าแสดงออกในการรักษาสีของหมู่คณะโดยชอบด้วยกฎหมาย การต่อต้านเผด็จการ และการไม่หาสันติภาพ ในลักษณะนิสัย การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

นอกจากนี้ บัณฑิต บัณฑิตสาธิต วิศวกร วิศวกร และปริยวารรณ ทุนผลิต ยังได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพประชาธิปไตยครอบคลุมลักษณะนิสัยนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว คือ ความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการปกครอง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยย่อย คือ การติดตามข่าวสารของบ้านเมือง การพูดคุยถึงปัญหาทางการเมืองกับผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นในทางการเมืองและการปกครอง การสนใจที่จะร่วมกลุ่มในสังคม การรักษาผลประโยชน์ในทางการเมืองและการปกครอง และการเสนอแนะการบริหารต่อสังคมที่ตนอยู่

ธงชัย ลักคนสุวรรณ์ (2517 : 98 - 99) ได้ทำการวิจัยโดยวิเคราะห์องค์ประกอบข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของบุคลิกภาพประชาธิปไตย ปรากฏผลดังนี้

1. ลักษณะความรับผิดชอบ มี 2 มิติ คือ
 - 1.1 มิติของการฝึกฝนความสำเร็จ
 - 1.2 มิติของการทำตามอุดมคติ
2. ลักษณะความใจกว้าง มี 2 มิติ คือ
 - 2.1 มิติของการทนรับได้
 - 2.2 มิติของความมีเหตุผล
3. ลักษณะการคำนึงถึงผู้อื่น มี 2 มิติ คือ
 - 3.1 มิติของความมีน้ำใจที่ดีต่อผู้อื่น
 - 3.2 มิติของการเชื่อมั่นในอุดมการณ์ประชาธิปไตย
4. ลักษณะการมีสามัคคีธรรม มี 2 มิติ คือ
 - 4.1 มิติของการเข้ามีส่วนร่วม
 - 4.2 มิติของความร่วมมือซึ่งกันและกัน
5. ลักษณะความมีเอกศักดิ์แห่งตน มี 2 มิติ คือ
 - 5.1 มิติของความสมบูรณ์ในตนเอง
 - 5.2 มิติของการเคารพตนเอง
6. ลักษณะความริเริ่มสร้างสรรค์ มี 2 มิติ คือ
 - 6.1 มิติของความปรารถนาความก้าวหน้า
 - 6.2 มิติของการมุ่งกระทำสิ่งใหม่ ๆ
7. ลักษณะการเป็นพลเมืองตื่นรู้สังคมประชาธิปไตย มี 2 มิติ คือ
 - 7.1 มิติของการมีวินัยในตนเอง
 - 7.2 มิติของเสรีนิยม
8. บุคลิกภาพประชาธิปไตย มี 2 มิติ คือ
 - 8.1 มิติความเป็นประชาธิปไตย
 - 8.2 มิติของเสรีนิยม

จากความหมาย และองค์ประกอบของบุคลิกภาพประชาธิปไตยที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะนิสัยกลุ่มหนึ่งที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย ลักษณะนิสัยกลุ่มนี้ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียดรอบคอบ การใช้ความรู้ความสามารถทำงานอย่างเต็มที่ ความพากเพียรพยายาม

2. ความมีใจกว้าง หมายถึง ความพร้อมที่จะรับความคิดเห็นใหม่หรือแนวทางการแก้ปัญหาอื่น ๆ การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ การอดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน การให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น การยอมรับความเปลี่ยนแปลง การใช้เหตุผลและความจริงในการแก้ปัญหา การเสียสละและรู้แพ้รู้ชนะ

3. การคำนึงถึงผู้อื่น หมายถึง ความสนใจในปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การมีน้ำใจที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่มุ่งทำลายผู้อื่น การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตสำนึกดีธรรม

4. การมีส่วนร่วมดีธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น การช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ต้นจนจบ การร่วมพลังทางความคิด ความกระตือรือร้น ที่จะร่วมงานกับผู้อื่น

5. ความมีเอกศักดิ์แห่งตน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างกว้างขวาง การมีความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งตนเอง การมีความคิดอิสระ การกล้ารับผิดชอบ การมีความซื่อสัตย์สุจริต

6. ความริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การใช้ความคิดและทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ความคิดแรกเริ่มและไม่ซ้ำแบบใคร การริเริ่มในกิจกรรมต่าง ๆ การสนใจในความคิดและผลงานแรกเริ่มของผู้อื่น การประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ

7. การเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง การเคารพในกติกาของสังคม การปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ การใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ การใช้ทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษา

อีริกสัน (Erikson) เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ 8 ขั้น มีความเชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพที่สำคัญของมนุษย์ คือ ในวัยเด็ก (แรกเกิด - 6 ขวบ) วัยเด็กตอนปลาย (6 - 12 ขวบ) และวัยรุ่น (12 - 18 ปี) ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ (สุนทร จันทรรักษ์. ม.ป.ป. : 75) ดังนั้นระยะที่ถือว่าสำคัญที่สุดในการอบรมถ่ายทอดบุคลิกภาพคือช่วงที่เด็กเข้าโรงเรียน โดยสถาบันการศึกษาก็จะเป็นสถาบันหนึ่งที่จะรับหน้าที่อบรมสั่งสอนบุคลิกภาพต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย เป็นสิ่งสำคัญสำหรับวิถีชีวิตและการปกครองแบบประชาธิปไตย โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจัดการศึกษาภาคบังคับสำหรับทุกคน จึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อเด็ก ๆ ในอันที่จะสร้างให้เขามีบุคลิกภาพที่จะเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย ซึ่ง สุนทร จันทรรักษ์ (2530 ก : 245 - 248) กล่าวว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรมีบทบาทต่อเด็ก ดังนี้

1. โรงเรียนมีหน้าที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพจากการกระทำจริง ๆ ตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยครูจะต้องให้เด็กเข้าใจรูปแบบพื้นฐานของการปกครอง ได้คุ้นเคยกับการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยการกระทำจริง ๆ โดยประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่เด็ก จะเป็นประสบการณ์ที่จะค่อย ๆ สร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

2. โรงเรียนจะต้องเตรียมเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยที่ทันสมัยในปัจจุบันได้ การที่จะให้เด็กสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องอาศัยเครื่องมือติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ในการสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยเครื่องมือเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมและเข้าใจประชาธิปไตยของชาติอื่น แล้วนำมาเปรียบเทียบกับประเทศของตน จนสามารถนำไปปรับใช้กับสังคมประชาธิปไตยของตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นภายในสังคมของเราเอง เครื่องมือเหล่านี้ยังทำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ถึงสภาพต่าง ๆ ในสังคมของเรา ทั้งเป็นการเผยแพร่ความคิดและความขัดแย้งในค่านิยมทางประชาธิปไตยที่กำลังมีมากขึ้นทุกที ครูจะต้องนำเอาปัญหาสังคมต่าง ๆ มาไตร่ตรองพิจารณา เพื่อที่จะได้หาทางพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จะทำให้เด็กเรียนรู้บุคลิกภาพที่จะอยู่ในสังคมดังกล่าวได้

3. โรงเรียนจะต้องสามารถตอบสนองตามความต้องการของเด็กทุกคนที่มีความแตกต่างกัน ให้พัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละคนไปอย่างเหมาะสมจนสามารถอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้ เนื่องจากการประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนประถมศึกษาต้องรับเด็กทุกคนที่ถึงเกณฑ์มาเข้าเรียนจึงมีเด็กต่าง ๆ นานาไม่สามารถจะคัดเลือกได้ ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องเตรียมการศึกษาที่มีคุณค่าแก่เด็กทุกคนและทุกประเภท ทั้งฉลาดและโง่ ปรับตัวได้ดีและมีปัญหาทางอารมณ์ มีสุขภาพแข็งแรงและอ่อนแอ โรงเรียนจึงต้องนำแนวความคิดประชาธิปไตยและหลักทางจิตวิทยามาพิจารณาใช้อย่างเหมาะสม

จะเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน โดยมีเนื้อหาวิชาที่สอนเรื่องประชาธิปไตยโดยตรง มีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน เป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน มีการอภิปรายและทำงานร่วมกันในกลุ่ม ชมรม หรือกิจกรรมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับประชาธิปไตยได้มาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมของครูเป็นสำคัญ

การพัฒนาทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยด้วยการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สภาพการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า การเรียนการสอนมุ่งเน้นแต่เฉพาะเนื้อหา มิได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติแก้ปัญหาเท่าที่ควร (เพราพรหม โกมลมาลย์, 2533 : 30) และครูยังใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีการอื่น ๆ (กันยารัตน์ ตรึงศักดิ์วงศ์, 2532 : 207 ; กรมวิชาการ, 2534 : 31) การเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้พลเมืองขาดคุณลักษณะสำคัญที่เชื่อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ไม่รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ ไม่รู้จักวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีระบบ ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2530 : 102 - 103)

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือเลียนสภาพการณ์ โดยให้ความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด (สำเร็จ เวชสุนทร, 2523 : 18 - 19) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นสถานการณ์จำลองของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย โดยผู้เรียนจะได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้น มีปฏิริยาโต้ตอบกัน มีโอกาสทดลอง

แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดง (ทศนา แคมมณี, 2522 : 202) และผู้เรียนยังมีโอกาสทราบว่าความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้องแตกต่างหรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อน ๆ และครูผู้สอน (บุญทัน อยู่ชมบุญ, 2533 : 154) ทำให้ผู้เรียนได้แนวคิดที่ถูกต้องและมีคุณค่าในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยต่อไป

นอกจากนี้การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ยังเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย กล่าวคือ จะให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยจัดเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5 - 6 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีประธาน เลขานุการ และสมาชิก โดยภายในกลุ่มจะทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน กระบวนการเรียนรู้คือการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาอภิปรายหรือถกกันภายในกลุ่ม ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลงานของกลุ่มที่ดีที่สุด กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การรู้จักปัญหาและความต้องการของผู้อื่น การเคารพความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล การใช้ความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การเคารพในกติกาของสังคม (สุรชาติ มานิตย์, 2530 : 44 ; ปรียารรณ ทุมโฆสิต, 2532 : 100 - 101)

การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่เด็กนั้น ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติ เนื่องจากบุคลิกภาพมีพื้นฐานมาจากทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝังและพัฒนามาตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ และบางอย่างพัฒนาเพื่อมาสู่ความมั่นคงในภายหลังหรือก่อตัวมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ทัศนคติเป็นสิ่งที่เร้าภายในที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อความต้องการของสังคมไปในทิศทางหนึ่ง อาจจะเป็นทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ของสังคม (เชิดศักดิ์ ฐวาลินธุ์, 2520 : 38 - 41)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

งานวิจัยในประเทศ

ปีนประภา บุตรโสภา (2523 : 81 - 82) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบปกติ ที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 90 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 45 คน ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน และกลุ่มควบคุม 45 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพโรจน์ ดารามาต (2524 : 55) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยวิธีสอนแบบซินดิเคต กับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2524 โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ได้รับการสอนแบบซินดิเคต และกลุ่มควบคุม 30 คน ได้รับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 61 - 62) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนชุมชนบ้านศรีสะอาด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน ได้รับการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุม 30 คน ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มทดลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ปริยวรรณ ทุมโฆสิต (2532 : 97 - 98) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคควิซ กับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2531 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคควิซ และกลุ่มควบคุม 40 คน ได้รับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

แพลตเนอร์ (Platner, 1978 : 4751 - A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยของนักเรียนอายุ 9 - 11 ปี ที่ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย กับแบบอัตตาธิปไตยและตามสบาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนเกรด 3 และ 4 โรงเรียนมิคเดิล โอแลนด์ จำนวน 138 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย และกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนและการปกครองชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตยและตามสบาย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตยสูงกว่า กลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย พบว่าบุคลิกภาพประชาธิปไตย มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมที่มีวิถีชีวิตและการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงควรหาวิธีการที่จะปลูกฝังบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้กับบุคคลในสังคม โดย

เฉพาะ เด็ก ซึ่งจะ เป็นพลเมืองในอนาคต การพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่เด็กนั้น ควรเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติ เนื่องจากบุคลิกภาพมีพื้นฐานมาจากทัศนคติของบุคคล ถ้าเด็กมีทัศนคติที่ดีก็จะยอมรับสิ่งนั้น แต่ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะ ไม่ยอมรับสิ่งนั้น และ จะ ไม่แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้นด้วย วิธีการหนึ่งที่จะปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับเด็ก คือ การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในการสร้างและส่งเสริมให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย และ ยัง เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการประชาธิปไตย คือ ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีลักษณะนิสัยที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าจะยัง ไม่มีรายงานการวิจัยยืนยันได้ว่า จะส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยว่าเป็นประการใด แต่จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า ผลงานวิจัยของ ปิ่นประภา บุตรโสภา (2523) ไพโรจน์ คารามาต (2524) สมพงษ์ พวงคำ (2528) และปรียาวรรณ ทุมโฆสิต (2532) มีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับบางส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหา ใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งผลงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ แม้ว่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเพียงบางส่วน แต่ก็สามารถส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้สูงกว่าการสอนตามคู่มือหรือการสอนแบบปกติ ดังนั้นการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จึง เป็นวิธีสอนอีกแบบหนึ่งที่น่าศึกษาว่าจะสามารถส่งผลต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้เพิ่มขึ้นได้หรือไม่

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง จะสูงกว่าการสอนแบบปกติหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้เฝ้าการศึกษา ที่จะได้นำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากร
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. แบบแผนการวิจัย
6. ระยะเวลาในการทดลอง
7. วิธีดำเนินการทดลอง
8. การวิเคราะห์ข้อมูล
9. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไข่น้ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา มีห้องเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 49 คน ซึ่งได้มาตามลำดับชั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน จับฉลากมา 1 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไช้่น้ำ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยห้องเรียนที่ 1 มี 24 คน ห้องเรียนที่ 2 มี 25 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 49 คน

2. ใช้วิธีจับฉลากห้องเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน สอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มควบคุม จำนวน 25 คน สอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
2. แผนการสอนแบบปกติ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

การสร้างและหาคุณภาพของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาสร้างเป็นแผนการสอน ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 208 - 209) เอกสารเรื่องเทคนิคการเขียนแผนการสอนย่อย (ชาญ ัฒพิทยากุล. 2524 : 7 - 73) เอกสารเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการทำแผนการสอน (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525 : 175 - 178) เอกสารเรื่องแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (องค์การอินทรมพรรย และคนอื่น ๆ. 2534 : 85 - 139) รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการสอน

1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ออกเป็นพฤติกรรมย่อย และเนื้อหาย่อย

1.3 ศึกษาข่าว เหตุการณ์ จากหนังสือพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ และเหตุการณ์ในท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง โดยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหา

1.4 เขียนแผนการสอนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1.5 นำแผนการสอนที่เขียนแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมบริษัฒนาพณิชย์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อดังปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและเสนอแนะข้อแก้ไข

1.6 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านชีวิ๊ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียนคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.7 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วเขียนเป็นฉบับจริง แล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง

2. แผนการสอนแบบปกติ

เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรมการเรียนการสอน ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือ
แผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ มาสร้างเป็นแผนการสอน ซึ่งได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษา แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและ
การปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวง
ศึกษาธิการ. 2528 : 368 - 387)

2.2 เขียนแผนการสอนรายคาบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับเนื้อหา

2.3 นำแผนการสอนที่เขียนแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท
และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อดังปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง
และ เสนอแนะข้อแก้ไข

2.4 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วเขียนเป็นฉบับจริง แล้วนำไปทดลองสอนกับ
นักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างข้อสอบจากหนังสือ เทคนิคการวัดผล ของ ชวาล แพร์ตกุล
(2516 : 1 - 430) เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ ของ ชวาล แพร์ตกุล (2520 : 11 -
406) เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ ของ ชวาล แพร์ตกุล (2521 : 52 - 386)
เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา ของ สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2523 :
11 - 69) และ เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาระดับประถมศึกษา ของ อารมย์
เพชรชื่น (2527 : 187 - 196)

3.2 วิเคราะห์หลักสูตรโดยยึดพฤติกรรมของ บลูม (Bloom. 1971 :
271 - 273) โดยร่วมกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาแล้วอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 7 ท่าน ได้แก่ อาจารย์เกริก ท่วมกลาง

อาจารย์นิธิพงษ์ ซอสน์เที่ยะ อาจารย์ภัทรพรหม มุ่งเขตกลาง อาจารย์ชัยวุฒิ สีนธวงสานนท์ อาจารย์อุไร สีนธวงสานนท์ อาจารย์เกษร ไร่บางยาง และอาจารย์ผ่องใส ท่อทอง

3.3 สร้างข้อสอบตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 80 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อดังปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรง

3.5 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านชีวิ๊ก และโรงเรียนบ้านขาม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียนคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง และได้เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครองไปแล้ว จำนวน 100 คน

3.6 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27 % และเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เทห์ ฟาน

3.7 คัดเลือกข้อสอบ โดยเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ .32 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .30 ถึง .79 ดังปรากฏในตาราง 6 ภาคผนวก ข

3.8 นำแบบทดสอบที่ได้ตามข้อ 3.7 ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR. - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .86 ดังปรากฏในภาคผนวก ข

4. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย เพื่อนำมากำหนดคุณลักษณะ และขอบเขตของทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

4.2 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามวัดทัศนคติตามวิธีของลิเคอร์ท (เชคคักดี โรวาลินธุ์. 2520 : 50 - 56 ; ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 : 45 - 52 ; ศักดิ์สุนทรเสณี. 2531 : 40 - 67 ; รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533 : 83 - 114 ; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2534 : 96 - 100)

4.3 ศึกษาแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาติปไตย ของ ปิ่นประภาบุตรโสภา (2523 : 133 - 141) สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 89 - 92) และปริยววรรณ ทุมโฆสิต (2532 : 138 - 144) แบบสอบถามวัดเจตคติต่อบุคลิกภาพประชาติปไตย ของ ไพโรจน์ ดารามาศ (2524 : 114 - 120) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาติปไตย ของ ธงชัย ลักคนสุวรรณ (2517 : 112 - 118) ปัญญา บุญเปีย (2518 : 82 - 92) และสุชาติ มานิตย์ (2530 : 99 - 103)

4.4 สร้างแบบสอบถามตามวิธีของลิเคอร์ท จำนวน 80 ข้อ โดยครอบคลุมคุณลักษณะ และขอบเขตบุคลิกภาพประชาติปไตย ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความใจกว้าง ด้านการคำนึงถึงผู้อื่น ด้านการมีสามัคคีธรรม ด้านความมีเอกศักดิ์แห่งตน ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาติปไตย

4.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมบริษัทยาพันธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อดังปรากฏในภาคผนวก ก ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรง

4.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านชีวิ๊ก และโรงเรียนบ้านขาม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาสวนสวางค์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพทั่วไปของโรงเรียนและนักเรียนคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

4.7 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยกำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในช่องต่าง ๆ แบบ Arbitrary Weighting Method คือ การกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 และ 1 ดังนี้

ถ้าข้อความนั้นเป็นบวกเชิงนิมิตหรือเชิงบวก (Positive) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	วให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	วให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	วให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	วให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	วให้ 1 คะแนน

ถ้าข้อความนั้นเป็นบวกเชิงนิเสธหรือเชิงลบ (Negative) การให้คะแนน

เป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	วให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	วให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	วให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	วให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	วให้ 5 คะแนน

4.8 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการของการแจกแจงที (t - distribution)

4.9 คัดเลือกข้อความ โดยเอาเฉพาะข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.78 ถึง 7.68 ดังปรากฏในตาราง 7 ภาคผนวก ข

4.10 นำแบบสอบถามที่ได้ตามข้อ 4.7 ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87 ดังปรากฏในภาคผนวก ข

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest

Design มีลักษณะของแบบแผนการทดลอง (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X แทน การจัดการกระทำ

- แทน ไม่มีการจัดการกระทำ

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T₁ แทน การสอบก่อนการทดลอง

T₂ แทน การสอบหลังการทดลอง

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลองแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาทดลอง วันละ 3 คาบ คาบละ 20 นาที สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 27 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยจัดคาบในการสอนสลับกัน ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 การจัดคาบเวลาการสอนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใน 1 สัปดาห์

วัน	เวลา 09.00 - 10.00 น.	เวลา 11.00 - 12.00 น.
อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
2. หลังจากทำการทดสอบเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เนื้อหาที่สอนอย่างเดียวกัน แต่การสอนแตกต่างกัน ดังนี้
 - กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ
3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามชุดเดียวกับที่ใช้สอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วย การเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores
2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 หาค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์, 2531 : 149)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

- 1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์,

2531 : 164)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

- เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเพื่อตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิค 27 % และเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (Fan. 1956 : 6 - 32)

2.2 หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำตัว โดยใช้วิธีการของการแจกแจงที (t - distribution) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

- เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
 $\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
 S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
 S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
 n_H แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
 n_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตร KR. - 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

สูตร

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ s_t^2 แทน คะแนนของความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ p แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$ q แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $1 - p$

2.4 หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้าน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

สูตร

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores (Scott and Wertheimer. 1966 : 264)

สูตร

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

Degrees of Freedom คำนวณจาก

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
	D ₁	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
	D ₂	แทน	ผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม
	S _D ²	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง
	MD ₁	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
	MD ₂	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม

$S_{MD_1 - MD_2}$ แทน คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง MD_1 และ MD_2

n_1 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

n_2 แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
X ₁	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
X ₂	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
S.D. ₁	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการทดลอง
S.D. ₂	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนหลังการทดลอง
MD	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับการทดสอบหลังการทดลอง
S.D. _D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับการทดสอบหลังการทดลอง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
df	แทน	ระดับชั้นความเสรี (Degrees of freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
2. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำ
คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับการทดสอบหลังการทดลอง
มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้ t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores
ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	S.D. 1	$\bar{X}_2$	S.D. 2	MD	S.D. D	t
กลุ่มทดลอง	24	18.58	7.95	25.83	7.23	7.25	4.18	
กลุ่มควบคุม	25	18.76	6.02	23.08	6.57	4.32	3.75	2.584**

$$**t_{.01, 47} = 2.423$$

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองคือกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง
สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม

ควบคุม

ผู้วิจัยได้ทดสอบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำคะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการทดลองกับการทดสอบหลังการทดลอง มาเปรียบเทียบกันโดยใช้ t -test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores ได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	S.D. 1	$\bar{X}_2$	S.D. 2	MD	S.D. D	t
กลุ่มทดลอง	24	135.29	15.83	146.04	12.89	10.75	5.57	
								1.984*
กลุ่มควบคุม	25	135.56	10.40	143.36	11.22	7.80	4.82	

$$*t_{.05, 47} = 1.684$$

จากตาราง 5 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองคือกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ ซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลของการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

๑. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน

๒. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไข่น้ำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา มีห้องเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 49 คน ซึ่งได้มาตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีจับฉลากรายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีจำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2536 ตั้งแต่ 2 ห้องเรียนขึ้นไป และมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน จำนวน 6 โรงเรียน จับฉลากมา 1 โรงเรียน ซึ่งได้แก่ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไข่น้ำ มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยห้องเรียนที่ 1 มี 24 คน ห้องเรียนที่ 2 มี 25 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 49 คน

2.2 ใช้วิธีจับฉลากห้องเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งได้ดังนี้

กลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน สอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มทดลอง จำนวน 25 คน สอนแบบปกติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 แผนการสอนแบบปกติ เป็นแผนการสอนตามที่กำหนดไว้ในหนังสือแผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกระทรวงศึกษาธิการ

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามตาราง วิเคราะห์หลักสูตร เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ .32 ถึง .76 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .30 ถึง .79 และค่าความเชื่อมั่น .86

3.4 แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นตามวิธีของลิเคอร์ท จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.78 ถึง 7.68 และ มีค่าความเชื่อมั่น .87

4. วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยดำเนินการทดลอง ตามแผนการทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ทำการทดสอบก่อนเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

4.2 หลังทำการทดสอบเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัย ดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มใช้เวลาสอน 27 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยใช้เนื้อหา ที่สอนอย่างเดียวกัน แต่การสอนแตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มทดลอง ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

กลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ

4.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพ ประชาธิปไตย โดยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามชุดเดียวกับที่ใช้สอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วย การเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร $t - test$ แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores
2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร $t - test$ แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2525 : 56 - 57) ที่ได้

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการทํามาหากิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการทํามาหากิน สูงกว่าการสอนแบบไม่ใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และโพสต์มา (Postma, 1974 : 4712 - 4713-A) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยที่พบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจพิจารณาได้น่าจะมาจากเหตุผล ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1.1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง มีลักษณะเนื้อหาเป็นเรื่องของนามธรรมมาก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สุชาติ โสมประยูร และสุดา พรหมวงศ์, 2532 : 474) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีความเหมาะสมและเข้าได้ดีกับเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นนามธรรม (ฉีกฤทธิ บุษบา, 2526 : 66) เพราะเป็นวิธีสอนที่ทำให้บทเรียนเปลี่ยนเป็นรูปธรรม โดยการจำลองเหตุการณ์หรือเลียนแบบสภาพการณ์ให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมให้มากที่สุด (สำเร็จ เวชสุนทร, 2523 : 18 - 19) วิธีการดังกล่าวจะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาที่ยุกยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น เพราะระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กระดับประถมศึกษาตามทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) อยู่ ณ ขั้นที่ 3 คือ การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (สุนทร จันทรศรี, 2530 ก : 353 - 354) ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อธิบาย อภิปรายซักถาม สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุนทร จันทรศรี (2528 : 5) ที่ว่า การเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและเหมาะสมกับนักเรียน

ระดับประถมศึกษาชั้น ครูจะต้องทำให้นักเรียนที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด
 ทิศนา ขัมมณี (2522 : 201) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่คล้ายกับ
 ชีวิตจริง จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง และทำให้นักเรียนสามารถ
 เรียนรู้ได้ดีขึ้น และสมจิต ชิวปรีชา (2529 : 38 - 43) กล่าวว่า สถานการณ์ใกล้เคียงตัวผู้เรียน
 เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเนื้อหาที่กำลังศึกษา เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจ
 ฝึกทักษะ ซึ่งมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

1.2 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 และเป็นการเรียนรู้โดยการกระทำ ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติ แสดง ออกความเห็น หรือหาแนวทาง
 แก้ปัญหาในสถานการณ์จำลองด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะมีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้ง
 สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้ต่อไป ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ได้ดี
 กว่าการสอนแบบปกติ ที่ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ น้อยกว่า สอดคล้องกับคำกล่าวของ
 ริชชี วงษ์ใหญ่ (2525 : 78) ที่ว่า "การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นจากการกระทำ โดยผู้เรียนเอง
 มิใช่ผลจากวิธีการถ่ายทอดของครูโดยตรง" อีกทั้งตรงกับปรัชญาการศึกษาของ ดีวี่ (Dewey)
 ที่ว่า "การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) เด็กจะเรียนรู้จากการได้ลงมือ
 กระทำด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดโดยตรงจากครู"
 (ธีระ ชัยยุทธธรรม และคนอื่น ๆ. 2536 : 49 ; อ้างอิงมาจาก Dewey. 1974 :
 173 - 178)

1.3 เมื่อเปรียบเทียบบรรยากาศในการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง
 ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีบรรยากาศที่สนุกสนาน นักเรียน
 มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอน
 แบบปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ประกอบด้วย
 กิจกรรมหลายอย่าง คือ การศึกษากรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย และ
 กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ซ้ำซาก โดยจะเปลี่ยนแปลงไปในการสอนแต่ละครั้ง และ
 ผู้เรียนทุกคนก็มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้เคลื่อนไหวอริยาบถบ่อย ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้
 ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียน อยากรู้ อยากเห็น ไม่เบื่อหน่าย ทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนด้วยความ

กระตือรือร้นและสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้เกิดการตื่นตัวอยู่เสมอ และมีแรงจูงใจที่จะประกอบกิจกรรม จึงเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ การ์เวย์ (Garvey. 1966 : 18) ที่ได้รายงานผลการใช้สถานการณ์จำลองประกอบการเรียนการสอน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สอนโดยใช้สถานการณ์จำลองประกอบการเรียนการสอน ร้อยละ 93 เห็นว่าวิธีสอนแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และ ทิศนา ขัมมณี (2522 : 202) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

จึงกล่าวได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์ แล้วนำมาใช้ในห้องเรียน โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และใกล้เคียงกับความเป็นจริงอันสังคมให้มากที่สุด ซึ่งจะทำให้บทเรียนเปลี่ยนเป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย และสามารถส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

2. เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ

จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทยโดยตรง แต่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติด้านต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะนิสัยส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพประจำชาติไทย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ก็มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2525 : 57 - 58) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลองผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงกว่าการสอนแบบไม่ใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อศึกษาถึงงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง วิธีสอนที่ส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย ซึ่งวิธีสอนดังกล่าวมีกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับบางส่วนของกิจกรรม

การเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กล่าวคือ ผู้เรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาและใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานของผู้เรียน บรากูว่าผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิ่นประภา บุตรโสภา (2523 : 81 - 82) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน กับวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ไพโรจน์ ดารามาต (2524 : 55) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบซินดิเคตกับการสอนตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 หรือแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนแบบซินดิเคตส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมพงษ์ พวงคำ (2528 : 61 - 62) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่าการสอนด้วยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปรีชาวรรณ ทุมโสนิต (2532 : 97 - 98) ที่ได้เปรียบเทียบทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยวิธีเทคนิคควีซีกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา หรือแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีเทคนิคควีซี ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่พบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจพิจารณาได้ว่าน่าจะมาจากเหตุผล ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

2.1 การเรียนรู้โดยการสอนแบบปกติ จะใช้วิธีการโดยทั่ว ๆ ไป ที่นักเรียนมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว ซึ่งแตกต่างจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นวิธีสอนที่มีระบบขั้นตอนมุ่งให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษากรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ

การอภิปราย และกิจกรรมกลุ่ม พร้อมทั้งอุปกรณ์การสอนที่เป็นสื่อประสมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ตั้งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 88) ที่กล่าวว่า การเรียนด้วยประสบการณ์ตรง หรือการรับรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ และ สมบูรณ์ เสนิงค์ ณ อยุธยา (2525 : 17 - 18) กล่าวว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองสามารถสร้างอารมณ์และทัศนคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้

2.2 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติด้วยตนเองจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นวิธีสอนที่ให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมประชาธิปไตย โดยไม่ชักจูงและอย่างตอเนื่อง ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเองอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่กิจกรรมขั้นแรกของการสอนตอเนื่อง ไปจนถึงกิจกรรมขั้นสุดท้าย ผู้เรียนจะได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถ คิดแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ได้เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการทำงานและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยการสังเกตตนเองและรับฟังความคิดเห็นจากการวิเคราะห์อภิปรายของผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันเอง กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการฝึกให้นักเรียนที่ทำงานกลุ่มหรือทำกิจกรรมกลุ่มได้แสดงออกถึงคุณลักษณะที่แสดงถึงบุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่น มีความกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีทักษะในการทำงานกลุ่ม ใช้หลักของกระบวนการประชาธิปไตยในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็อดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ มีความรับผิดชอบและทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคีในหมู่คณะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (สุรชาติ มานิตย์. 2530 : 44 ; ปรีชาวรรณ ทุมโฆสิต. 2532 : 100 - 101) การได้แสดงออกดังที่ได้กล่าวมานี้ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ซึ่งจะ เป็นเครื่องนำทางในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ เขียวพา เดชะคุปต์ (2517 : 156) ที่ว่า การสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มช่วยส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และวิลาวัณย์ สันถาภิภมล (2521 : 47) กล่าวว่า ในกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนจะได้ฝึกคุณลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพ

ประชาธิปไตย จึงช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้น สำหรับการสอนแบบปกติ นั้น ถึงแม้ว่า ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มแต่ก็น้อยกว่าการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมาก

2.3 ผู้เรียนที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ได้มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสภาพของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยด้วยตนเอง ทำให้ได้ความรู้และเห็นตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ที่มีและไม่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสแสดงคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา มีความประทับใจในเรื่องและบุคลิกภาพต่าง ๆ ที่ตนเองแสดงหรือผู้อื่นแสดง (ประทีน ศรีเงิน, 2534 : 71) ได้มีโอกาสสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง ได้ฝึกฝนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรบอญ ๆ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้น และปรับพฤติกรรมของตนเองที่ยังบกพร่องอยู่บางเรื่องให้ดีขึ้น เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เมื่อจบการแสดงแต่ละเรื่องแล้ว มีการอภิปรายร่วมกัน ซึ่งผู้เรียนจะได้วิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ตลอดจนแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนจึงเกิดความเข้าใจ และมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพที่ถูกต้องและมีความเหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย ซึ่งอาจเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันติก (2520 : 148 - 149) ที่ว่า การแสดงบทบาทสมมติทำให้ผู้เรียนได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบที่ตนจะเลียนแบบได้ ซึ่งการทำให้เลียนแบบจากตัวแบบนี้ เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถชักจูงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยไม่รู้ตัว และ เรกอร์น และ ฟาซิโอ (ภักศม มีคุณ, 2524 : 33 ; อ้างอิงมาจาก Regorn and Fazio, 1976) กล่าวว่า ผู้สวมบทบาทจะเกิดทัศนคติตามบทบาทในเรื่องที่เป็นเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับประสบการณ์จริง ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ ที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สวมบทบาทต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันน้อยมาก

2.4 ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นการสอนที่ใช้วิธีการให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมในลักษณะเรียนปนเล่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สิ่งเกิดได้จากการที่นักเรียนจะมีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการเข้าร่วมแสดงบทบาทสมมติและกิจกรรมต่าง ๆ แสดงถึงความพร้อมในการเรียนและเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี

ในห้องเรียนทำให้ผู้เรียนสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย มีโอกาสได้ระบายความเครียด
 ทางการเมืองเข้าใจเรื่องที่สอนได้ดีขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 โดยการเรียนรู้ได้คิดได้ตระหนักด้วยตนเอง จะส่งผลมากกว่าการถ่ายทอดโดยตรงจากครู
 ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2531 : 25) ที่ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี
 นอกจากจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ต้องการอีกด้วย
 และ ประทีน ศรีเงิน (2534 : 67) กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมและได้รับความสนุกสนาน
 ทางการเมือง ก็จะ เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ต้องการให้สูงขึ้นกว่าเดิม
 ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยผู้เรียนแทบจะ ไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรม
 ในลักษณะ เรียนปนเล่นเลย

จึงกล่าวได้ว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองนั้น นอกจากจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเมืองให้สูงขึ้นได้แล้ว ยังเป็นวิธีสอนหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อผู้เรียนให้มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพ
 ประชาธิปไตยสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทำให้บทเรียนเปลี่ยนเป็นรูปธรรม ผู้เรียนสามารถนำ
 ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับหลักการและ
 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และจาก
 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง
 ทางการเมืองสูงกว่าการสอนแบบปกติ ดังนั้น ผู้บริหารและผู้นิเทศจึงควรให้ความสนใจและสนับสนุน
 ให้ครูได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง สำหรับครูผู้สอน ก็ควรให้ความสนใจและ
 นำการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมาใช้ในการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาที่มีความเหมาะสม
 เช่น ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่มีเนื้อหาทางด้านสังคมศึกษา

1.2 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้น จึงควรนำการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไปจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยแก่ผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งทัศนคติดังกล่าวจะเป็นเครื่องนำทางในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1.3 การนำการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องสร้างสถานการณ์ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชา มีความเหมาะสมกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน สถานการณ์ที่สร้างขึ้นควรเป็นเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงกับตัวผู้เรียนให้มากที่สุด และไม่ซับซ้อนเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ทั้งยังเพิ่มความสนใจของผู้เรียน ทำให้อยากปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

1.4 ในการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ครูผู้สอน และบรรยากาศในการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยครูควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการสอน มีความสามารถในการสร้างสถานการณ์จำลองให้น่าสนใจ มีความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาของบทเรียน นอกจากนี้ครูยังต้องมีความเป็นกันเองต่อผู้เรียน ให้อิสระในการเรียนรู้ และคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำในจังหวะที่เหมาะสม สำหรับสภาพของห้องเรียนนั้นควรมีพื้นที่เพียงพอให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติ และแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ทำงานได้สะดวก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในแนวเดียวกันนี้ ในระดับชั้นอื่น หรือกับกลุ่มประสบการณ์อื่นที่มีลักษณะเนื้อหาเป็นนามธรรม เช่น วิชาจริยศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับการสอนวิธีอื่น เช่น วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบซินดิเคต วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบแก้ปัญหา วิธีสอนโดยใช้เทคนิคควิซ

2.3 ควรมีการศึกษาผลการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ความมีวินัยในตนเอง ความมีวินัยทางสังคม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- กันยารัตน์ ตรึงสถิตยวงศ์. "การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนเทศบาลเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี," ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ครั้งที่ 6 เล่ม 1. หน้า 206 - 208. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2532.
- กาญจนา คำสุวรรณ และนิตยา เสาร์มณี. จิตวิทยาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศิลปบรรณาคาร, 2524.
- การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, สำนักงาน. รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับจังหวัด ปีการศึกษา 2535. นครราชสีมา : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, 2536.
- การฝึกหัดครู, กรม. เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2519.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาทของนักเรียนประถมศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การนิเทศการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7

(พ.ศ. 2535 - 2539) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535.

_____. รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2532. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534.

_____. เอกสารชุดสื่อและเครื่องมือนิเทศการศึกษา เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ :

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533.

คึกฤทธิ์ บุขบา. ผลการสอนโดยวิธีใช้สถานการณ์จำลองและวิธีไม่ใช้สถานการณ์จำลอง วิชาสังคมศึกษา หน่วยปัญหาในโลกปัจจุบัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. ประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2517.

จันทวิส พันธุ์สุข. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบึงแดง จังหวัดมุกดาหาร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. ถ่ายเอกสาร.

จำนง พรายแย้มแซ. เทคนิคการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

ชวาล แพร่ดกุล. เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร, 2520.

_____. เทคนิคการเขียนคำถามเลือกตอบ. กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์การพิมพ์, 2521.

_____. เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. "การพัฒนาระบบการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนสื่อประสม แผนจุฬา," การวิจัยการศึกษา. 17(4) : 102 - 115 ; 2530.

_____. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สุชาติ โสมประยูร และสุดา พรหมวงศ์. "สื่อการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (3)," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 453 - 528. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- ชาญ ธีรพิทยากุล. เทคนิคการเขียนแผนการสอนย่อย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2524.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วรภูมิการพิมพ์, 2518.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- เชิดศักดิ์ โฆบาลินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ณัฐรา ระภาพล. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน เทศวานิช. หลักการสอนทั่วไป. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, ม.ป.ป.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ทิสนา แคมมณี. "ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน," ใน กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. หน้า 199 - 222. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- ธงชัย ลักคนสารธรรม. การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพประชาธิปไตย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.

- ธำรงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษา เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ธีระ ชัยยุทธธรรม และคนอื่น ๆ. "ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อคุณธรรมด้านสังคมวัตถุ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีศรีสุราษฎร์ธานี กรุงเทพมหานคร,"
การวิจัยการศึกษา. 23(3) : 43 - 50 ; กรกฎาคม - กันยายน 2536.
- นิภา ศรีไพโรจน์. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2531.
- บุญทัน อยู่ชมบุญ. หลักการสอน (บทที่ 1 - 4). เชียงราย : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงราย, 2533.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
สามเจริญพานิช, 2531.
- ประทีน ศรีเงิน. เปรียบเทียบการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนปกติเพื่อพัฒนาทัศนคติ
เชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินทิพนิพนธ์
กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- ปราชญา กล้าพิจญ. พฤติกรรมการสอนวิชาสังคมศึกษา 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.
- ปราณี รามสูต. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ, 2528.
- ปรียาวรรณ ทมธมสิต. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และทัศนคติต่อ
บุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการ
สอนโดยใช้เทคนิคควิซกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. ถ่ายเอกสาร.

- ปัญญา บุญเปีย. การศึกษาบุคลิกภาพประจำตัวโดยของอาจารย์วิทยาลัยครู. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- ปิ่นประภา บุตรไสว. การศึกษาเปรียบเทียบวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบปกติที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำตัวโดยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- พจน์ สะเพียรชัย. "ลักษณะของการศึกษาในระบบสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลง," พัฒนาวิคิดผล. 9 : 71 - 77 ; 2516.
- พรรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ การพิมพ์, 2528.
- พวงพยอม ชิดทอง. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการประหยัดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พิงเกอร์ปรีนแอนด์มีเดีย, 2536.
- พุดชาติ เพชรสกลิต. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. ถ่ายเอกสาร.
- เพชรรัตน์ จงนิมิตรสภาพร. เอกสารประกอบการสอนวิชาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534.

- เพราพรรณ โภมลมาลัย. "หลักการกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533," ใน เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง สารที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. หน้า 26 - 27. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- ไพโรจน์ ดารามาศ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินดิเคต กับการสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- เขาวา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517. อัดสำเนา.
- รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. การวัดทัศนคติเบื้องต้น. ชลบุรี : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2533.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วัชรพร จับเกตุ. ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียวสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมหรรณอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- วารี ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. ก.
- _____. "วิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 183 - 247. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534. ข.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. "การวิจัยที่จำเป็นต่อการปฏิบัติเพื่อพัฒนาบุคคลและสังคม," การวิจัยการศึกษา. 18(4) : 25 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2531.

วิชัย วงษ์ใหญ่. "แนวคิดเกี่ยวกับการทำแผนการสอน," ใน พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่.

หน้า 175 - 178. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์เวิร์ก, 2525.

วิชาการ, กรม. คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.

กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

วิชาการ, กรม. รายงานการวิจัยการสำรวจสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

ประถมศึกษา. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.

วิไลวรรณ สันถะโกมล. การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาวรรณคดีไทย เรื่องลิลิตตะเลงพ่าย

โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้นประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

อัสสาเนา.

วิรุทธ วิเชียรโชติ. "ทฤษฎีสังคมมิติสัมพันธ์," พัฒนาวัฒนธรรม. 9 : 78 - 94 ; 2516.

ศักดิ์ สุนทรเสนี. เจตคติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2531.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของ

ครูสภา, 2528.

_____. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7

(พ.ศ. 2535 - 2539) ของกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง

ศึกษาธิการ, 2535. ก.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535. ข.

สมจิต ชิวปรีชา. "สอนอย่างไรจึงจะทำให้นักเรียนสนใจเรียนภาษาไทย," วิทยาสาร.

48 : 38 - 43 ; ตุลาคม 2529.

- สมบุรณ์ ชิตพงษ์. เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- สมบุรณ์ เสนิงค์ ณ ออยุธยา. การเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วย "การทำมาหากิน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลอง. ปรินทิพอนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ จิตระดับ. การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- สมพงษ์ พงศา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอนด้วยวิธีปกติและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินทิพอนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชช์. การประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.
- ส.วาสนา ประवालพกษ์. "ทัศนคติอันแจ่มของจิตวิทยา," การวัดผลการศึกษา. 3(2) : 1 - 6 ; กันยายน - ธันวาคม 2524.
- สันติ สุทธิทรัพย์. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินทิพอนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สารรัช บัวศรี. แนวคิดในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, 2503.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2518.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การสร้างมาตรฐานในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2534.

- สุนทร จันทรศรี. การประถมศึกษากับประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. ก.
- _____. "ทำไมจึงต้องพัฒนาประชาธิปไตยกับนักเรียนประถมศึกษา," ประชาศึกษา. 37 (7) : 14 - 17 ; เมษายน 2530. ข.
- _____. สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- _____. เอกสารประกอบการสอนการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.
- สุณีย์ อีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร, 2526.
- สุพิน บุญช่วงศ์. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2536.
- สุภา กิจจาทร. เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2519.
- สมน อมรวิวัฒน์. "ความสำคัญและขอบข่ายของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 1 - 38. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- _____. "วรรณกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวรรณกรรมประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 299 - 349. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- สุรชาติ มานิตย์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยการเรียนเป็นทีมกับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สำเร็จ เวชสุนทร. "กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิทยาลัยครู," ครูปริทัศน์. 5(2) : 18 - 22 ; ธันวาคม 2523.

- องค์การ อินทรมพรรย และคนอื่น ๆ. "แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 85 - 139. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- อัญชลี แจ่มเจริญ. "สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอน," มิตรครู. 21(9) : 5 - 9 ; พฤษภาคม 2522.
- อารมณ เพชรชื่น. เทคนิคการวัดและประเมินผลการศึกษาระดับประถมศึกษา. ชลบุรี : ภาเววิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527.
- Allport, Gardon W. "Attitude," in C Murchison ed., Handbook of Social Psychology. Mass : Clark University Press, 1940.
- Beck, Isabel H. and Bruce Monroe. "Some Dimension of Simulation," Educational Technology. 45 - 49 ; October, 1969.
- Blaich, Theodore PI. and Joseph C. Baumgartner. The Challenge of Democracy. New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1956.
- Bloom, Benjamin S. Handbook on formative and summative evaluation of student learning. New York : Mc Graw-Hill, 1971.
- Cruze, Wendel W. Educational Psychology. New York : The Renal Press Company, 1974.
- Ebenstien, William. Today's ISMS. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1962.
- Fan, Chung Teh. Item Analysis Table Princetion. New Jersey : Educational Testing Service, 1956.
- Fishbein, Martin. Readings in Attitude Theory and Measurement. John Wiley & Sons Inc., 1967.

- Garvey, Dale M. A Preliminary Evolution of Simulation. Cleveland :
A paper presented at 46th Annual meeting of the National Council
for the Social Studies, 1966.
- Geller, Danial M. "Involvement in Role - Playing Simulation : A
Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality
and social Psychology. 36 : 219 - 235 ; November, 1978.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill, 1959.
- Kelman, H.C. "Compliance, Identification and Internalization : Three
Processes of Attitude Change," Journal of conflict Resolution 2.
1958.
- Kendler, Howard H. Basic Psychology. 3 rd ed. W. A. Benjamin Inc.,
1974.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper & Brothers,
Publishers, 1954.
- McDonald, Fedric J. Educational Psychology. San Francisco : Wedsworth
Publishing, 1959.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology. New York : The Dryden Press,
Inc., 1950.
- Platner, Marguerite Joyce Brady. "The Effects of Democratic Classroom
Procedures on the Behavior of 9 to 11 Year-old Children,"
Dissertation Abstracts International. 38 (8A) : 4751 - A ; June,
1978.
- Postma, Charles Henry. "Simulation in High School Social Studies :
Student Cognitive Retention and Pupil-Teacher Affective
Perceptions," Dissertation Abstracts International. 34(8) :
4712 - 4713 - A ; February, 1974.

- Schneideman, Rose. Democratic Education in Practice. New York : Harper & Brothers, Publishers, 1945.
- Schutz. W.C. Firo : A Three - Dimensional Theory of Interpersonal Behavior. New York : Rinchart & Company, Inc., 1958.
- Scott, William A. and Michael Wertheimer. Introduction to Psychological Research. 3rd ed. New York : John Wiley and Sons Inc., 1966.
- Schultz, Randall L. Simulation in Social and Administrative Science. Englewood Cliffs : Prentice - Hall, Inc., 1972.
- Tansey, P.J. and Derick Unwin. Simulation and Gaming in Education. London : Methuen Education, Ltd., 1969.
- Tayler, John L. and Rex Walford. Simulation in the Classroom. Middlesex : England Penguinbooks, Inc., 1974.
- Triandis. Democratic Personality. London : Oxford University Press ; 1971.

ภาพรวม

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองและแผนการสอนแบบปกติ
2. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และแผนการสอนแบบปกติ

1. รองศาสตราจารย์สุนทร จันทร์ตรี
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
ภาควิชาการวัดผลและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิน เหมทานนท์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชุมาล เกษมสุข
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. อาจารย์เฉลิมชัย มิติกัทร
หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
6. อาจารย์ไพโรจน์ รุจิระวิจักขณ์
ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
7. อาจารย์สัมฤทธิ์ ธนาบุรณ์
หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา
8. อาจารย์อัครชัย ดอกสันเทียะ
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอขามสะแกแสง
จังหวัดนครราชสีมา
9. อาจารย์อุทัยวรรณ สุทธิศรี
โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการ เมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. รองศาสตราจารย์สุนทร จันทศรี
 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
 ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวนา ขวลิตรารัง
 ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น
 สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิน เหมทานนท์
 ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชุมาล เกษมสุข
 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
7. อาจารย์เฉลิมชัย มิดิภัทร
 หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
8. อาจารย์ไพโรจน์ รุจิระวิจิษฐ์
 ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

9. อาจารย์สัมฤทธิ์ ธนาบูรณ์

หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประจำชาติไทย

1. รองศาสตราจารย์สุนทร จันทร์ตรี
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
2. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชาวนา ชาลิตดำรง
ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. รองศาสตราจารย์วรรณี โสมประยูร
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
6. รองศาสตราจารย์สัสดาวัลย์ หวังพานิช
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
7. รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิน เหมทานนท์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
9. อาจารย์พาณี อ่อนสุภาพ
กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
3. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนสอนและหลังสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. คะแนนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ก่อนสอนและหลังสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
5. การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
6. การวิเคราะห์คะแนนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ตาราง 6 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.44	.30	19	.76	.48
2	.71	.68	20	.71	.56
3	.74	.79	21	.71	.68
4	.42	.35	22	.59	.38
5	.50	.40	23	.48	.52
6	.55	.45	24	.67	.53
7	.56	.60	25	.63	.69
8	.75	.78	26	.57	.67
9	.58	.63	27	.75	.78
10	.76	.62	28	.55	.45
11	.63	.66	29	.32	.34
12	.62	.57	30	.32	.41
13	.73	.32	31	.62	.42
14	.36	.51	32	.55	.31
15	.45	.42	33	.52	.45
16	.49	.41	34	.51	.52
17	.57	.35	35	.33	.32
18	.69	.58	36	.48	.37

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
37	.59	.38	39	.34	.55
38	.34	.36	40	.54	.41

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

$$\sum x = 2279$$

$$\sum x^2 = 57469$$

$$s_t^2 = 55.31$$

$$\sum pq = 9.03$$

$$n = 40$$

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

$$= \frac{40}{40 - 1} \left[1 - \frac{9.03}{55.31} \right]$$

$$= 0.86$$

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาชนไทย

ข้อที่	t	ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	2.26	15	3.54	29	2.66
2	2.53	16	5.13	30	4.47
3	1.78	17	6.38	31	1.87
4	4.44	18	5.30	32	5.89
5	3.44	19	2.14	33	4.90
6	2.89	20	4.04	34	5.33
7	5.71	21	4.35	35	3.86
8	3.57	22	3.42	36	5.72
9	2.38	23	7.68	37	5.52
10	2.07	24	4.69	38	3.23
11	4.08	25	2.63	39	4.24
12	4.80	26	4.88	40	3.88
13	2.68	27	3.70		
14	4.88	28	7.64		

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาชนไทย

$$\sum X = 14194$$

$$\sum X^2 = 2041302$$

$$s_t^2 = 266.06$$

$$\sum s_i^2 = 41.31$$

$$n = 40$$

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

$$= \frac{40}{40 - 1} \left[1 - \frac{41.31}{266.06} \right]$$

$$= 0.87$$

ตาราง 8 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้
และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนสอนและหลังสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง	คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
1	16	27	11	1	17	15	-2
2	18	18	0	2	20	22	2
3	18	31	13	3	12	21	9
4	10	25	15	4	27	36	9
5	6	13	7	5	14	20	6
6	7	17	10	6	19	15	-4
7	15	20	5	7	22	26	4
8	26	30	4	8	18	28	10
9	29	37	8	9	17	23	6
10	7	14	7	10	11	15	4
11	11	24	13	11	20	28	8
12	9	19	10	12	16	24	8
13	33	38	5	13	23	21	-2
14	29	33	4	14	5	9	4
15	21	31	10	15	16	22	6
16	9	13	4	16	20	25	5
17	22	26	4	17	12	19	7
18	26	30	4	18	20	20	0

ตาราง 8 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง	คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
19	18	26	8	19	24	31	7
20	22	35	13	20	25	29	4
21	23	31	8	21	30	35	5
22	21	20	-1	22	24	24	0
23	22	25	3	23	28	29	1
24	28	37	9	24	19	26	7
				25	10	14	4

$$\bar{X}_1 = 18.58$$

$$\bar{X}_2 = 25.83$$

$$MD_1 = 7.25$$

$$\bar{X}_1 = 18.76$$

$$\bar{X}_2 = 23.08$$

$$MD_2 = 4.32$$

$$S_D^2 = 15.741$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = 1.134$$

การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
 หน่วยงานเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = \frac{7.25 - 4.32}{1.134}$$

$$t = 2.584$$

ตาราง 9 แสดงคะแนนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาชนไทย ก่อนสอนและหลังสอนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง	คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
1	121	144	23	1	119	128	9
2	129	139	10	2	122	132	10
3	157	159	2	3	134	139	5
4	149	156	7	4	135	145	10
5	116	126	10	5	127	135	8
6	112	127	15	6	127	131	4
7	128	138	10	7	136	144	8
8	142	146	4	8	145	150	5
9	151	159	8	9	124	131	7
10	115	127	12	10	139	142	3
11	109	131	22	11	155	159	4
12	117	137	20	12	138	152	14
13	154	167	13	13	146	157	11
14	149	152	3	14	130	128	-2
15	150	156	6	15	151	155	4
16	112	124	12	16	141	156	15
17	133	149	16	17	126	134	8
18	154	165	11	18	130	142	12

ตาราง 9 (ต่อ)

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง	คนที่	ก่อนสอน	หลังสอน	ผลต่าง
19	133	144	11	19	154	164	10
20	147	150	3	20	126	145	19
21	146	158	12	21	141	150	9
22	134	142	8	22	149	152	3
23	138	148	10	23	140	154	14
24	151	161	10	24	131	134	3
				25	123	125	2

$$\bar{X}_1 = 135.29$$

$$\bar{X}_2 = 146.04$$

$$MD_1 = 10.75$$

$$\bar{X}_1 = 135.56$$

$$\bar{X}_2 = 143.36$$

$$MD_2 = 7.80$$

$$S_D^2 = 27.073$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = 1.487$$

การวิเคราะห์คะแนนทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่ม

ควบคุม

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = \frac{10.75 - 7.80}{1.487}$$

$$t = 1.984$$

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนโดยฯใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)
2. แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 1

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ใญ่ระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
2. บอกลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วย

ตนเอง

5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

9. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- ความหมายของประชาธิปไตย
- ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ว่าอาจมีปัญหาก่อขึ้น
จึงทำให้แต่ละสังคมต้องมีวิธีการและหลักการในการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับ
บทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดย
ละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ
เลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต
พฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท
สมมติ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย และลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย และลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง
2. แผนภูมิความหมายของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย และลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. วิชัย หัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนที่หนึ่ง
2. ชูใจ หัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนที่สอง
3. มานะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนสนิทของวิชัย
4. มานี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อนสนิทของชูใจ
5. บิติ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
6. วีระ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
7. อาไฟ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
8. สมศรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถานการณ์

ที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวันเปิดเรียนปีการศึกษาใหม่ ครูประจำชั้นได้ให้นักเรียนเลือกหัวหน้าห้องกันเอง วิชัยได้บอกกับเพื่อนว่าตนเองตัวใหญ่ รวย และอายุมากที่สุดในห้องดังนั้นต้องได้เป็นหัวหน้าห้อง โดยมีมานะซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของวิชัยคอยพุดชู้นักเรียนคนอื่น ๆ ไม่ให้ขัดใจวิชัย นักเรียนคนอื่น ๆ ไม่อยากทะเลาะ เบาะแว้งกับวิชัยและมานะซึ่งมีนิสัยเกรงใจจึงเก็บไม่ออก ความเห็น วิชัยจึงได้เป็นหัวหน้าห้องโดยที่นักเรียนส่วนใหญ่มองไม่เห็นใจ วิชัยเป็นหัวหน้าห้องที่ชอบทำอะไรตามใจตนเองโดยไม่ฟังความเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่ ในการเรียนงานเกษตรครูให้นักเรียนเลือกว่าจะปลูกผักชนิดใด โดยทั้งห้องต้องปลูกผักชนิดเดียวกัน เมื่อตกลงกันได้แล้วก็ให้หัวหน้าห้องไปบอกครู วิชัยอยากปลูกมะเขือ จึงไปบอกครูว่าขอเลือกปลูกมะเขือ โดยไม่ถามความเห็นของเพื่อนในห้อง ในการตรวจเวรทำความสะอาดห้องเรียน เมื่อพบว่าสมศรีไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน วิชัยก็เข้าไปต่อว่าและน้าเรื่องไปบอกครู แต่เมื่อพบว่ามานะไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียนวิชัยกลับเฉยเสีย ชูใจและนักเรียนส่วนใหญ่ไปปรึกษาครูประจำชั้นและขอเลือกตั้งหัวหน้าห้องคนใหม่ ซึ่งครูก็อนุญาต ชูใจกับวิชัยสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าห้อง ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าชูใจได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าห้องคนใหม่

ชูใจได้ประชุมนักเรียนในห้อง เพื่อขอความเห็นในเรื่องการเลือกปลูกผักในการเรียนงานเกษตร วิจัยเสนอให้ปลูกมะเขือ อาโวเสนาให้ปลูกผักกาดขาว วิระเสนอให้ปลูกผักบุ้ง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าให้ปลูกผักบุ้ง ชูใจจึงไปบอกครูว่าจะขอเลือกปลูกผักบุ้งนอกจากนี้ปิตียังได้เสนอให้มีการกำหนดข้อตกลงของห้องว่า ห้ามรับประทานขนมในท้องเรียนระหว่างเวลาเรียน ใครไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงต้องอยู่ทำความสะอาดห้องเรียนหลังจากเลิกเรียนแล้ว ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วย

ในวันหนึ่งมานี่ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของชูใจได้แอบรับประทานขนมในท้องเรียน มีชูใจเพียงคนเดียวที่เห็นการกระทำของมานี่ ซึ่งชูใจจะต้องตัดสินใจ

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. จากกรณีที่มีมานี่แอบรับประทานขนมในท้องเรียน ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน การกระทำของมานี่ถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด และการดำเนินการของชูใจเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน จากสถานการณ์เรื่องนี้ การกระทำใดที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 2

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ภายใต้ เบี้ยบว้นัย มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการรู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
3. อธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
4. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาอันเกิดจากการไม่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
5. ปฏิบัติตนให้เป็นคนที่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. ยอมรับความเปลี่ยนแปลง
9. เคารพในกติกาของสังคม

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- สิทธิ
- หน้าที่
- เสรีภาพ
- ความเสมอภาค

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม และในโรงเรียนอย่างสงบสุขนั้น ทุกคนจะต้องรู้จักปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ที่ตนเองมีอยู่ การที่คนเรารู้จักปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค ถือว่าเป็นคุณลักษณะของคนที่มีความเป็นประชาธิปไตย
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นดำเนินการกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความสำคัญของการปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
4. นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามหลักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค จากนั้นครูยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัญหอันเกิดจากการไม่รู้จักสิทธิ หน้าที่ และการใช้เสรีภาพ ความเสมอภาคเกินขอบเขต แล้วนักเรียนช่วยกันสรุปว่าเป็นปัญหาเรื่องใด มีสาเหตุจากอะไร และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและความสำคัญของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปหลักการเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค ที่นักเรียนควรปฏิบัติเมื่ออยู่ในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำพานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง
2. แผนภูมิความหมายและความสำคัญของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
3. กรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัญหาอันเกิดจากการไม่รู้จักรights หน้าที่ และการใช้เสรีภาพ ความเสมอภาคเกินขอบเขต

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจสอบผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. อัญชลี ครู
2. พุสดี หัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. ขจร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. บุญยืน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
5. วาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
6. พชร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
7. ลาดวน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
8. วันวิสา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
9. ประคอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถานการณ์

ที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ขจรไม่ได้ทำการบ้านมา จึงไปค้นกระเป๋าของวันวิสา แล้วหยิบเอาสมุดการบ้านของวันวิสาออกมาลอกโดยไม่ได้ขออนุญาตวันวิสา ก่อน เมื่อถึงเวลาเข้าเรียน ครูอัญชลีได้เข้ามาในห้องเรียนแล้วบอกนักเรียนว่า วันนี้จะมีเพื่อนใหม่ย้ายมาจากต่างจังหวัดชื่อลาดวน แล้วให้ลาดวนแนะนำตนเอง ลาดวนแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเก่าและขาดแต่สะอาด บอกว่าตนเองย้ายตามพ่อแม่มาอยู่ที่นี่ โดยพ่อแม่มีอาชีพรับซื้อข้าวและเศษกระดาษไปขาย จากนั้นครูอัญชลีให้ลาดวนไปหาที่นั่ง ลาดวนเห็นโต๊ะข้างพัชริวางจึงเข้าไปนั่ง แต่พัชรแสดงท่าทางรังเกียจและบ่นให้ลาดวนได้ยินว่า เหม็นสาบ ถ้านั่งตรงนี้จะไม่รู้เรื่องแน่ วันวิสาเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด จึงลุกไปชวนลาดวนมานั่งที่โต๊ะข้าง ๆ คนที่ยังว่างอยู่อีกที่หนึ่ง ในระหว่างที่ครูอัญชลีกำลังอธิบายบทเรียนวาสนาก็เอาหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน เมื่อครูอัญชลีอธิบายจบแล้วก็เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ลาดวนยกมือแล้วถามครูอัญชลีในเรื่องที่ตนเองยังไม่เข้าใจ ส่วนพัชรได้แต่นั่งบ่นกับเพื่อนที่อยู่ข้าง ๆ ว่าครูสอนไม่ดีทำให้ไม่เข้าใจแต่ไม่กล้ายกมือถามครูเพราะเกรงว่าเพื่อนจะดูถูกว่าเป็นคนโง่

ในตอนพักกลางวันหลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ผุสดี หัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เรียกประชุมนักเรียนในห้องเรื่องจัดกิจกรรมร่วมงานวันเด็กของโรงเรียน หลังจากนั้นนางสาวได้อภิปรายว่า การที่นักเรียนนำเครื่องเขียนและของใช้ที่มีราคาแพงมาใช้ที่โรงเรียน เป็นตัวอย่างของการไม่ประหยัด แสดงถึงการชอบโอ้อวด และได้เสนอให้ที่ประชุมกำหนดข้อตกลงของห้อง ห้ามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำเครื่องเขียนและของใช้ที่มีราคาแพงมาใช้ที่โรงเรียน ใครไม่ปฏิบัติตามต้องถูกลงโทษ หลังจากนางสาวอภิปรายจบแล้ว ผุสดีได้ขอให้บุญยืนและประคองช่วยแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. บุญยืนและประคองแสดงความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องการห้ามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำเครื่องเขียนและของใช้ที่มีราคาแพงมาใช้ที่โรงเรียน ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน เห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน จากสถานการณ์เรื่องนี้ การกระทำใดที่แสดงถึงการรู้จัก และการไม่รู้จักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 3

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ในระดับเดียวกัน มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะได้
3. อธิบายถึงความสำคัญของการเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะได้
4. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหา อันเกิดจากความไม่รับผิดชอบ ความไม่มีระเบียบวินัย และการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะได้
5. ปฏิบัติตนให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่

2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. เคารพในกติกาของสังคม
9. อดทนต่อความคิดเห็นที่แตกต่างจากตน
10. มีความพร้อมที่จะรับความคิดหรือแนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- ความรับผิดชอบ
- ระเบียบวินัย
- การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ เป็นลักษณะที่สำคัญของความเป็นประชาธิปไตยอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากการที่ต้องปฏิบัติตามหลักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง

4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ เลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่มาได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทาหน้าที่เป็นผู้สังเกต พฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นควาในกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาทสมมติ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ และความสำคัญของการเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปว่า นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่ออยู่ในโรงเรียน และในชีวิตประจำวัน จึงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก

4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง

2. แผนภูมิความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

3. กรณีตัวอย่างซึ่งเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัญหอันเกิดจากความไม่รับผิดชอบความไม่มีระเบียบวินัย และการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น

2. ตรวจสอบผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. กาญจนา ประธานคณะกรรมการนักเรียน
2. ประยูร รองประธานคณะกรรมการนักเรียน
3. ธงชัย กรรมการนักเรียน
4. นิยม กรรมการนักเรียน
5. สมเกียรติ กรรมการนักเรียน
6. สามารถ กรรมการนักเรียน
7. บุญเลิศ กรรมการนักเรียน
8. อาภา กรรมการนักเรียน
9. รุ่งนภา กรรมการนักเรียน
10. ครุฑ กรรมการนักเรียน
11. ยุพิน กรรมการนักเรียน
12. ลักขณา กรรมการนักเรียนและเลขานุการ
13. นักเรียน (12 คน)

สถานการณ์

ที่โรงเรียนบ้านไทรงาม นักเรียนส่วนหนึ่งขาดความมีระเบียบวินัย ทั้งขยะไม่เป็นที่ ทั้งที่โรงเรียนมีถังขยะตั้งอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียนมากมาย บางครั้งก็พบว่ามีการทิ้งขยะข้าง ๆ ถังขยะนั่นเอง และมีแนวโน้มว่านักเรียนที่ทิ้งขยะไม่เป็นที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ขยะก็มีมากเกินกว่าที่ภารโรงคนเดียวของโรงเรียนจะทำความสะอาดได้หมด ลักขณาซึ่งเป็นคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน พบเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ได้ตั้งใจว่าจะเสนอเรื่องนี้ให้คณะกรรมการนักเรียนได้พิจารณาหาทางแก้ไข

ในการประชุมคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียนบ้านไทรงาม มีคณะกรรมการนักเรียนเข้าร่วมประชุม 12 คน มีกาญจนาเป็นประธานในการประชุม ลักขณาได้อภิปรายงานเรื่องนักเรียน

ส่วนหนึ่งของโรงเรียนขาดความมีระเบียบวินัย ทั้งขยะไม่เป็นที่ ควรรักษาทางป้องกันและแก้ไข
 ธงชัยได้กล่าวสนับสนุนลักษณะ และเสนอให้มีการรณรงค์ เรื่องการรักษาความสะอาดในโรงเรียน
 โดยจัดให้มีสัปดาห์แห่งการรักษาความสะอาด ครูก็กล่าวว่าเห็นด้วยกับลักษณะและธงชัย แล้วเสนอ
 ว่านอกจากจะใช้วิธีการของธงชัยแล้ว ควรจัดให้มีเวรไว้คอยดูแลไม่ให้นักเรียนทิ้งขยะ ไม่เป็นที่
 หากพบเห็นก็ให้ตักเตือนและหักคะแนนความประพฤติ ถ้าถูกหักคะแนนมากกว่าที่กำหนด ก็จะทำโทษ
 โดยการให้อยู่ทำความสะอาดโรงเรียนหลังจากเลิกเรียนแล้ว แต่สมเกียรติได้อภิปรายว่าไม่เห็น
 ด้วย เพราะการทำทำความสะอาดโรงเรียนเป็นหน้าที่ของการโรงเรียน นักเรียนควรมีหน้าที่เรียน ดังนั้น
 ไม่ควรไปสนใจในเรื่องนี้ นิยม บุญเลิศ และยุพิน ก็ได้กล่าวสนับสนุนสมเกียรติ หลังจากนั้นภาณุณา
 ได้ให้ที่ประชุมลงความเห็นในเรื่องนี้ ปรากฏว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอของ
 ลักษณะ ธงชัย และครูดี

ในการจัดเวร คณะกรรมการนักเรียนทุกคนต่างก็ได้รับมอบหมายให้เป็นเวรด้วย เมื่อถึง
 เวรของสมเกียรติ นิยม บุญเลิศ และยุพิน ปรากฏว่าบุญเลิศไปทำเวรตามที่ได้รับมอบหมาย แต่
 สมเกียรติไม่ยอมไปทำเวร โดยอ้างว่าตนเองคัดค้านในเรื่องนี้ ถ้ายอมไปทำเวรจะทำให้ต้องเสีย
 หน้า และชักชวนให้นิยมกับยุพินไม่ต้องไปทำเวร ซึ่งในเรื่องนี้นิยมกับยุพินจะต้องตัดสินใจว่าจะไป
 ทำเวรหรือไม่

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. นิยมกับยุพินตัดสินใจไปทำเวรหรือไม่ ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. นอกจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่แล้ว ในโรงเรียนของนักเรียนยังพบการขาดความมี
 ระเบียบวินัยในเรื่องใดอีกบ้าง ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน ควรจะดำเนินการป้องกันและ
 แก้ไขในเรื่องดังกล่าวอย่างไร

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 4

เรื่อง หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การมีผู้นำที่มีความสามารถและมีความเป็นประชาธิปไตย จะทำให้ครอบครัว ชุมชน และรัฐมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายของผู้นำได้
2. บอกหน้าที่ที่สำคัญของผู้นำในระดับครอบครัวได้
3. บอกคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามได้
4. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับครอบครัวได้
5. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้นำในระดับครอบครัวได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่มาก
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา

8. ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น
9. มีความเสียสละ
10. กล้ารับผิดชอบ

เนื้อหา

หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

- ความหมายของผู้นำ
- ผู้นำในระดับครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันว่า ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น จะต้องมีความรู้เพื่อทำหน้าที่ในการตัดสินใจ และปกครองดูแลให้สมาชิกทำงานร่วมกัน แล้วถามนักเรียนว่าผู้นำกลุ่มของนักเรียนเป็นใคร มีวิธีการและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นผู้ว่าอย่างไร
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบหมายคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำในระดับครอบครัว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม
4. นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมดังนี้
 - ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับครอบครัว แล้วอภิปรายสรุปว่าก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
 - ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำที่ไม่ดีในระดับครอบครัว แล้วอภิปรายสรุปถึงผลเสียที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำในระดับครอบครัว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง

2. แผนภูมิความหมายของผู้นำ หัวหน้าของผู้นำในระดับครอบครัว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. เนตร	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. สมัย	พ่อของ เนตร
3. วิภา	แม่ของ เนตร
4. นิด	น้องของ เนตร
5. ก้อง	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
6. จรัส	พ่อของ ก้อง
7. สุนัย	แม่ของ ก้อง
8. ไกร	พี่ของ ก้อง
9. ก้อย	น้องของ ก้อง

สถานการณ์

เนตรและก้อง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเป็นเพื่อนกัน เนตร มีพ่อชื่อสมัย ทำงานเป็นยามของธนาคารที่ตั้งอยู่ที่อำเภอ แม่ชื่อวิภา ทำงานเป็นช่างเสริมสวยอยู่ที่ร้านในหมู่บ้าน เนตรมีน้องชื่อนิด ส่วนก้อง มีพ่อชื่อจรัส ทำงานรับจ้างทั่วไป แม่ชื่อสุนัย ทัศนเมขาย ก้องมีพี่ชื่อ ไกร น้องชื่อก้อย

สมัยและวิภา มีนิสัยประหยัด ขยันทำงาน ให้ความรักและเอาใจใส่ดูแลเนตรและนิดเป็นอย่างดี หลังเลิกงานสมัยและวิภาก็จะกลับมาช่วยกันทำงานบ้าน ถ้าเนตรและนิดทำการบ้านไม่ได้ ก็ช่วยอธิบายการบ้านให้ วันหนึ่งในตอนเย็นหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว สมัยเรียก วิภา เนตร และนิดมานั่งคุยด้วย แล้วถามว่าวันเสาร์อาทิตย์นี้จะ ไปเที่ยวพักผ่อนกันที่ไหนดี โดยให้ทุกคนออกความเห็น และปรึกษาว่าเมื่อเดือนที่แล้วเก็บเงินของลูกค้าธนาคารได้แล้วเอาไปคืนเจ้าของ ซึ่งทางธนาคารและเจ้าของเงินให้รางวัลมา 5,000 บาท เงินนี้ควรจะทำอะไร ซึ่งสมัยได้ให้ทุกคนช่วยกันออกความเห็น ในตอนดึกนิดมีอาการปวดศีรษะมาก และไข้ขึ้นสูง สมัยและวิภาตื่นขึ้นมาดูแลนิดและไม่ได้นอนทั้งคืน

ที่บ้านของก้องในคอนเย็นวันหนึ่ง แม่ของก้องกำลังทำกับข้าวอยู่คนเดียว ก้อยกลับบ้านเสร็จแล้วก็ไปล้างจาน ส่วนก้องรดน้ำต้นไม้เสร็จแล้วก็ไปเลี้ยงไก่ แต่กรเมื่อกลับจากโรงเรียนแล้วก็เอากะเป๋มาเก็บแล้วเปลี่ยนเสื้อผ้าออกไปเล่นทันที ขณะที่ก้องกับก้อยกำลังช่วยแม่ทำพานอยู่นั้น จรัสเมมาเหล้าเดินโซเซมาที่บ้าน เอะอะโวยวายอยู่สักครู่ก็บอกว่าวันนี้พบเพื่อนเก่า จะไปกินเหล้าต่อ แล้วไปค้นหาเงินที่สุณีย์เก็บไว้จนพบ แล้วเอาไปทั้งหมด

หลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว ก้องกับก้อยก็ช่วยแม่ทำขนมที่จะขายในวันพรุ่งนี้ ก้องพูดว่า แต่ก่อนพ่อไม่กินเหล้าและขยันทำพาน แต่มาระยะหลังนี้พ่อก็ไม่คอยไปทำพานและกินเหล้าทุกวัน แล้วปรึกษากับก้อยและแม่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะให้พ่อดีขึ้น ซึ่งสุณีย์ก้อง และก้อย จะต้องแสดงความเห็นในเรื่องนี้

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. จากกรณีครอบครัวของจรัส สุณีย์ ก้อง และก้อย แสดงความคิดเห็นอย่างไรในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด และมีความคิดเห็นที่นอกเหนือจากสุณีย์ ก้อง และก้อยหรือไม่ อย่างไร
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน จากสถานการณ์ในเรื่องนี้ การกระทำของครอบครัวใดที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 5

เรื่อง หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

เวลา 3 คาบ

ความคาดหวัง

การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การมีผู้นำที่มีความสามารถและมีความเป็นประชาธิปไตย จะทำให้ครอบครัว ชุมชน และรัฐมีความสุขและเจริญก้าวหน้า

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกชื่อ ตำแหน่ง และหน้าที่ที่สำคัญของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติได้
3. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติได้
4. ปฏิบัติตนในฐานะ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบบนหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น

7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. มีความคิดอิสระ
9. มีความซื่อสัตย์สุจริต

เนื้อหา

หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

- ผู้นำในระดับชุมชน
- ผู้นำในระดับชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายของผู้นำ และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม จากนั้นครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันว่า ผู้นำจะมีหลายระดับ นอกจากจะมีผู้นำในระดับครอบครัวแล้ว ยังมีผู้นำในระดับชุมชนและในระดับชาติอีกด้วย
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงหน้าที่ของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติ
4. นักเรียนช่วยกันทำกิจกรรมดังนี้
 - ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติ แล้วอภิปรายสรุปว่าก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
 - ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำที่ไม่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติ แล้วอภิปรายสรุปถึงผลเสียที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงหน้าที่ของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติ โดยอาศัยแผนภูมิประกอบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป โดยครูใช้คำถามดังนี้
 - ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าชั้น นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะเป็นผู้นำที่ดี
 - เมื่อนักเรียนอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน นักเรียนควรจะทำอย่างไร จึงจะเป็นผู้ตามที่ดี
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงสมุดบันทึก
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง
2. แผนภูมิหน้าที่ของผู้નાในระดับชุมชนและระดับชาติ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจสอบผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. สมชัย ชาวบ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว
2. สายใจ ชาวบ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว
3. รัศมี ชาวบ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว
4. นิคม ชาวบ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว
5. หลอง การโรงของที่ว่าการอำเภอเชียงหมื่น เป็นเพื่อนของสมชัย
6. ชาตรี เจ้าหน้าที่บนที่ว่าการอำเภอเชียงหมื่น
7. สมควร ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว
8. บุญเชิด กำนันตำบลโนนเจริญ
9. วินิจ นายอำเภอเชียงหมื่น
10. วิเชียร ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

สถานการณ์

หมู่บ้านสามเลี้ยว ตั้งอยู่ในตำบลโนนเจริญ อำเภอเชียงหมื่น จังหวัดนครพนม ปัจจุบันมีสมควร เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านสามเลี้ยว บุญเชิด เป็นกำนันตำบลโนนเจริญ วินิจ เป็นนายอำเภอเชียงหมื่น วิเชียร เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม

ที่บ้านของผู้ใหญ่สมควร สมชัยซึ่งเป็นชาวบ้านหมู่บ้านสามเลี้ยวไปถามผู้ใหญ่สมควรเรื่องความคืบหน้าของเงินช่วยเหลือจากทางราชการที่จะให้มาซ่อมแซมบ้านของตนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกพายุพัด ผู้ใหญ่สมควรตอบปฏิเสธที่จะช่วยติดตามเรื่องนี้ให้ สมชัยจึงไปถามเรื่องนี้ที่บ้านกำนันบุญเชิด แต่กำนันบุญเชิดก็ไม่ยอมคุยด้วย โดยบอกว่าจะรีบไปบ่อนการพนัน สมชัยไปที่อำเภอไปพบหลองซึ่งเป็นการโรงของที่ว่าการอำเภอเชียงหมื่น หลองเป็นคนขยันทำงาน มาทำงานตั้งแต่เช้า ไม่เคยกลับก่อนงานเลิก สมชัยไปขอร้องให้หลองช่วยพาไปติดต่อสอบถามเรื่องเงินช่วยเหลือที่ตนจะได้รับ หลองจึงพาไปพบกับชาตรีซึ่งรับผิดชอบในเรื่องนี้ ชาตรีบอกว่า เรื่องของสมชัยเสร็จตั้งนานแล้ว เคยมากบอกเรื่องนี้กับกำนันบุญเชิดแล้ว ชาตรีชมนายอำเภอเชียงหมื่นคนใหม่คือวินิจ

ว่า เป็นคนขยันเอาใจใส่ดูแลงานต่าง ๆ ของอำเภอเป็นอย่างดี ทำให้เรื่องของสมชัยเสร็จเร็ว และนายอำเภอวิจิตรก็มีความเป็นห่วงทุกข์สุขของประชาชนมาก นี่ก็เข้าไปพบผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อปรึกษาหารือเรื่องแก้ปัญหาภัยแล้ง

ที่ห้องของผู้ว่าวิจิตร บนศาลากลางจังหวัดนครพนม นายอำเภอวิจิตรค้นข้อมูลในเรื่อง ความเดือดร้อนของประชาชนในอำเภอเชียงหมื่นที่ประสบภัยแล้งไปมอบให้ผู้ว่าวิจิตร ซึ่งผู้ว่าวิจิตรบอกว่าเรื่องนี้นายกรัฐมนตรีให้ความสนใจมาก และได้สั่งการให้ทุกจังหวัดรวบรวมข้อมูล และรายงานเรื่องนี้ไปยังรัฐบาลโดยด่วน เพื่อที่ทางรัฐบาลจะได้ดำเนินการช่วยเหลือต่อไป แต่ในการช่วยเหลือของทางจังหวัดในขั้นต้นนั้น จะส่งรถบรรทุกน้ำของทางจังหวัดที่มีอยู่ประมาณ 70 คัน ไปยังอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครพนม ซึ่งจะเป็นการช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

ในตอนเย็นวันหนึ่งที่บ้านของผู้ใหญ่สมควร ได้มีการเรียกประชุมชาวบ้าน ผู้ใหญ่สมควรได้นำผ้าห่มซึ่งได้รับจากอำเภอมาแจกให้ชาวบ้าน และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากชาวบ้านคนละ 10 บาท สายใจ ซึ่งเพิ่งย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านแห่งนี้เกิดความสงสัยจึงถามชาวบ้านคนอื่น ๆ ว่าทำไมผู้ใหญ่สมควรต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมด้วย ที่หมู่บ้านเดิมของตนผู้ใหญ่บ้านไม่เคยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสิ่งของที่ได้รับแจกจากอำเภอเลย รัศมีบอกว่าผู้ใหญ่บ้านคนนี้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมทุกครั้งที่นำสิ่งของที่ได้รับจากอำเภอหรือจากที่อื่น ๆ มาแจกให้ชาวบ้าน เคยสอบถามชาวบ้านที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียง เขาก็ได้รับแจกเหมือนกันแต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม นิคมกล่าวว่าเคยมีคนนำเรื่องดังกล่าวไปบอกกำนันให้ทราบแล้ว แต่กำนันก็ไม่สนใจ กลับไปสนใจแต่เรื่องการเปิดบ่อนการพนันซึ่งกำนันมีหุ้นส่วนอยู่ด้วย สายใจจึงชวนชาวบ้านคนอื่น ๆ ร่วมกันหาวิธีการแก้ไขปัญหาผู้ใหญ่สมควร และกำนันบุญเชิดขาดคุณสมบัติที่ดีของการเป็นผู้นำ

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. วิธีการแก้ปัญหของสายใจและชาวบ้านอื่น ๆ เป็นอย่างไร ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ และมีวิธีการอื่นที่ดีกว่านี้หรือไม่ อย่างไร
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน จากสถานการณ์เรื่องนี้ การกระทำใดที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 6

เรื่อง การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองในระดับท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐได้กระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนแต่ละท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. บอกความหมายและลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกต้อง
2. อธิบายลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้
3. บอกองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การของเทศบาลได้
4. บอกอำนาจหน้าที่ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้
5. บอกหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่าง เต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และ มีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. วิชาชีพของตนอย่างเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. วิชาชีพและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. การมีความคิดอิสระ

เนื้อหา

การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

- ความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาล

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. นักเรียนดูภาพโปรสเตอร์หาเสียงและแผ่นลิขของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด แล้วสนทนากับนักเรียนว่า การสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเป็นรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นแบบหนึ่งที่ทางราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง จากนั้นครูนำแผนภูมิแสดงการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้นักเรียนดู แล้วชี้ให้เห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล ก็เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต

พฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นดำเนินการกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายและลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล หน้าที่ของประชาชน ที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงความหมายและลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปราย
2. แผนภูมิความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล
3. ภาพโปสเตอร์หาเสียงและภาพแผ่นลิขผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด
4. แผนภูมิแสดงการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ประธานสภาจังหวัดสุพรรณบุรี
3. สมาชิกสภาจังหวัดสุพรรณบุรี (9 คน)
4. อำมาตย์ ประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี
5. วิศวกร เพื่อนของอำมาตย์
6. นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางแก้ว
7. ประธานสภาเทศบาลตำบลบางแก้ว
8. สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบางแก้ว (9 คน)

สถานการณ์

ที่ห้องประชุมเทศบาลตำบลบางแก้ว มีการประชุมสมาชิกสภาเทศบาล มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี ประธานสภาเทศบาล และสมาชิกสภาเทศบาล โดยมีประธานสภาเทศบาลเป็นประธานในการประชุม หลังจากเปิดการประชุมแล้ว ประธานสภาเทศบาลได้ให้นายกเทศมนตรีแถลงผลงานที่ผ่านมาของเทศบาล หลังจากนั้น เสนาะ สมาชิกสภาเทศบาล ได้อภิปรายว่า ประชาชนในซอยบึงประภา ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล ได้รับความเดือดร้อนจากการที่พนักงานเก็บขยะของเทศบาลไม่ค่อยไปเก็บขยะ ขอให้นายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีไปดำเนินการแก้ไขในเรื่องนี้ให้ด้วย ก่อนจะปิดการประชุม ประธานสภาเทศบาลได้แจ้งให้สมาชิกสภาเทศบาลทราบว่า ในการประชุมครั้งต่อไปจะมีการพิจารณาร่างงบประมาณของเทศบาล

ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี มีการประชุมสภาจังหวัด มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานสภาจังหวัด และสมาชิกสภาจังหวัด โดยมีประธานสภาจังหวัดเป็นประธานในการประชุม พรหม สมาชิกสภาจังหวัดจากอำเภออานนอก ได้ตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัดในเรื่องพริก ซึ่งเป็นพืชหลักของเกษตรกรในอำเภออานนอก มีราคาตกต่ำมากในปีที่แล้ว ในปีนี้ทางจังหวัดได้เตรียมการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกพริกไว้อย่างไร

บ้าง ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตอบกระทู้ว่า ทางจังหวัดได้จัดเตรียมงบประมาณจำนวน 5 ล้านบาท สำหรับการพยุหราคาพริกให้สูงขึ้น และสนับสนุนให้อำเภอด่านนอกจัดงานวันพริกขึ้น ซึ่งคาดว่าจะมีพ่อค้าและประชาชนไปเที่ยวและซื้อพริกเป็นจำนวนมาก ชลอ สมาชิกสภาจังหวัดจากอำเภอเมืองได้อภิปรายว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดครั้งที่ผ่านมามีประชาชนออกมาเลือกตั้งน้อยมาก ดังนั้นการเลือกตั้งซ่อมที่จะมีขึ้นในเดือนหน้านี้ ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งออกมาเลือกตั้งให้มาก ๆ

ในวันเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาจังหวัด ขณะที่อานวยกำลังฟังรายการวิทยุเชิญชวนให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง วิจิตร เพื่อนของอานวย ก็มาชวนอานวยไปเที่ยวงานช้างที่จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งอานวยไม่เคยไปเที่ยวมาก่อนและวันนี้เป็นวันสุดท้ายของงาน อานวยต้องตัดสินใจว่าจะออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งหรือไปเที่ยวกับวิจิตร

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. อานวยตัดสินใจอย่างไร ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กับเทศบาล มีลักษณะองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 7

เรื่อง การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองในระดับท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐได้กระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนแต่ละท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. อธิบายลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
2. บอกองค์ประกอบของคณะกรรมการสุขาภิบาล และคณะกรรมการสภาตำบลได้
3. บอกอำนาจหน้าที่ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
4. บอกหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
5. เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการปกครองในระดับท้องถิ่นได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่าง เต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. ใช้สิทธิของตนอย่าง เต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น

7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. มีความคิดอิสระ
9. มีความซื่อสัตย์สุจริต
10. รู้จักฟังตนเอง

เนื้อหา

การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

- สุขาภิบาล
- สภาตำบล

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ

2. ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วชี้ให้เห็นว่า นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลแล้ว สุขาภิบาล และการปกครองรูปแบบพิเศษอื่น ๆ คือ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา จัดว่าเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดคือ สภาตำบล

3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ คร่อมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง

4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ เลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง

2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาทสมมติ
3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล และสภาตำบล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบล แนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการปกครองในระดับท้องถิ่น

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล และสภาตำบล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบล โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปราย

2. แผนภูมิลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล และสภาตำบลหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบล
3. กรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการปกครองส่วนท้องถิ่น

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. นายอำเภอไผ่แดง
2. ปลัดสุขาภิบาลไผ่แดง
3. กำนันตำบลไผ่แดง
4. ประชาชนในเขตสุขาภิบาลไผ่แดงที่เป็นคณะกรรมการสุขาภิบาล (9 คน)
5. กำนันตำบลหนองไผ่
6. ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลหนองไผ่ (4 คน)
7. แพทย์ประจำตำบลหนองไผ่
8. พัฒนาการที่เป็นคณะกรรมการสภาตำบล
9. ครูวิโรจน์ ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลหนองไผ่
10. ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลหนองไผ่ หมู่บ้านละ 1 คน (4 คน)

สถานการณ์

ตำบลหนองไผ่เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอไผ่แดง ที่สภาตำบลหนองไผ่มีการประชุมคณะกรรมการสภาตำบล ซึ่งประกอบด้วย กำนันตำบลหนองไผ่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลหนองไผ่ แพทย์ประจำตำบลหนองไผ่ พัฒนาการ ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลหนองไผ่หมู่บ้านละ 1 คน และครูวิโรจน์ ซึ่งเป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลหนองไผ่ กำนันตำบลหนองไผ่ ซึ่งเป็นประธานสภาตำบล ได้แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของทางราชการ แล้วเสนอโครงการงานพัฒนาตำบลให้คณะกรรมการสภาตำบลพิจารณา ซึ่งที่ประชุมให้ความเห็นชอบ หลังจากนั้นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ได้ขออภิปรายในเรื่องความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคคนหมู่บ้านของตน และผู้ใหญ่บ้านคนอื่น ๆ ก็อภิปรายว่าหมู่บ้านของตนเองก็ประสบปัญหานี้เช่นกัน ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญที่ต้องรีบเร่งแก้ไข กำนันตำบลหนองไผ่ให้ที่ประชุมแสดงความเห็นถึงวิธีการแก้ปัญหานี้ พัฒนาการเสนอว่า ที่ตำบลโคกไผ่ ซึ่งตั้งอยู่ติดกับตำบลหนองไผ่ มีสระน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ ยังมีน้ำอยู่เต็มสระควรจะขอยืมมรดกทุกน้ำของสุขาภิบาล

ไฟแดงบรรทุกน้ำจากสระมาให้ชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วย กำนันตำบลหนองไผ่จึงให้ครูวิจารณ์รับพาหนังสือถึงสุขาภิบาลไฟแดงเพื่อขอยืมรถบรรทุกน้ำ

ที่สุขาภิบาลไฟแดง มีการประชุมคณะกรรมการสุขาภิบาลไฟแดง ซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอไฟแดง ปลัดสุขาภิบาลไฟแดง กำนันตำบลไฟแดง และประชาชนในเขตสุขาภิบาลไฟแดง ที่ได้รับการเลือกตั้งจำนวน 9 คน นายอำเภอไฟแดง ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการสุขาภิบาล ได้แจ้งผลการดำเนินงานของสุขาภิบาลที่ผ่านมา แล้วนำเรื่องที่สภาตำบลหนองไผ่ขอยืมรถบรรทุกน้ำของสุขาภิบาลไฟแดงให้ที่ประชุมได้พิจารณา บริษัท ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง ได้ให้ความเห็นว่า ควรให้ยืมรถบรรทุกน้ำได้เพราะเห็นว่าที่ตำบลหนองไผ่ขาดแคลนน้ำมาก แต่มานพ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งอีกคนหนึ่ง ได้ให้ความเห็นว่า รถบรรทุกน้ำของสุขาภิบาลไฟแดงมีเพียงคันเดียว และประชาชนในเขตสุขาภิบาลไฟแดงก็ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเช่นกัน ถ้าให้สภาตำบลหนองไผ่ยืมรถบรรทุกน้ำไป ก็จะทำให้ไม่มีรถบรรทุกน้ำไว้บริการให้ประชาชนในเขตสุขาภิบาล ซึ่งนายอำเภอไฟแดงและคณะกรรมการสุขาภิบาลไฟแดงทุกคนจะต้องตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไรในเรื่องนี้

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. คณะกรรมการสุขาภิบาลไฟแดงตัดสินใจอย่างไรในเรื่องที่สภาตำบลหนองไผ่จะขอยืมรถบรรทุกน้ำ ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาลกับสภาตำบล มีลักษณะ องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 8

เรื่อง การปกครองประเทศ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของประเทศ

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจนี้เป็นของประชาชน และตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทุกคน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. อธิบายความหมายของรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้
2. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตยได้

ด้านบุคลิกภาพประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบบนหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. รับผิดชอบต่อตนเองเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. เคารพในกติกาของสังคม
9. มีความคิดอิสระ

10. มีความซื่อสัตย์สุจริต
11. รู้จักพึ่งตนเอง
12. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เนื้อหา

การปกครองประเทศ

- รัฐธรรมนูญ
- ความหมายของอำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูสนทนากับนักเรียนว่า ในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้บ้านเมืองมีความสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง แต่กฎหมายทุกฉบับที่ประกาศใช้จะขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ จากนั้นให้นักเรียนดูภาพประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แล้วสนทนากับนักเรียนว่า ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎรเข้าไปเป็นตัวแทนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ออกกฎหมาย บริหารราชการแผ่นดิน ร้องทุกข์ต่าง ๆ แทนประชาชน เป็นต้น
3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่งเกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นดำเนินการ

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย โดยใช้แผนภูมิประกอบ
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปรายของกรณีตัวอย่าง

2. แผนภูมิความหมายของรัฐธรรมนุญ สารสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนุญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

3. รูปภาพประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. พจน์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. คุณ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. พ่อของพจน์
4. แม่ของพจน์
5. ครูผ่องใส
6. ประจักษ์ เพื่อนของพ่อพจน์
7. มานพ ลูกน้องของสมพงษ์ ผู้ลงสมัครเข้ารับเลือกตั้ง หมายเลข 1
8. วันทนา ผู้ลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หมายเลข 2

สถานการณ์

พจน์กับคุณเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขณะที่เดินทางไปโรงเรียนในตอนเช้า ระหว่างทางเห็นโบสเตอร์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงสนทนากันว่า เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำไม แล้วตั้งใจว่าเมื่อถึงโรงเรียนจะถามครูในเรื่องนี้

ที่โรงเรียน พจน์กับคุณถามครูผ่องใสเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า ใครกำหนดให้มีการเลือกตั้ง แล้วเลือกตั้งไปเพื่ออะไร ครูผ่องใสบอกกับนักเรียนว่า ในสังคมที่มีคนอยู่รวมกันมาก ๆ วิธีที่จะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยคือการมีกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับที่จะเป็นแกนกลางสำหรับให้ทุกคนปฏิบัติตาม ซึ่งเราเรียกว่ากฎหมาย สำหรับกฎหมายสูงสุดซึ่งใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ เราเรียกว่า รัฐธรรมนูญ กฎหมายทุกลบที่ประกาศใช้จะขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ อำนาจนี้เป็นของประชาชน และให้ประชาชนเลือกตัวแทนซึ่งก็คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทุกคน และในเดือนหน้านี้ก็จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ สำหรับจังหวัดของเรามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 1 คน แต่มีผู้ลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง 2 คน คือ หมายเลข 1 สมพงษ์ และหมายเลข 2 วันทนา

ในตอนเย็นที่บ้านของพจน์ ประจักษ์ซึ่งเป็นเพื่อนกับพ่อของพจน์ได้พาชายแปลกหน้ามาหา แล้วแนะนำว่า ชื่อมานพ เป็นลูกน้องของสมพงษ์ มานพบอกพ่อกับแม่ของพจน์ว่า สมพงษ์ เป็น นักธุรกิจอยู่ที่กรุงเทพฯ มีชื่อเสียงและรู้จักกันดีทั่วประเทศ ไม่ค่อยมีเวลาว่างจึง ไม่ได้มาหาเลี้ยง ค่ายตนเอง แต่ได้ฝากเงินมาให้ 500 บาท และสิ่งของเครื่องใช้อีกจำนวนหนึ่ง ประจักษ์ได้ ค่อยๆยื่นคำขอให้พ่อกับแม่ของพจน์รับไว้ ถ้าไม่รับก็จะ ไม่ยอมกลับ พ่อกับแม่ของพจน์จึงยอมรับไว้ เมื่อ สมพงษ์กับมานพกลับไปได้สักครู่หนึ่ง วันทนาก็มาหาพ่อกับแม่ของพจน์ที่บ้าน พ่อกับแม่ของพจน์รู้จัก วันทนาก่อนหน้านี้แล้ว เพราะวันทนาเป็นคนในท้องถิ่นนี้ มีพ่อแม่เป็นชาวนา จบการศึกษาระดับ บริญญาตรี ชอบคลุกคลีและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชาวบ้านอยู่เป็นประจำ วันทนาสนทนากับพ่อและ แม่ของพจน์เรื่องการขายข้าวไม่ได้ราคา แล้วรับปากว่าจะหาทางช่วยเหลือ

หลังจากวันทนากลับแล้ว พจน์ได้ถามพ่อกับแม่ว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งนี้จะ เลือกใคร ซึ่งพ่อกับแม่ของพจน์จะต้องตัดสินใจว่าจะ เลือกใคร

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. พ่อกับแม่ของพจน์ตัดสินใจเลือกใคร เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในความคิดเห็น ของกลุ่มนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะ เหตุใด
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน รัฐธรรมนูญคืออะไร และอำนาจอธิปไตย คือ อะไร

แผนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (กลุ่มทดลอง)

แผนที่ 9

เรื่อง การปกครองประเทศ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจนี้เป็นของประชาชน และตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทุกคน อำนาจอธิปไตย ประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ด้านเนื้อหา

1. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้
2. เสนอแนวทางแก้ปัญหาอันเกิดจากการปกครองประเทศได้

ด้านบุคลิกลักษณะประชาธิปไตย

1. ปฏิบัติตนตามบทบาทที่ได้รับและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่
2. ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ได้และมีความสามัคคีกันภายในกลุ่ม
3. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของคนส่วนใหญ่มาก
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าพูดแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
5. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
6. รับผิดชอบต่อตนเองเต็มที่ แต่ก็คำนึงถึงผู้อื่น
7. ใช้เหตุผลและทักษะของกระบวนการประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา
8. เคารพในกติกาของสังคม
9. การกล้ารับผิดชอบ

10. มีความคิดอิสระ
11. มีความซื่อสัตย์สุจริต
12. มีความเสียสละ
13. สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เนื้อหา

การปกครองประเทศ

- ส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นเตรียมการ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ
2. ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายของอำนาจอธิปไตย จากนั้นครูให้นักเรียนดูภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล แล้วสนทนากับนักเรียนว่า ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎร เข้าไปเป็นตัวแทนประชาชนทุกคนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งจะประกอบด้วยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทั้งสามอำนาจนี้มีความสัมพันธ์กันแบ่งแยกไม่ได้โดยเด็ดขาด ผู้แทนราษฎรจะใช้อำนาจอธิปไตยโดยการทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายเพื่อให้คนในประเทศได้ปฏิบัติตาม และให้ศาลได้ใช้ตัดสินคดีความต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งยังได้รับแต่งตั้ง เป็นคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ

3. ครูและนักเรียนร่วมกันเลือกผู้ที่จะแสดงบทบาทสมมติ ครูมอบแผ่นคำสั่ง เกี่ยวกับบทบาทให้แก่ผู้แสดงแต่ละคน เมื่อนักเรียนรับบทบาทที่ตนจะแสดงไปแล้ว ต้องศึกษาบทบาทนั้นโดยละเอียดพร้อมฝึกซ้อมบทบาทของตนก่อนแสดง

4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ สมาชิกภายในกลุ่มที่ไม่ได้รับมอบหมายให้แสดงบทบาทสมมติ ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมผู้แสดงบทบาท

ขั้นดำเนินการ

1. ครูเสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหา โดยเล่าเหตุการณ์จากกรณีตัวอย่างให้นักเรียนฟัง
2. ผู้แสดงบทบาทแต่ละคนแนะนำตนเองว่าสวมบทบาทของใคร แล้วเริ่มแสดงบทบาท

สมมติ

3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม สังเกตบทบาทและพฤติกรรมของผู้แสดง

ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายปัญหาจากการสังเกตบทบาทการแสดงของเพื่อน แล้วสรุปเป็นผลการตัดสินใจของกลุ่ม และส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
2. ครูและนักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายปัญหาจากสถานการณ์จำลองอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุป แล้วโยงสถานการณ์เข้าสู่เนื้อหา
3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
4. ครูยกตัวอย่างปัญหาอันเกิดจากการปกครองประเทศ แล้วนักเรียนช่วยกันเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติและความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. แผ่นสถานการณ์จำลอง แผ่นกำหนดบทบาทของบุคคล แผ่นคำสั่งสำหรับผู้แสดงบทบาท แผ่นแนะนำสำหรับผู้สังเกตบทบาท และแบบบันทึกพฤติกรรมผู้แสดงบทบาทและสรุปผลการอภิปราย
2. แผนภูมิความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
3. รูปภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล
4. กราฟตัวอย่างซึ่งเป็นปัญหาอันเกิดจากการปกครองประเทศ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

กรณีตัวอย่าง

บุคคลในสถานการณ์

1. ประชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายกรัฐมนตรีและหัวหน้าพรรค
ประชาชนชาติ
2. สมาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาชนชาติ เป็นประธาน
สภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา
3. ประไพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นหัวหน้าพรรคสยามก้าวหน้า
4. ดิลก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคสยามก้าวหน้า
5. รุ่งนภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาชนชาติ
6. วิจิต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคสยามก้าวหน้า
7. สมพร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคพลังประชาชน
8. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาชนชาติ (7 คน)
9. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคสยามก้าวหน้า (4 คน)
10. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคพลังประชาชน (1 คน)
11. รัฐมนตรี
12. ภรรยารัฐมนตรี
13. ลูกชายรัฐมนตรี
14. ตำรวจ
15. ผู้พิพากษา

สถานการณ์

ที่รัฐสภา ในวันแรกที่มีการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมพรเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่มีอายุมากที่สุด จึงเป็นประธานในการประชุมเพื่อเลือกตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร รุ่งนภา
เสนอชื่อสมาน วิจิต เสนอชื่อดิลก ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่เห็นด้วยให้สมานเป็น
ประธานสภาผู้แทนราษฎร และตามรัฐธรรมนูญก็จะได้เป็นประธานรัฐสภาด้วย ต่อมาสมานได้

ประกาศว่าตนเองเป็นประธานรัฐสภา จะเป็นผู้เสนอชื่อผู้เป็นนายกรัฐมนตรีให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง ดังนั้นขอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมเป็นนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรี ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนมากที่สุด จะเป็นผู้ที่ประธานรัฐสภาเสนอให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี รุ่งนภา เสนอชื่อประชา วิจิต เสนอชื่อประไพ ประชาเป็นผู้ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสนับสนุนมากที่สุด จึงได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ประชาแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีร่วมในการปกครองประเทศตามขอบเขตของกฎหมาย และได้ประกาศนโยบายที่จะใช้ในการปกครองประเทศให้สมาชิกรัฐสภาทราบ และบริหารประเทศตามนโยบายดังกล่าว สัปดาห์ต่อมา มีการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณากฎหมายการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายกันอย่างกว้างขวาง

ที่บ้านของรัฐมนตรีทรงเดช ศำรวจเข้าไปจับกุมลูกชายรัฐมนตรีทรงเดชในข้อหาทำร้ายร่างกายผู้อื่น ภรรยาของรัฐมนตรีทรงเดชซึ่งเป็นญาติกับประชา และรัฐมนตรีทรงเดชได้ไปขอให้ประชาช่วยเหลือลูกชายของตน แต่ประชาบอกว่าไม่สามารถช่วยเหลือได้ เพราะอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นของศาล ถึงแม้ตนเองจะเป็นนายกรัฐมนตรีก็ไม่มีอำนาจไปสั่งการกับศาลได้ ศาลสามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้โดยอิสระ ที่ศาล ผู้พิพากษาคัดสินลงโทษลูกชายรัฐมนตรีทรงเดช ให้จำคุก 2 ปี

ต่อมาประชาทราบว่า รัฐมนตรีทรงเดชทุจริต ซึ่งประชาจะต้องดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้

ประเด็นสำหรับอภิปราย

1. จากการที่รัฐมนตรีทรงเดชทุจริต การดำเนินการแก้ปัญหของประชา ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่ และมีวิธีการอื่นอีกหรือไม่ อย่างไร
2. ในความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียน ใครเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ และใช้อย่างไร

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 1

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ในระดับวินัย มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้
2. บอกลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยได้

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- ความหมายของประชาธิปไตย
- ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะว่าอาจมีปัญหาก่อเกิดขึ้น จึงทำให้นแต่ละสังคมต้องมีวิธีการและหลักการในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงการปกครองของประเทศต่างๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบอื่น ๆ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของประชาธิปไตย และการปกครองระบอบประชาธิปไตย
3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย และยกตัวอย่างการกระทำหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย กลุ่มละ 2 ตัวอย่าง แล้วส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น
4. ครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย และลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้ง เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย
2. แผนภูมิความหมายของประชาธิปไตย การปกครองระบอบประชาธิปไตย และลักษณะที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 2

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ในระดับวินัย มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายของสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการรู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
3. อธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
4. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาอันเกิดจากการไม่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้
5. ปฏิบัติตนให้เป็นคนที่รู้จักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาคได้

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- สิทธิ
- หน้าที่
- เสรีภาพ
- ความเสมอภาค

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมและในโรงเรียนอย่างสงบสุขนั้น ทุกคนจะต้องรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ที่ตนเองมีอยู่ การที่คนเรารู้จักปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค ถือว่าเป็นคุณลักษณะของคนที่มีความเป็นประชาธิปไตย

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
2. ครูให้นักเรียนศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่แสดงถึงการปฏิบัติตามหลักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค และให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการปฏิบัติตามหลักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค จากนั้นร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ ตามหัวข้อดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามสิทธิ
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่
 - กลุ่มที่ 3 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามหลักเสรีภาพ
 - กลุ่มที่ 4 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามหลักความเสมอภาค
 แล้วแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายสรุปว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
4. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น
5. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและความสำคัญของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปหลักการเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค ที่นักเรียน ครู ภารโรง แม่ค้า สมควรปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในโรงเรียน
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
4. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ขว้างจากหนังสือพิมพ์ที่แสดงถึงการปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการไม่ปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาค
2. แผนภูมิความหมายและความสำคัญของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบภาคี (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 3

เรื่อง ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค อยู่ใญ่ระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นในฐานะพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ ได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ ได้
3. อธิบายถึงความสำคัญของการเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ ได้
4. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหา อันเกิดจากความไม่รับผิดชอบ ความไม่มีระเบียบวินัย และการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ ได้
5. ปฏิบัติตนให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ ได้

เนื้อหา

ลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย

- ความรับผิดชอบ

- ระเบียบวินัย
- การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ เป็นลักษณะที่สำคัญของความเป็นประชาธิปไตย อีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากการที่ต้องปฏิบัติตามหลักสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ และความเสมอภาค

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ
2. นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับการแสดงถึงความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ จำนวน 6 ภาพ แล้วช่วยกันจัดหมวดหมู่ของภาพว่า ภาพใดแสดงถึงความรับผิดชอบ ภาพใดแสดงถึงความมีระเบียบวินัย และภาพใดแสดงถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ
3. ครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญของการเป็นคนมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ
4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 8 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ ตามหัวข้อดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการขาดความรับผิดชอบ
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการขาดระเบียบวินัย
 - กลุ่มที่ 3 ศึกษาข่าวเกี่ยวกับการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

แล้วแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายสรุปว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

5. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

6. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

7. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงขั้นตอนการเลือกตั้งหัวหน้าชั้น และประธาน

นักเรียนที่ผ่านมา เพื่อปลูกฝังความเข้าใจพื้นฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นให้เห็นว่าการยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่เป็นหลักการของประชาธิปไตย

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปว่า นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่ออยู่ในโรงเรียน จึงจะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย และยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก

4. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพเกี่ยวกับการแสดงถึงความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบ การขาดระเบียบวินัย และการไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

3. แผนภูมิความหมายและความสำคัญของความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และการยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจสอบผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 4

เรื่อง หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การมีผู้นำที่มีความสามารถและมีความเป็นประชาธิปไตย จะทำให้ครอบครัว ชุมชน และรัฐมีความสุขและเจริญก้าวหน้า

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายของผู้นำได้
2. บอกหน้าที่ที่สำคัญของผู้นำในระดับครอบครัวได้
3. บอกคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามได้
4. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับครอบครัวได้
5. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้นำในระดับครอบครัวได้

เนื้อหา

หน้าที่และ คุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

- ความหมายของผู้นำ
- ผู้นำในระดับครอบครัว

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันว่า ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น จะต้องมีผู้นำเพื่อทำหน้าที่ในการตัดสินใจ และปกครองดูแลให้สมาชิกทำงานร่วมกัน

2. ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันต่อไปว่า ผู้นำกลุ่มของนักเรียนเป็นใคร มีวิธีการและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เป็นผู้นำอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงกรอบคร่าวๆของนักเรียนว่ามีใครเป็นผู้นำ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำในระดับ

กรอบคร่าว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 12 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดสถานการณ์ของเรื่องและบทบาทของสมาชิกที่จะแสดงกันเองดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำและการมีคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามในระดับกรอบคร่าว

กลุ่มที่ 2 แสดงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำและการมีคุณสมบัติที่ไม่ดีของผู้นำและผู้ตามในระดับกรอบคร่าว

4. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจบแล้ว ร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- การมีผู้นำที่ดีในระดับกรอบคร่าวก่อให้เกิดผลดีอย่างไร
- การมีผู้นำที่ไม่ดีในระดับกรอบคร่าวก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร เราจะหาทางแก้

ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

5. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

6. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำในระดับกรอบคร่าว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม โดยใช้แผนภูมิประกอบ

2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก

3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

แผนภูมิความหมายของผู้นำ หน้าที่ของผู้นำในระดับครอบครัว และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำ และผู้ตาม

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากเนื้อเรื่องในการแสดงบทบาทสมมติ และการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 5

เรื่อง หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การปกครองทุกระดับต้องมีผู้นำเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ การมีผู้นำที่มีความสามารถและมีความเป็นประชาธิปไตย จะทำให้ครอบครัว ชุมชน และรัฐมีความสงบสุขและเจริญก้าวหน้า

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกชื่อ ตำแหน่ง และหน้าที่ที่สำคัญของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติได้
2. ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติได้
3. อภิปรายและสรุปวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติได้
4. ปฏิบัติตนในฐานะ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

เนื้อหา

หน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

- ผู้นำในระดับชุมชน
- ผู้นำในระดับชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายของผู้นำ และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม

2. ครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันว่า ผู้นำจะมีหลายระดับ นอกจากจะมีผู้นำในระดับครอบครัวแล้ว ยังมีผู้นำในระดับชุมชนและในระดับชาติอีกด้วย

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนดูภาพผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติกำลังปฏิบัติหน้าที่ แล้วให้นักเรียนยกตัวอย่างชื่อและตำแหน่งของผู้นำในระดับชุมชนและระดับประเทศที่นักเรียนรู้จักคนละ 1 ชื่อ

2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงหน้าที่ของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติ

3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 12 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยแต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดสถานการณ์ของเรื่องและบทบาทของสมาชิกที่จะแสดงกันเองดังนี้

กลุ่มที่ 1 แสดงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำและการมีคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตามในระดับชุมชนและระดับชาติ

กลุ่มที่ 2 แสดงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำและการมีคุณสมบัติที่ไม่ดีของผู้นำและผู้ตามในระดับชุมชนและระดับชาติ

4. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติจบแล้ว ร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- การมีผู้นำที่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติ ก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไร

- การมีผู้นำที่ไม่ดีในระดับชุมชนและระดับชาติ ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร เราจะหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างไร

5. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

6. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงหน้าที่ของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติ โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุป โดยครูใช้คำถามดังนี้
 - ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าชั้น นักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะเป็นผู้นำที่ดี
 - เมื่อนักเรียนอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียน นักเรียนควรจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะเป็นผู้นำที่ดี
3. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
4. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมติ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติกำลังปฏิบัติหน้าที่
2. แผนภูมิหน้าที่ของผู้นำในระดับชุมชนและระดับชาติ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจสอบผลงานจากเนื้อเรื่องในการแสดงบทบาทสมมติ และการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 6

เรื่อง การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

เวลา 3 คาบ

ความคิ่ควบยอค

การปกครองในระดับท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐได้กระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนแต่ละท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองตนเองตามระบอบ ประชาธิปไตย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. บอกความหมายและลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกต้อง
2. อธิบายลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้
3. บอกองค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรของ เทศบาลได้
4. บอกอำนาจหน้าที่ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้
5. บอกหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลได้

เนื้อหา

การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

- ความหมายและลักษณะ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนดูภาพโปสเตอร์หาเสียงและภาพแผ่นลิขของผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัด แล้วสนทนากับนักเรียนว่า การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดเป็นรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นแบบหนึ่งที่ทางราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง
2. ครูนำแผนภูมิแสดงการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้นักเรียนดู แล้วชี้ให้เห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาล ก็เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 8 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - ลักษณะของการปกครองในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - องค์ประกอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - หน้าที่ของประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด

กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของเทศบาล แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

- ลักษณะของการปกครองในรูปของ เทศบาล
- องค์การของ เทศบาล
- หน้าที่ของ เทศบาล
- หน้าที่ของประชาชนในเขตเทศบาลที่ต้องปฏิบัติต่อเทศบาล

2. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น

3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ เทศบาล โดยใช้แผนภูมิประกอบ

2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก

3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาล
2. ภาพโปสเตอร์หาเสียงและภาพแผ่นปลิวผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด
3. แผนภูมิแสดงการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
4. แผนภูมิความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาล

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 7

เรื่อง การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

เวลา 3 คาบ

ความสำคัญ

การปกครองในระดับท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐได้กระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนแต่ละท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
2. บอกองค์ประกอบของคณะกรรมการสุขาภิบาล และคณะกรรมการสภาตำบลได้
3. บอกอำนาจหน้าที่ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
4. บอกหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบลได้
5. เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดจากการปกครองในระดับท้องถิ่นได้

เนื้อหา

การปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น

- สุขาภิบาล
- สภาตำบล

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วชี้ให้เห็นว่า นอกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ เทศบาลแล้ว สุขาภิบาล และการปกครองรูปแบบพิเศษอื่น ๆ คือ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา จัดว่าเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดคือ สภาตำบล

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ เลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้า ตามหัวข้อต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 และ 2 ศึกษาเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปของสุขาภิบาลแล้ว ร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อดังนี้

- ลักษณะของการปกครองในรูปของสุขาภิบาล
- คณะกรรมการสุขาภิบาล
- หน้าที่ของสุขาภิบาล
- หน้าที่ของประชาชนในเขตสุขาภิบาลที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล

กลุ่มที่ 3 และ 4 ศึกษาเรื่องสภาตำบล แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อดังนี้

- จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสภาตำบล
- ลักษณะของการปกครองในรูปของสภาตำบล
- คณะกรรมการสภาตำบล
- หน้าที่ของสภาตำบล
- การควบคุมสภาตำบล

2. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา รายงานหน้าชั้น

3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาปัญหาที่เกิดจากการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของนักเรียนหรือปัญหาที่พบจากข่าวหนังสือพิมพ์ หรือวารสาร และศึกษาถึงสาเหตุ

ของปัญหาและ เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา แล้วส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล และสภาตำบล หน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบล โดยใช้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสุขาภิบาล และสภาตำบล
2. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสาร เกี่ยวกับปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แผนภูมิลักษณะ องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของสุขาภิบาล และสภาตำบลหน้าที่ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติต่อสุขาภิบาล และสภาตำบล

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 8

เรื่อง การปกครองประเทศ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของประเทศ

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจนี้เป็นของประชาชน และตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทุกคน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายความหมายของรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญได้
2. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตยได้

เนื้อหา

การปกครองประเทศ

- รัฐธรรมนูญ
- ความหมายของอำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า ในการอยู่ร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้บ้านเมืองมีความสุขและ เป็นระเบียบเรียบร้อยทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง แต่กฎหมายทุกฉบับที่ประกาศใช้จะขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้

2. ครูให้นักเรียนดูภาพประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร แล้วสนทนากับนักเรียนว่า ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะ เลือกผู้แทนราษฎร เข้าไปเป็นตัวแทนในเรื่องต่าง ๆ เช่น ออกกฎหมาย บริหารราชการแผ่นดิน ร้องทุกข์ต่าง ๆ แทนประชาชน เป็นต้น

ขั้นสอน

1. ครูเล่าให้นักเรียนฟังถึงความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ
2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และความหมายของอำนาจอธิปไตย แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - ความหมายของรัฐธรรมนูญ
 - สาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ
 - ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย
3. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว
5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อให้เตรียมรูปภาพ กระดาษ สี กรรไกร มีด กาว สำหรับจัดป้ายนิเทศในการเรียนครั้งต่อไป
 - กลุ่มที่ 1 เรื่องลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย
 - กลุ่มที่ 2 เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้นำและผู้ตาม
 - กลุ่มที่ 3 เรื่องการปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น
 - กลุ่มที่ 4 เรื่องการปกครองประเทศ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึง ความหมายของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย โดยใช้แผนภูมิประกอบ

2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และความหมายของอำนาจอธิปไตย
2. รูปภาพประชาชนไปลงคะแนนเสียง เลือกตั้งผู้แทนราษฎร
3. แผนภูมิความหมายของรัฐธรรมนูญ สาระสำคัญที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ความหมายของอำนาจอธิปไตย และผู้ใช้อำนาจอธิปไตย

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงาน

แผนการสอนแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

แผนที่ 9

เรื่อง การปกครองประเทศ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของประเทศ

อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจนี้เป็นของประชาชน และตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทุกคน อำนาจอธิปไตย ประกอบด้วย อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายความหมายของอำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้
2. เสนอแนวทางแก้ปัญหาอันเกิดจากการปกครองประเทศได้

เนื้อหา

การปกครองประเทศ

- ส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูทบทวนเกี่ยวกับความหมายของอำนาจอธิปไตย
2. ครูให้นักเรียนดูภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล แล้วสนทนา

กับนักเรียนว่า ประชาชนจะเลือกผู้แทนราษฎร เข้าไปเป็นตัวแทนประชาชนทุกคนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งจะประกอบด้วยอำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทั้งสามอำนาจนี้

มีความสัมพันธ์กันแบ่งแยกไม่ได้โดยเด็ดขาด ผู้แทนราษฎรจะใช้อำนาจอธิปไตยโดยการทำหน้าที่ในการร่างกฎหมายเพื่อให้คนในประเทศได้ปฏิบัติตาม และให้ศาลได้ใช้ตัดสินคดีความต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งยังได้รับแต่งตั้งเป็นคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่บริหารประเทศ

ชั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และ เลขานุการ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเอกสารเกี่ยวกับส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย แล้วร่วมกันอภิปรายสรุปถึงความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
2. เมื่อนักเรียนร่วมกันอภิปรายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา รายงานหน้าชั้นเรียน
3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง เช่น การมี พทติการใต้ทุจริต หรือแสวงหาผลประโยชน์ของรัฐมนตรีบางราย ปัญหาการขัดแย้งทางการเมือง จากนั้นให้แต่ละกลุ่มเสนอแนวทางแก้ไข แล้วส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
4. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมจากที่นักเรียนรายงานมาแล้ว
5. แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ให้จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้
 - กลุ่มที่ 1 เรื่องลักษณะทั่วไปของประชาธิปไตย
 - กลุ่มที่ 2 เรื่องหน้าที่และคุณสมบัติที่ดีของผู้มีอำนาจและผู้ตาม
 - กลุ่มที่ 3 เรื่องการปกครองของชุมชนและรัฐในระดับท้องถิ่น
 - กลุ่มที่ 4 เรื่องการปกครองประเทศ

ขั้นสรุปบทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และ อำนาจตุลาการ โดยชี้แผนภูมิประกอบ
2. นักเรียนจดข้อสรุปลงในสมุดบันทึก
3. ครูสรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับส่วนประกอบของอำนาจอธิปไตย
2. รูปภาพการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี และศาล
3. ข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง
4. แผนภูมิความหมายของอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ
5. รูปภาพ กระดาษ สี กรรไกร มีด กาว

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนจากการตอบคำถาม การอภิปราย การทำงานกลุ่ม และการรายงานหน้าชั้น
2. ตรวจผลงานจากการเขียนรายงานและการจัดป้ายนิเทศ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้เมืองและการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีจำนวนทั้งหมด 40 ข้อ ให้เวลาทำ 40 นาที
2. คำถามทั้งหมดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง
ให้นักเรียนพิจารณาว่าคำตอบใดถูกต้องที่สุดก็ให้เลือกคำตอบนั้น โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X)
ลงในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่าง

0. ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในหมู่บ้านคือใคร

- ก. กำนัน
- ข. ผู้ใหญ่บ้าน
- ค. นายอำเภอ
- ง. ผู้ว่าราชการจังหวัด

จะเห็นว่าคำตอบถูกต้องคือข้อ ข. ให้นักเรียนกากบาทในข้อ ข. ในกระดาษคำตอบ

ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง
0		X		

3. แต่ละข้อจะต้องขีดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ถ้าข้อใดขีดคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบ
จะให้เป็นศูนย์ (0) ทันที และกรณีที่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดขวาง (=) ทับลงบนคำตอบเดิม
แล้วจึงขีดใหม่ ดังตัวอย่างการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ข. เป็นข้อ ค. ดังนี้

ชื่อ	ก	ข	ค	ง
0		*	X	

4. อย่าขีด เขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นอันขาด

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยหมายถึงข้อใด
 - ก. การปกครองโดยรัฐบาลชุดเดียวกันตลอดไป
 - ข. การปกครองที่เป็นอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
 - ค. การปกครองโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง
 - ง. การปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพอย่างเต็มที่
2. ข้อใดแสดงว่ามีประชาธิปไตยขั้นเรียน
 - ก. หัวหน้าขึ้นมาจากการเลือกตั้ง
 - ข. ครูใหญ่เลือกหัวหน้าที่ดีให้นักเรียน
 - ค. นักเรียนที่มีอายุมากที่สุดจะได้เป็นหัวหน้านั้น
 - ง. ครูประจำชั้นแต่งตั้งให้นักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดเป็นหัวหน้านั้น
3. คำกล่าวใดมีลักษณะ เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด
 - ก. ทำอย่างฉันชี
 - ข. ห้ามทุกคนทำ
 - ค. อย่าทำอย่างนี้
 - ง. ใครจะทำบ้าง
4. ข้อใดคือความหมายของคำว่า " ความเสมอภาค "
 - ก. ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกันตามฐานะ
 - ข. ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกันตามชนชั้น
 - ค. ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกันตามกฎหมาย
 - ง. ประชาชนทุกคนเท่าเทียมกันตามระดับการศึกษา
5. ข้อใดแสดงว่านักเรียนเคารพสิทธิของผู้อื่น
 - ก. ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง
 - ข. ไม่หยับของเพื่อนก่อนได้รับอนุญาต
 - ค. ช่วยเพื่อนทำความสะอาดห้องเรียน
 - ง. ขออนุญาตครูก่อนออกนอกห้องเรียน

6. ข้อใดเป็นการปฏิบัติตามที่ของคนไทย

- ก. พิทักษ์นับถือศาสนาพุทธ
- ข. พินิจใบเสวยภาชีที่อำเภอ
- ค. พิชิตชกมวยชิงแชมป์โลก
- ง. พิชัยพุดหาเสียงเลือกตั้ง

7. ข้อใดแสดงถึงการใช้เสรีภาพอย่างถูกต้อง

- ก. ประเสริฐคัดค้านการทรมานเกลือของนายทุน
- ข. ประสานนับถือศาสนาพุทธและ ใจมดีศาสนาอื่น
- ค. ประสงค์ประกอบอาชีพตามใจชอบแม้คนอื่นจะเดือดร้อน
- ง. ประสิทธิ์ประท้วงนายจ้างและทำลายข้าวของนายจ้าง

8. เพราะ เหตุใดกฎหมายจึงต้องมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

- ก. เพื่อให้คนในชาติรู้จักประหยัด
- ข. เพื่อให้คนในชาติมีความอดทน
- ค. เพื่อให้คนในชาติขยันทำมาหากิน
- ง. เพื่อให้คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 9-10

ชาวบ้านหนองตะเคียนผาตั้งได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากโรงงานน้ำตาลที่ตั้งอยู่
ในหมู่บ้านปล่อยน้ำเสียลงคลอง ทาให้น้ำเน่าเสีย นานาข้ออุปโภคและบริโภคไม่ได้ ชาว
บ้านเคยไปขอร้องที่โรงงาน แต่เจ้าของโรงงานก็ไม่สนใจหรือคิดแก้ปัญหานี้ดีขึ้น

9. ข้อใดคือปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าว

- ก. เจ้าของโรงงานประมาทเลินเล่อ
- ข. เจ้าของโรงงานใช้สิทธิเกินขอบเขต
- ค. เจ้าของโรงงานไม่ทราบความเดือดร้อนของชาวบ้าน
- ง. เจ้าของโรงงานขาดความรู้เรื่องการรักษาน้ำให้สะอาด

10. นักเรียนคิดว่าวิธีการใดที่ชาวบ้านใช้แก้ปัญหาได้ดีที่สุด

- ก. ชาวบ้านหาที่อยู่ใหม่
- ข. เดินขบวนขับไล่เจ้าของโรงงาน
- ค. ส่งตัวแทนไปร้องเรียนต่อนายอำเภอ
- ง. ส่งตัวแทนไปร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรี

11. "การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลและหมู่คณะ" หมายถึงข้อใด

- ก. การยอมรับการกระทำทั้งผลดีและผลเสีย
- ข. การยอมรับฟังและเห็นชอบตามความคิดเห็นของผู้มีความรู้
- ค. การพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นและการยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่
- ง. การปฏิบัติตามข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กติกา และระเบียบที่สังคมวางไว้

12. ข้อใดเป็นลักษณะของคนที่มีระเบียบวินัย

- ก. สนใจอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับระเบียบวินัย
- ข. สมคิดไม่ละเมิดระเบียบวินัยถ้าไม่จำเป็น
- ค. สมพรปฏิบัติตามระเบียบวินัยด้วยความเต็มใจ
- ง. สมบัติสอบได้คะแนนสูงสุดในเรื่องระเบียบวินัย

13. สมเกียรติเสนอให้มีการจัดงานแสดงนิทรรศการก่อนการสอบ 1 สัปดาห์ สมพงษ์ไม่เห็นด้วยแต่ก็อดทนฟังสมเกียรติอภิปรายจนจบ การกระทำของสมพงษ์แสดงว่าเป็นคนอย่างไร

- ก. ใจเย็น
- ข. เสียสละ
- ค. รับผิดชอบ
- ง. ยอมรับฟังความคิดเห็น

14. การมีระเบียบวินัยทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดด้านข้อใด

- ก. สังคมมีความสุข
- ข. ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี
- ค. เป็นเครื่องช่วยป้องกันความเสียหาย
- ง. การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จลงได้อย่างรวดเร็ว

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 15

ในการประชุมคณะกรรมการนักเรียน สมศักดิ์ได้เสนอโครงการที่จะจัดเวรนักเรียนเพื่อคอยดูแลไม่ให้นักเรียนทิ้งขยะภายในบริเวณโรงเรียน ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่สมหมายซึ่ง เป็นประธานนักเรียนและ เพื่อนบางคนไม่เห็นด้วย โดยสมหมายบอกว่า เป็นเรื่องที่เสียเวลาและหน้าที่ทำความสะอาดเป็นของภารโรงอยู่แล้วจึง ไม่สมควรจัดเวร และประกาศว่าจะต่อต้านและ ไม่ให้ความร่วมมือ

15. ข้อใดคือปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าว

- ก. การไม่ยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่
- ข. การไม่เห็นความสำคัญของโครงการ
- ค. การไม่เคารพเชื่อฟังประธานนักเรียน
- ง. การไม่รักความสะอาดและความสวยงาม

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 16-17

โรงเรียนบ้านหนองปลาตุก มีนักเรียนประมาณ 400 คน เมื่อโรงเรียนหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน ปรากฏว่านักเรียนแย่งกันซื้ออาหารจนรื้อนวายไปหมด แม้คำก็ไม่รู้ว่าขายอาหารให้ใครดี บางครั้งนักเรียนตัวเล็ก ๆ ไม่สามารถเบียดเข้าไปซื้ออาหารได้ และต้องอดอาหารกลางวัน

16. ข้อใดคือปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าว
- นักเรียนหิวมาก
 - นักเรียนมีนิสัยเห็นแก่ตัว
 - นักเรียนขาดระเบียบวินัย
 - นักเรียนอยากได้อาหารเร็ว ๆ
17. นักเรียนคิดว่าวิธีการใดที่จะใช้แก้ปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ดีที่สุด
- ทำช่องทางเข้าออกสำหรับซื้ออาหาร
 - ให้นักเรียนนำอาหารมารับประทานเอง
 - จัดเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันไม่ให้ตรงกัน
 - ฝึกให้นักเรียนรู้จักเข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับก่อนหลัง
18. หากเพื่อนของนักเรียนชอบพูดคำหยาบ วิธีใดดีที่สุดที่นักเรียนจะช่วยแก้ปัญหา
- ฟ้องครูทุกครั้งที่พูดคำหยาบ
 - ปรับเงินเพื่อนทุกครั้งที่พูดคำหยาบ
 - สร้างข้อตกลง ไม่ให้พูดคำหยาบในชั้นเรียน
 - ให้เพื่อนสาบานต่อหน้าพระพุทธรูปว่าจะ ไม่พูดคำหยาบ
19. ข้อใดมีความหมายตรงกับคำว่า "ผู้นำ"
- เป็นผู้มีอำนาจ
 - เป็นผู้มีความรู้สูง
 - เป็นผู้มีฐานะร่ำรวย
 - เป็นผู้มีความสามารถในการปกครองคน
20. ผู้ที่ไปขอทานบัตรประชาชนมักไม่ได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ นักเรียนคิดว่าใครควรเป็นผู้รับผิดชอบแก้ไขปัญหานี้
- กำนัน
 - ผู้ใหญ่บ้าน
 - นายอำเภอ
 - ผู้ว่าราชการจังหวัด

21. กำนันมีหน้าที่สำคัญที่สุดด้านเรื่องใด

- ก. เผยแพร่ข่าวสารของทางราชการ
- ข. ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในตำบล
- ค. ตักเตือนให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย
- ง. ร่วมมือกับตำรวจในการจับกุมโจรผู้ร้าย

22. นักเรียนควรเลือกบุคคลลักษณะใดเป็นประธานนักเรียน

- ก. ร่าเริง เรียนเก่ง
- ข. เสียสละ แต่งกายสุภาพ
- ค. บุคลิกภาพดี ตามใจคนอื่นเสมอ
- ง. ใจกว้าง มีความสามารถในการแก้ปัญหา

23. นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในเรื่องคุณสมบัติที่ดีของผู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในด้านเรื่องใด

- ก. เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำให้เป็นเพื่อน
- ข. เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำให้เป็นผู้นำหมู่บ้าน
- ค. เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำให้เป็นหัวหน้าห้อง
- ง. เลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้นำให้เป็นครูประจำชั้น

24. ข้อใดแสดงว่าดำรงเป็นผู้ตามที่ดี

- ก. เห็นด้วยกับความคิดของเจ้านายทุกเรื่อง
- ข. รับประทานอาหารกลางวันกับเจ้านายทุกวัน
- ค. ทำงานที่เจ้านายมอบหมายเสร็จทันเวลาทุกครั้ง
- ง. รับผิดชอบแทนเจ้านายทุกครั้งที่เจ้านายทำงานผิดพลาด

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 25-26

ประจวบได้รับเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้าห้องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นับตั้งแต่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นหัวหน้าห้อง ประจวบมักจะใช้ให้เพื่อน ๆ ในห้องทำงานต่าง ๆ ที่ครูมอบหมาย โดยที่ตนเองไม่ยอมทำ บ่อยครั้งที่ประจวบแบ่งกลุ่มทำงานโดยตัวเขาเลือกอยู่กับกลุ่มที่มีนักเรียนเก่ง ๆ แล้วประจวบก็อาศัยเพื่อน ๆ ทำงานให้โดยตัวเขาเองไม่ยอมช่วยงานกลุ่มเลย ประจวบมักจะพูดอยู่เสมอว่าเขาเป็นหัวหน้าชั้น ฉะนั้นจึงไม่ต้องทำงานและสามารถใช้เพื่อน ๆ ทำงานอะไรก็ได้ การทำตัวของประจวบทำให้เพื่อน ๆ ในชั้นพากันฉีกอ้าใจมาก

25. ข้อใดคือปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าว

- ก. ประจวบขาดคุณสมบัติการเป็นผู้นำ
- ข. เพื่อน ๆ ไม่ยอมรับการเป็นผู้นำของประจวบ
- ค. ประจวบเป็นหัวหน้าชั้นที่มีอำนาจรองจากครูประจำชั้น
- ง. ความผิดพลาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในการเลือกผู้นำ

26. นักเรียนคิดว่าวิธีการใดที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาเพื่อให้ประจวบเป็นผู้นำที่ดี

- ก. บอกครูประจำชั้นให้ตั้งหัวหน้าห้องคนใหม่
- ข. ขอร้องประจวบให้ทำงานเพื่อห้องเรียนของตน
- ค. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาช่วยประจวบให้ปรับปรุงตัว
- ง. ปรึกษาครูประจำชั้นเพื่อช่วยตักเตือนประจวบให้ปรับปรุงตัว

27. ถ้านักเรียนเป็นพี่ นักเรียนจะทำตัวเป็นผู้นำที่ดีของน้องได้อย่างไร

- ก. ทำหน้าที่แทนน้อง
- ข. เอาใจใส่ดูแลน้อง
- ค. ตามใจน้องทุกอย่าง
- ง. ให้น้องทำตามคำสั่ง

28. เพราะเหตุใดรัฐจึงมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองตนเอง

- ก. เพราะรู้จักสนิทสนมกัน
- ข. เพราะคนในท้องถิ่นปกครองยาก
- ค. เพราะรู้สภาพและความต้องการของท้องถิ่นดี
- ง. เพราะคนในท้องถิ่นไม่ต้องการให้ผู้อื่นปกครอง

29. การปกครองส่วนท้องถิ่นและการปกครองในรูปของสภาตำบลมีความคล้ายคลึงกันในข้อใด

- ก. มีการเลือกตั้งกรรมการ
- ข. มีอำนาจในการออกกฎหมาย
- ค. มีรายได้จากการเก็บภาษีอากร
- ง. มีความเป็นอิสระในการบริหารงานที่ได้รับมอบหมาย

30. องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่นในข้อใดที่ถูกต้อง

- ก. เทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี
- ข. เทศบาล ประกอบด้วย สภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด
- ค. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย สภาจังหวัด และคณะเทศมนตรี
- ง. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย สภาเทศบาล และผู้ว่าราชการจังหวัด

31. หน้าที่ของสภาตำบลในข้อใดที่ช่วยสร้างความเจริญให้ท้องถิ่นและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด

- ก. ให้ความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ
- ข. ดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด
- ค. ให้ความเห็นชอบโครงการและงานเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล
- ง. เผยแพร่การดำเนินงานของทางราชการให้ประชาชนในตำบลทราบ

32. นักเรียนควรจะมีหน้าที่อย่างไร ในการเลือกตั้งที่มีขึ้นในท้องถิ่นของนักเรียน

- ก. ออกเสียงลงคะแนน
- ข. จัดตั้งพรรคการเมือง
- ค. เป็นหัวคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- ง. สนับสนุนเงินทุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

คำชี้แจง อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 33-34

ชาวบ้านในซอยศรทองซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังสีดา กำลังได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากมีรถบรรทุกดินวิ่งผ่านถนนในซอยทั้งวันทั้งคืน ทำให้ชาวบ้านไม่เป็นอันนอนและยังทำให้เกิดอันตรายเป็นเหตุต่อการเดินทาง ชาวบ้านเคยไปร้องเรียนต่อนายกเทศมนตรี แต่เรื่องก็เงียบหาย เพราะรถบรรทุกดินเป็นของพี่ชายนายกเทศมนตรี

33. นักเรียนคิดว่าวิธีการใดที่ชาวบ้านจะใช้แก้ปัญหาจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ดีที่สุด

- ก. ร้องเรียนต่อผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์
- ข. ส่งตัวแทนร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- ค. เรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าของรถบรรทุกดิน
- ง. สร้างสิ่งกีดขวางบนถนนในซอยเพื่อไม่ให้รถบรรทุกวิ่งผ่าน

34. จากการแก้ปัญหา นักเรียนคิดว่าผลที่เกิดขึ้นควรเป็นอย่างไร

- ก. เทศบาลนี้ไม่มีรถบรรทุกดินอีกแล้ว
- ข. รถบรรทุกดินไม่สามารถวิ่งผ่านถนนในซอยได้
- ค. เจ้าของรถบรรทุกดินรับผิดชอบดูแลเอาใจใส่มากขึ้น
- ง. ชาวบ้านได้รับเงินค่าเสียหายจากเจ้าของรถบรรทุกดิน

35. ข้อใดให้ความหมายของคำว่ารัฐธรรมนูญได้ดีที่สุด

- ก. กฎหมายสูงสุดของประเทศ
- ข. กฎหมายแม่บทของกฎหมายทั้งปวง
- ค. กฎหมายที่เป็นหลักในการปกครองประเทศ
- ง. กฎหมายที่กำหนดรูปแบบวิธีการปกครองประเทศ

36. อำนาจอธิปไตยประกอบด้วยอะไรบ้าง

- ก. อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ อำนาจนิติบัญญัติ
- ข. อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจองคมนตรี
- ค. อำนาจบริหาร อำนาจคณะรัฐมนตรี อำนาจตุลาการ
- ง. อำนาจบริหาร อำนาจองคมนตรี อำนาจคณะรัฐมนตรี

37. "ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อำนาจอิสระในการปกครองประเทศเป็นของประชาชน" คำกล่าวนี้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในข้อใด

- ก. ประชาชนปิดถนนเพื่อประท้วงราคาข้าวตกต่ำ
- ข. ประชาชนชุมนุมเรียกร้องให้ย้ายผู้ว่าราชการจังหวัด
- ค. ประชาชนไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ง. ประชาชนจำนวนมากทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เปิดอภิปรายเพื่อหาเสียง

38. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง

- ก. อำนาจนิติบัญญัติ คือ อำนาจในการออกกฎหมาย
- ข. อำนาจบริหาร คือ อำนาจในการพิจารณาและพิพากษาคดี
- ค. อำนาจตุลาการ คือ อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน
- ง. อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจในการคัดค้านการทำงานของรัฐบาล

39. ข้อใดมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด

- ก. ตำรวจ กับ การตัดสินคดีความ
- ข. ผู้พิพากษา กับ การออกกฎหมาย
- ค. รัฐมนตรี กับ การบริหารราชการแผ่นดิน
- ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับ การแต่งตั้งองคมนตรี

40. ถ้านายกรัฐมนตรีพบว่ารัฐมนตรีบางคนปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ ข้อใดเป็นแนวทาง

ที่นายกรัฐมนตรีควรนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

- ก. ประกาศยุบสภา
- ข. ปรับปรุงคณะรัฐมนตรี
- ค. นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง
- ง. ให้รัฐมนตรีคนนั้นออกนอกประเทศ

เฉลย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยการเรียนรู้และการปกครอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	11	ค	21	ข	31	ค
2	ก	12	ค	22	ง	32	ก
3	ง	13	ง	23	ค	33	ข
4	ค	14	ก	24	ค	34	ค
5	ข	15	ก	25	ก	35	ก
6	ข	16	ค	26	ง	36	ก
7	ก	17	ง	27	ข	37	ค
8	ง	18	ค	28	ค	38	ก
9	ข	19	ง	29	ก	39	ค
10	ค	20	ค	30	ก	40	ข

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาชนไทย

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีจำนวนทั้งหมด 40 ข้อ ต้องการทราบเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน โดยจะมีข้อความให้นักเรียนอ่าน แล้วพิจารณาว่าพฤติกรรมตามข้อความนั้น ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนอย่างไร คำตอบของนักเรียนจะ ไม่มีถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน สิ่งสำคัญก็คือขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด
2. แบบสอบถามฉบับนี้ไม่ต้องการทราบว่าใครคือผู้ตอบ นักเรียนจึงไม่ต้องลงชื่อและนามสกุลในแบบสอบถามนี้ ฉะนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวนักเรียน
3. ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อ เพราะถ้านักเรียนไม่ตอบข้อใดข้อหนึ่งแล้วแบบสอบถามนี้จะใช้ไม่ได้
4. วิธีตอบแบบสอบถาม ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อและพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อเรื่องนั้น โดยมีระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0. ชีวิตเราอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น				.../..	
00. เราควรปรับปรุงงานและวิธีการทำงานให้ได้ผลดีขึ้นอยู่เสมอ		.../..			

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ไม่ตรงกับความสามารถของตนเองหรือพบความยากลำบากในการทำงาน มักจะทำงานชิ้นนั้นไม่สำเร็จ					
2. เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายงานชิ้นใดมาแล้ว ถ้ายังทำไม่สำเร็จนักเรียนจะกังวลมาก					
3. ก่อนตัดสินใจเรื่องที่สำคัญนักเรียนจะหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เสียก่อน					
4. นักเรียนมักทำงานที่ได้รับมอบหมายให้พอแล้วเสร็จเท่านั้น					
5. เมื่อนักเรียนได้ใช้ความพยายามในการทำงานชิ้นหนึ่ง แต่ไม่สำเร็จสมความตั้งใจ นักเรียนก็ปล่อยงานนั้นทิ้งไว้ เพื่อไม่ให้เสียเวลาที่จะทำงานชิ้นต่อไป					
6. นักเรียนไม่เคยปฏิเสธแนวทางการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่ และมีเหตุผลที่แตกต่างไปจากเดิม แต่แก้ปัญหาได้เหมือนกัน					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7. นักเรียนควรจะรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของ คนอื่น เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงการทำงาน ให้ได้ผลดีขึ้น					
8. นักเรียนควรคัดค้านในทันทีที่มีผู้อื่นแสดง ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับตนในที่ประชุม มิฉะนั้นจะ เสียหน้า					
9. นักเรียนฝากเพื่อนส่งการบ้าน แต่เพื่อนลืม ส่งให้ นักเรียนยืนยันคำให้อภัยแก่เพื่อนด้วย ความจริงใจ					
10. นักเรียนไม่ควรเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เคย ปฏิบัติอยู่เป็นประจำเพราะทำให้ไม่สะดวก และ เกิดการผิดพลาดได้					
11. ถ้านักเรียนนำปัญหาค้าง ๆ มาอภิปรายหา แนวทางในการแก้ปัญหา จะ เป็นการ เสียเวลา ทำให้การแก้ปัญหาล่าช้า					
12. คนที่มาทำงานวันหยุด เป็นคนชอบทำงาน เอาหน้า					
13. นักเรียนไม่ควรสนใจปัญหาของผู้อื่น ตราบดีที่นักเรียนยังแก้ปัญหาของตนเองไม่ เรียบร้อย					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
14. ถ้านักเรียนให้คำแนะนำแก่ผู้ใด ผู้นั้นจะ กลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของนักเรียน					
15. นักเรียนเป็นมิตรกับคนทุกคนไม่ว่าจะเป็น ใครก็ตาม					
16. นักเรียนควรถือเอาความสบายของตนเอง เป็นหลักก่อนที่จะคำนึงถึงผู้อื่น					
17. นักเรียนมักจะ เลือกทำในสิ่งที่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน					
18. ในบางครั้งนักเรียนต้องละเมิดสิทธิของผู้อื่น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนไว้					
19. คนที่คิดมักจะไม่ได้ดี แต่คนที่ทำซ้ำกลับได้ดี ไม่ซ้ำเรื่องแปลก					
20. การทำความสะอาดห้องเรียนเป็นหน้าที่ของ ภารโรง นักเรียนไม่จำเป็นต้องช่วย					
21. นักเรียนควรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ เพื่อน ๆ หรือผู้ร่วมงานเสมอ					
22. ในการทำงานกลุ่ม ถึงแม้จะต้องใช้เวลา นาน นักเรียนก็ควรช่วยเหลืองานกลุ่มตั้งแต่ ต้นจนเสร็จงาน					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
23. การทำงานที่ต้องอาศัยความคิดเห็นจากคน หมู่มาก ทำให้นักเรียนเสียเวลาและหา ข้อสรุปไม่ได้					
24. นักเรียนไม่ชอบทำงานกับคนหลายคน เพราะทำให้งานชักช้าหรือเกิดการเอารัด เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ผู้ทำเพียงคนเดียว ไม่ได้					
25. ถ้านักเรียนมีความคิดเห็นที่มีเหตุผล แต่ไม่ ตรงกับความคิดเห็นของครู นักเรียนก็กล้า แสดงความคิดเห็นนั้น					
26. นักเรียนคิดเสมอว่าในชีวิตนี้ตนเองคงไม่ สามารถทำอะไรได้สำเร็จ					
27. ในการทำการบ้านทุกครั้งนักเรียนจะทำ ด้วยตนเองโดยไม่ลอกเพื่อน ๆ					
28. ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ต้องเชื่อถือ นักเรียนไม่ควรโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น					
29. เมื่อนักเรียนทำของส่วนรวมเสียหาย โดย ไม่มีผู้ใดเห็น นักเรียนก็เก็บเรื่องเงียบไม่ บอกใคร					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
30. นักเรียนควรลอกข้อสอบเพื่อนดีกว่ายอมสอบตก					
31. นักเรียนควรใช้แนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาอยู่เสมอ					
32. คนที่มีความคิดแตกต่างจากคนอื่น มีผลงานที่มักไม่ซ้ำแบบใคร เป็นคนผิบบกดี					
33. นักเรียนควรจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มที่นักเรียนมีส่วนร่วมเสมอ					
34. นักเรียนไม่ควรเสียเวลาไปสนใจ ติดตามความคิดหรือผลงานแปลกใหม่ของผู้อื่น					
35. ถ้านักเรียนนำผลงานที่เสร็จแล้วมาประเมิน จะเป็นการเสียเวลา ควรเริ่มต้นทำงานชิ้นใหม่จะดีกว่า					
36. เป็นเรื่องยุ่งยากถ้านักเรียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน					
37. เมื่อนักเรียนไม่ได้เป็นประธานหรือหัวหน้า ก็ไม่ต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ					
38. ถ้าผู้ที่สมัครเป็นประธานนักเรียนไม่ซื่อสัตย์ หรือเพื่อนของนักเรียนก็ไม่ควรไปออกเสียงเลือกตั้ง					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
39. นักเรียนควรสนับสนุนการเดินขบวนหรือการ ชุมนุมประท้วง เพราะ เป็นแนวทางที่จะ แก้ปัญหาในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี					
40. การปกครองระบอบประชาธิปไตยเหมาะสม กับคนไทยมากกว่าแบบอื่น					

ข้อความที่เป็นบวก ได้แก่ ข้อที่ 2 3 6 7 9 15 17 21 22 25

27 31 33 40

ข้อความที่เป็นลบ ได้แก่ ข้อที่ 1 4 5 8 10 11 12 13 14 16

18 19 20 23 24 26 28 29 30 32 34 35 36 37 38 39

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายคูลิต โจนสันเทียะ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 4 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2508
สถานที่เกิด	อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2750 ถนนเดชอุดม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไช้ น้ำ ตำบลพะวงด อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา 30290
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	ม.ศ. 5 จากโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2530	ค.บ. (วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ วิชาโทคณิตศาสตร์) จากวิทยาลัยครูนครราชสีมา
พ.ศ. 2535	ศษ.บ. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2538	กศ.ม. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
หน่วยการเรียนรู้และการปกครองและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอน
โดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนแบบปกติ

บทคัดย่อ
ของ
คุณสุจิต โกลนันเทียะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
มกราคม 2538

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง และทัศนคติต่อบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
กับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536
โรงเรียนชุมชนบ้านหนองไช้ น้ำ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 49 คน
เป็นกลุ่มทดลอง 24 คน ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุม 25 คน
ได้รับการสอนแบบปกติ โดยผู้วิจัยทำการสอนเองทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ
27 คาบ คาบละ 20 นาที ดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ Randomized
Control - Group Pretest - Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ
t - test แบบ Independent ในรูปของ Difference Scores

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยงานเมืองและการปกครอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ
สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีทัศนคติต่อบุคลิกภาพ
ประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A COMPARATIVE STUDY OF ACHIEVEMENT IN LIFE EXPERIENCE ON THE POLITICS
AND GOVERNMENT UNIT AND ATTITUDE TOWARD DEMOCRATIC PERSONALITY
OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS THROUGH THE SIMULATION METHOD
AND THE CONVENTIONAL METHOD

AN ABSTRACT

BY

DUSIT KONSANTHIA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Elementary Education
at Srinakharinwirot University
January 1995

The purpose of this study was to compare the achievement in Life Experience on the Politics and Government Unit and attitude toward Democratic Personality of Prathom Suksa V students through the Simulation Method and the Conventional Method.

The 49 subjects were randomly selected from Prathom Suksa V students in the second semester of 1993 academic year of Chumchonbannongkhainam School, Amphur Khamsakaesaeng, Nakhonratchasima Province. The 24 students were in the experimental group was taught through the Simulation Method. The 25 students were in the control group was taught through the Conventional Method. The researcher taught both groups for 27 periods equally and each period lasted 20 minutes. The research design of the experiment was the Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design. The data were statistically analyzed by t - test difference scores.

The findings of the study revealed that :

1. The achievement in Life Experience on the Politics and Government Unit of the students taught through the Simulation Method was significantly higher than that of the students taught through the Conventional Method at the .01 level.

2. The attitude toward Democratic Personality of the students taught through the Simulation Method was significantly higher than that of the students taught through the Conventional Method at the .05 level.